

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

**“BALKANLARDAN BURSA’YA HATT-I İRŞAD: İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ”
YAZMA ESER SERGİSİ KATALOĞU**

**“THE LINE OF GUIDANCE FROM THE BALKANS TO BURSA: İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ”
CATALOGUE OF MANUSCRIPT EXHIBITION**

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 258
Publications of The Manuscript Institution of Türkiye: 258

Katalog Serisi/Catalog Series: 11

Proje / Project

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

Proje Yöneticisi/Project Manager

Erol Ayyıldız

Bursa Valisi

Coşkun Yılmaz

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanı

Proje Koordinatörü/Project Coordinator

Ekrem Aytaç

Yazma ve Nadir Eserler Dairesi Başkanı

**Sergi Yürütme ve Düzenleme Kurulu/
Exhibition Executive and Organizing Committee**

Necmettin Azak

Çeviri ve Yayın Dairesi Başkanı

Mustafa Beyaz

İnebey Yazma Eser Kütüphanesi Müdürü

Hulusi Doğan

Bursa Vali Yardımcısı

Oktay Yılmaz

Yıldırım Belediye Başkanı

Editör/Editor

Recep Hisar

Küratör/Curator

Osman Baş

Ahmet Çınar

Metinler/Text

Osman Baş

Emine Seçkin Avcı

Metin Kontrol/Text Editing

Sümeyye Nur Aydın

İngilizce Çeviri/English Translation

Osman Baş

Çeviri Kontrol/Translation Editor

Ayşe Hilal Kaymak Ayık

Kapak Tasarım/Cover Design

Bülent Avnamak

Tasarım/Design

Yüksel Yücel

Fotoğraf/Photography

Osman Baş

Recep Hisar

Ahmet Çınar

Baskı/Printing

Matsis Matbaa A.Ş.

www.matsisprint.com

Sertifika/Certificate Nr: 75309

Baskı Yeri, Yılı ve Adedi/Publication Facts & Print Run

İstanbul, Kasım/November 2025, 1.00 adet/pieces

ISBN: 978-975-17-6396-9

Kapak Görseli/Cover Image

TÜYEK, Beyazıt YEK, Umumi B3507, 72^b, detay

TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library, Beyazıt B3507, 72^b, detail.

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.

Copyright © Manuscript Institution of Türkiye. All rights reserved.

Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayımlanamaz ve çoğaltılamaz.

All rights belong to the *Manuscript Institution of Türkiye*. Without the prior permission of the Institution, the work cannot be published or copied wholly or partially, by any means and in any form.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

Süleymaniye Mh. Kanuni Medresesi Sk. No: 5 34116 Fatih / İstanbul

Tel.: +90 (212) 511 36 37 Faks: +90 (212) 511 36 38

tuyek@ktb.gov.tr

www.yek.gov.tr

BALKANLARDAN BURSA'YA HATT-I İRŞAD: İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ
YAZMA ESER SERGİSİ

THE LINE OF GUIDANCE FROM THE BALKANS TO BURSA: İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ
MANUSCRIPT EXHIBITION

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

Takdim

Bursa, asırlardır yalnızca bir şehir değil; ilmin, irfanın, sanatın ve tarihi şahsiyetlerin nefes aldığı, ömür sürdüğü, eser verdiği, fikirlerini cihana yazdıkları kadim bir kültür havzasıdır. Kuruluşun payitahtıdır.

Bursa'nın ilmi ve irfani ruhunu en güçlü şekilde temsil eden ve şehirle bütünleşen tarihi şahsiyetlerimizden İsmâil Hakkı Bursevî Osmanlı tarihinin en çok eser müelliflerindendir. Büyük bir Osmanlı alimi, mutasavvıfı ve şairidir. Osmanlı ilim, fikir, edebiyat ve irfan geleneğinde kalamı, kalemi ve irşadıyla iz bırakan Bursevî, şahsında tekke ile medreseyi birleştiren, ilmiyle amel, çok yönlü müstesna bir zâttır. Balkanlarda başlayan, çeşitli coğrafyalara seyahatleri olan ancak Bursa'ya ikametle neticelenen hayat yolculuğunda geçtiği her beldede iz bırakmış, talebeler yetiştirmiş ve gönülleri birleştirmiştir. İsmâil Hakkı Bursevî, tasavvufi tecrübeyi ve ilmî birikimini yaşadığı dönemin ihtiyaçlarına göre yoğurarak yeniden yorumlamış; eserleriyle yalnızca Bursa'da değil, geniş Osmanlı coğrafyasında takip edilmiş, tesirleri günümüze kadar devam etmiş gelecekte de varlığını hissettirecek bir şahsiyettir. Günümüze ulaşan ve bu sergide/kitapta yer alan yazmalar, onun ilmî çalışmalarının, sohbet meclislerinin ve talebe yetiştirme gayretinin canlı birer hatırasıdır.

2025 yılı, 20 Temmuz 1725'te vefat eden İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerinin vefatının 300. senesidir. Bu münasebetle de Bursa Valiliği olarak 2025'i Bursevî yılı olarak kabul ettik çeşitli faaliyetler gerçekleştirdik, bunların bir kısmı da 2026'da devam edecektir. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanemizde Bursa Valiliği olarak Türkiye Yazma Eserler Kurumu (TÜYEK) Başkanlığıyla birlikte açtığımız "Balkanlardan Bursa'ya Hatt-ı İrşad: İsmâil Hakkı Bursevî Yazma Eser Sergisi" ve elinizdeki kitabının onun hatırasını yaşatmak için gerçekleştirdiğimiz çalışmalar arasında özel bir yere sahiptir. Çünkü bu eserde yer alan eserler ağırlıklı olarak, Bursevî'nin kendi yazdığı, müellif

nüshası olan eserlerdir. Bu husus da çok önemlidir. Çünkü müellif nüshası, bir yazmayı en değil kılan temel hususiyetidir. Bursevî'nin büyük ilmi ve tecrübi birikimin, zengin fikir dünyasının kaynağı olan bu yazmalar aynı zamanda, Bursa'nın ve çevresinin yüzyıllara yayılan kültür ve irfan atmosferini yansıtan en güçlü şahitleri arasındadır. Bu eserler, muhatabına yalnızca bir düşünürün dünyasına değil, bir medeniyetin ruhi derinliğine, kaynaklarına ve geleneğine de şahitlik yapmaktadır.

Bu çalışma, Bursevî'nin bıraktığı mirası günümüze taşıırken, Bursa'nın ve yakın havzasının yüzyıllardır sürdürdüğü irfan geleneğini yeniden görünür kılmayı da hedeflemektedir. Burada yer alan her yazma, mânevî iklimi güçlü bu coğrafyanın kültür damarlarını geleceğe aktaran kıymetli birer emanettir.

"Balkanlardan Bursa'ya Hatt-ı İrşad: İsmail Hakkı Bursevî Yazma Eser Sergisi"nin ve kitabının hazırlanması kurumlar arası işbirliğinin güzel bir örneğidir. Yüzlerce yıl önce ortaya konan bu birikimi, Bursalılar başta olmak üzere günümüz insanıyla yeniden buluşturan sergi ve kitabımızın gerçekleşmesi için yol işbirliği ve gayretleri için TÜYEK Başkanımız değerli Coşkun Yılmaz hocamıza, mesai arkadaşlarımıza, TÜYEK uzmanlarına, kitaba yazılarıyla katkıda bulunan hocalarımıza ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Bu topraklardaki varlığı ve tesiri sadece tarihi bir dönemde değil bugünde var olmaya devam eden ve sadası yarınlarda da devam edecek olan İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerini vefatının 300. senesinde rahmetle anıyorum.

Erol Ayyıldız

Bursa Valisi

Foreword

For centuries, Bursa has been more than merely a city; it is an ancient cultural basin where knowledge, wisdom, art, and historical figures have breathed, lived, produced works, and disseminated their ideas to the world. It is the capital of the Ottoman foundation period.

Among the historical figures who most powerfully represent Bursa's scholarly and spiritual character and who closely identified with the city, İsmâil Hakkı Bursevî stands out as one of the most prolific authors in Ottoman history. He was a great Ottoman scholar, Sufi, and poet. Leaving a deep imprint on the Ottoman traditions of scholarship, thought, literature, and spirituality through his words, writings, and guidance, Bursevî was a distinguished and multifaceted figure who unified the takka and the madrasa in his own person and practiced what he preached. His life's journey began in the Balkans; from there he traveled to various regions before ultimately settling in Bursa. In every land he passed through, he left his mark, trained disciples, and brought hearts together. İsmâil Hakkı Bursevî reinterpreted Sufi experience and scholarly knowledge by shaping them in accordance with the needs of his time; through his works he exerted influence not only in Bursa but throughout the vast Ottoman world, and his impact has endured to the present day. Bursevî is a figure whose presence will continue to be felt in the future as well. The manuscripts that have survived to our time and are included in this exhibition/book are vivid reminders of his scholarly endeavors, his circles of sohbet, and his efforts in training students.

The year 2025 marks the 300th anniversary of the passing of İsmâil Hakkı Bursevî, who died on 20 July 1725. For this reason, as the Governorship of Bursa, we have designated 2025 as the "Year of Bursevî" and have carried out various activities, which will continue into 2026. Among the projects undertaken to preserve his memory, the exhibition "From the Balkans to Bursa: The Line of Guidance: İsmâil Hakkı Bursevî Manuscripts Exhibition" jointly organized at our Bursa İnebey Manuscript Library

by the Governorship of Bursa and the Manuscript Institution of Türkiye (TÜYEK), together with the accompanying book you now hold, occupies a special place. This is because the manuscripts featured in this volume consist predominantly of manuscripts written by Bursevî himself —authorial copies— which is of great significance. For the author's own copy is what makes a manuscript most valuable. These manuscripts, which constitute the source of Bursevî's great scholarly and experiential accumulation and his rich intellectual world, also stand among the strongest witnesses to the centuries-old cultural and spiritual atmosphere of Bursa and its environs. For readers, these works offer a window not only into the thinker's world, but also into the spiritual depth, sources, and traditions of an entire civilization.

This project, while carrying Bursevî's legacy into the present, also aims to make visible once again the tradition of spiritual wisdom that Bursa and its surrounding region have sustained for centuries. Each manuscript presented here is a precious heritage that conveys the culture of this spiritually rich geography into the future.

The preparation of the exhibition and book "The Line of Guidance from the Balkans to Bursa: İsmâil Hakkı Bursevî Manuscript Exhibition" is a fine example of inter-institutional cooperation. I extend my gratitude to the esteemed President of TÜYEK, Coşkun Yılmaz, to the TÜYEK specialists, to my colleagues, to the scholars who contributed to the book with their writings, and to everyone whose efforts helped realize this exhibition and publication, which bring the heritage produced centuries ago back to today's audience—first and foremost the people of Bursa.

On the 300th anniversary of his passing, I commemorate with mercy İsmâil Hakkı Bursevî, whose presence and influence on these lands continue not only in the past but also in the present, and will do so in the future.

Erol Ayyıldız

Governor of Bursa

BALKANLARDAN BURSA'YA HATT-I İRŞAD İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ

Coşkun Yılmaz*

İsmâil Hakkı Bursevî (1653-20 Temmuz 1725), Osmanlı ilim ve irfan tarihinin en velud müelliflerinden biridir. Tarihimizde derin izler bırakmış; tesiri hem kendi çağını aşmış hem de geniş bir coğrafyaya yayılmış büyük bir âlim, mutasavvıf, müfessir, mütefekkir ve şairdir. Hakkında yapılan araştırmalarda kendisine 120'den fazla eser nispet edilmektedir. Bu eserlerin bir kısmının ismi bilinse de nüshaları henüz tespit edilememiştir. Bu sergi münasebetiyle Türkiye Yazma Eserler Kurumu (TÜYEK) Başkanlığına bağlı kütüphane koleksiyonlarında yapılan ayrıntılı taramalar, Bursevî'nin eser sayısının bilinen listenin üzerinde olduğunu göstermekte; kaynaklarda adına işaret edilen fakat varlığından haberdar olunmayan yeni eser nüshaları tespit edilmektedir. Çalışmalar tamamlandığında, daha kapsamlı bir Bursevî eserleri listesi ortaya çıkacaktır. Onun 72 yıllık ömrünü, çocukluk, talebelik ve irşad faaliyetleriyle birlikte düşündüğümüzde, bu kadar çok eser yazması bile çalışkanlığının, ilmî gayretinin ve üretkenliğinin seviyesini göstermeye yeterlidir.

Bursevî, tefsir, hadis, fıkıh, akaid, tasavvuf ve dil alanlarındaki teliflerinin yanı sıra vaaz mecmuaları, risaleler, şerhler, vâridât ve mektuplar, *Mesnevî* ve *Muhammediyye* şerhleri, *Pendnâme* ve diğer klasik metinlere yazdığı açıklamalar ve istinsahlarıyla büyük bir külliyyat ortaya koymuştur. Hayatına, eserlerine ve hizmetlerine baktığımızda, dergâh ile medreseyi, gazâ meydanı ile kürsüyü şahsında meczeden bir mutasavvıf olarak toplumun temel meseleleriyle yakından ilgilendiğini, en üst düzey idarecilerden ulemaya ve sade vatandaşa kadar farklı kesimler üzerinde etkili olduğunu görüyoruz. Aydos'tan Üsküp'e, Köprülü'den Şam'a, Mekke ve Medine'den Üsküdar ve Bursa'ya uzanan hayat yolculuğunda gittiği her yerde, kitapları, talebeleri, dostları ve gönüldaşlarıyla kalıcı izler bırakmıştır. Hüdâyî yolunda, İbnü'l-Arabî çizgisini benimsemiş; Ekberî geleneği takip etmiştir.

Bursevî'nin fikir dünyasının ve ilmî şahsiyetinin anlaşılmasında yalnız kaleme aldığı eserler değil, istinsah ettiği kitaplar ve beslendiği kaynaklar da büyük önem taşır.

* Dr., Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanı

Bizzat kendi eliyle çoğalttığı metinler, onun ilgi alanlarını, okuma halkalarını ve zihin dünyasını yansıtmaktadır. Bursevî'nin istinsah ettiği eserler arasında Kemâlpasazâde'nin (ö. 940/1534) *Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erba'in*'i, Aziz Mahmûd Hüdâyî'nin (ö. 1038/1628) *Necâtü'l-Garîk fi'l-Cem'i ve't-Tefrîk*'i, Birgivi'nin (ö. 981/1573) *Vasiyyetnâme*'si, Yazıcızâde'nin (ö. 870/1466'dan sonra) *Muhammediyye*'si, Molla Câmi'nin (ö. 898/1492) *ed-Dürretü'l-Fâhira*'sı, Atpazarî Osman Fazlı'nın (ö. 1102/1691) *Mir'âtü Esrârü'l-İrfân*'ı, İbnü'l-Arabî'nin (ö. 638/1240) *Ankâ'u Muğrib fi Ma'rifeti Hatmi'l-Evliyâ*' ve *Şemsi'l-Mağrib*'i ve Mısırlı sûfî Gamrî'nin (ö. 905/1500) *Risâletü Halli't-Tılsım ve Keşfi's-Sirri'l-Mübhem*'i yer almaktadır.

Okuduğu eserler arasında ise İbnü'l-Hâcib'in (ö. 646/1249) *eş-Şâfiye* ve *el-Kâfiye*'si, İbrâhim el-Halebî'nin (ö. 956/1549) *Mültekâ'sı*, *Şerh-i Ramazân* ve *Hayâlî Çelebi Hâşiyeleri* ile birlikte Sa'deddin et-Teftâzânî'nin (ö. 791/1389) *Şerhu'l-Akâid*'i ve *el-Mutavvel*'i, Sekkâkî'nin (ö. 626/1299) *Miftâhu'l-Ulûm*'u, İbn Melek'in (ö. 797/1394-95) *Şerhu'l-Menâr*'ı, Beyzâvî'nin (ö. 685/1286) *Envâru't-Tenzîl*'i, Sadrüşşerîa'nın (ö. 747/1346) *et-Tenkîh* isimli eseri, Hâfız'ın (ö. 792/1390) *Dîvân*'ı, şerhleriyle birlikte Sa'dî-i Şîrâzî'nin (ö. 691/1292) *Bostân* ve *Gülistân*'ı, Molla Câmi'nin (ö. 898/1492) *Bahârîstân*'ı, Şeyhülislâm İbn Kemâl'in (ö. 940/1534) *Nigârîstân*'ı, Mevlânâ'nın (ö. 672/1273) *Mesnevî* ve *Fîhi mâ Fîhi*'i, Hüseyin el-Kâşîfî'nin tefsiri ile Zahîr el-Fâryâbî, Hakîm el-Enverî, Kemâl el-Hucendî ve Mevlânâ Câmi'nin divanları gibi eserler bulunmaktadır. Mevlânâ, İbnü'l-Arabî ve diğer büyük mutasavvıfların metinlerini istinsah etmesi ve derinlemesine okuması, Bursevî'nin hem tasavvuf hem de klasik İslâm ilimleri geleneği içindeki yerini, çizgisini ve fikir dünyasının kaynaklarını daha sağlıklı biçimde değerlendirme imkânı vermektedir.

İsmâil Hakkı Bursevî'nin düşünce dünyasına dair en önemli kaynağımız ise şüphesiz kendi telifleridir. Bunlar arasında özellikle *Rûhu'l-Beyân fi Tefsîri'l-Kur'ân*, hem hacmi hem muhtevası hem de tesiri bakımından müstesna bir yere sahiptir. Vaaz ve irşad faaliyetleri sırasında kaleme aldığı, uzun yıllara yayılan bir emekle tamamladığı bu tasavvufî

THE LINE OF GUIDANCE FROM THE BALKANS TO BURSA

İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ

Coşkun Yılmaz*

İsmâil Hakkı Bursevî (1653–20 July 1725) is among the most prolific authors of Ottoman scholarly and spiritual history. He is a towering scholar, Sufi, exegete, thinker, and poet whose influence left deep traces in our intellectual tradition, extended far beyond his own time, and spread across a vast geography. Modern research attributes more than 120 works to him; although the titles of some have survived, their manuscript copies have yet to be identified. Detailed examinations carried out within the manuscript collections affiliated with the Manuscript Institution of Türkiye (TÜYEK) on the occasion of this exhibition demonstrate that the actual number of Bursevî's works exceeds the known list; several manuscripts mentioned in biographical sources—but previously unknown—have now been identified. Once these studies are completed, a more comprehensive corpus of Bursevî's writings will come to light. Considering his seventy-two-year life—including his childhood, years of study, and decades of guidance—it is evident that even producing this extraordinary number of works alone testifies to his diligence, intellectual ambition, and remarkable productivity.¹

In addition to his writings on Qur'anic exegesis, *hadîth*, jurisprudence, creed, Sufism, and language, Bursevî produced sermon collections, treatises, commentaries, spiritual notebooks (*wāridāt*), letters, commentaries on the *Mathnawî* and *Muhammadiyya*, explanations on the *Pandnâme* and other classical works, as well as manuscript copies of important texts—forming a vast literary and spiritual legacy. His life, works, and service reveal a scholar-mystic who united in his person the lodge and the madrasa, the battlefield and the pulpit. He engaged deeply with society's essential concerns and exerted influence over a wide spectrum of people—from statesmen and scholars to ordinary citizens. From Aydos to Üsküp (Skopje), from Köprülü to Damascus, from Makkah and Madîna to Üsküdar and Bursa, he left lasting marks in every place he visited through his books, students, companions, and spiritual community. Following the path of Hüdâî, he embraced the school of Ibn al-'Arabî and upheld the Akbarî tradition.

To understand Bursevî's intellectual world and scholarly identity, not only his authored works but also the manuscripts he copied and the sources he studied are of great importance. The texts he personally reproduced reflect his interests, circles of reading, and intellectual landscape. Among the works he copied are Kemâlpâşazâde's (d. 940/1534) *Sharh al-Ahādîth al-Arba'în*, 'Azîz Mahmûd Hüdâî's (d. 1038/1628) *Najâtu'l-Gharîq fî'l-Jam' wa't-Tafrîq*, Birgivî's (d. 981/1573) *Wasiyyatnâme*, Yazıcızâde's (d. after 870/1466) *Muhammadiyya*, Mollâ Jâmî's (d. 898/1492) *al-Durra al-Fâkhira*, Atpazârî Osman Fazlî's (d. 1102/1691) *Mir'ât al-Asrâr al-'Ir-fân*, Ibn al-'Arabî's (d. 638/1240) *'Anqâ' Mughrib fî Ma'rîfat Khatm al-Awliyâ'* and *Shams al-Maghrib*, and the Egyptian Sufi Gamrî's (d. 905/1500) *Risâlat Hall al-Tilasm wa-Kashf al-Sirr al-Mubham*.

Among the books he studied were Ibn al-Hâjib's (d. 646/1249) *al-Shâfiya* and *al-Kâfiya*; Ibrâhîm al-Halabî's (d. 956/1549) *Multaqâ al-Abhur*; *Sharh-i Ramadân*, Hayâlî Çelebî's *Hâshiya*; Sa'd al-Dîn al-Teftâzânî's (d. 791/1389) *Sharh al-'Aqâ'id* and *al-Mutawwal*; Sakkâkî's (d. 626/1299) *Miftâh al-'Ulûm*; Ibn Malak's (d. 797/1394-95) *Sharh al-Manâr*; Baydâwî's (d. 685/1286) *Anwâr al-Tanzîl*; Sadr al-Sharî'a's (d. 747/1346) *al-Tanqîh*; the *Dîwân* of Hâfiz (d. 792/1390); Sa'dî-yi Shîrâzî's (d. 691/1292) *Bostân* and *Gulistân* along with their commentaries; Mollâ Jâmî's (d. 898/1492) *Bahâristân*; Ibn Kemâl's (d. 940/1534) *Nigâristân*; Mawlânâ's (d. 672/1273) *Mathnawî* and *Fîhi mâ Fîh*; Husayn al-Kâshifî's Qur'ân commentary; and the *dîwâns* of Zahir al-Fâryâbî, Hakîm al-Anwarî, Kamâl al-Khujandî, and Mawlânâ Jâmî. His deep engagement with the works of Rûmî, Ibn al-'Arabî, and other great mystics—both through copying and intensive reading—allows us to better evaluate his place, orientation, and intellectual heritage within both the Sufi and classical Islamic scholarly traditions.

Undoubtedly, our most important source for understanding İsmâil Hakkı Bursevî's intellectual world is his own authored works. Among them, *Rûh al-Bayân fî Tafsîr al-Qur'ân* holds a unique place due to its scale, content, and enduring impact. Written during his preaching and guidance activities and completed through many years of dedicated labour, this

* Dr., President of the Manuscript Institution of Türkiye

tefsir, Kur'an'ı hem ilim ehlinin meclislerine hem de geniş halk kesimlerinin dünyasına taşıyan temel eserlerden biridir. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesinde müellif hattıyla on altı defter hâlinde muhafaza edilen nüshanın, Bursevî Yılı vesilesiyle Başkanlığımız tarafından sınırlı sayıda tıpkıbasım olarak neşredilecek olması, tefsir tarihimiz ve yazma eser kültürümüz açısından önemli bir kilometre taşıdır. Hazırlıklarının son aşamasına geldiğimiz bu muhteşem eser, Bursa Valiliğimizle yürüttüğümüz ortak bir çalışma neticesinde, Bursevî'nin vefatının 300. sene-i devriyesi münasebetiyle, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın esere özel kaleme aldığı takdim yazısıyla birlikte yayımlanacaktır. İnancımız odur ki Bursevî Yılı'nın gelecek asırlara intikal edecek en önemli hatıralarından biri de, sınırlı sayıda da olsa, *Rûhu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân*'ın bu tıpkıbasımı olacaktır.

İsmail Hakkı Bursevî'nin vefatının 300. yılı münasebetiyle hazırladığımız "Balkanlardan Bursa'ya Hatt-ı İrşad: İsmâil Hakkı Bursevî Yazma Eser Sergisi" kitabında; Bursevî'nin müellif nüshaları, kendi el yazısıyla kaleme aldığı tefsirler, şerhler, vaaz mecmuaları ve tasavvufî risaleler, istinsah ettiği eserler, şiirleri, biyografisine dair yazmalar, hocalarının ve halifelerinin eserleri, birbirini tamamlayan halkalar olarak yer almaktadır. Bu yazmalar, yalnızca İsmâil Hakkı Bursevî'yi değil, aynı zamanda bir devrin dilini, duygusunu, düşünce dünyasını ve hakikat arayışını da günümüze taşıyan eserlerdir.

Sergimizde Bursevî'nin mürşidi Atpazârî Osman Fazlı Efendi'den aldığı fıkıh, kelâm, belâgat ve ferâiz dersleri; Üsküp, Köprülü, İstanbul ve Bursa'da yürüttüğü vaaz ve irşad faaliyetleri ve aklâm-ı sittede çığır açmış büyük hattat Hâfız Osman'dan meşk ettiği hüsn-i hat, sergilenen yazmalar üzerinden görünür kılınmıştır. Halifelerinin eserlerine de yer verilerek, yalnızca Bursevî'nin ilmî derinliğine değil, talebelerinin ufkuna ve bu ufka yön veren rehberlik çizgisine de işaret edilmiştir. Böylelikle, bir müellif portresinin ötesine geçilerek bir silsilenin, bir ilmî çevrenin ve takipçilerinin birlikte okunmasına imkân sağlanmıştır.

TÜYEK'in, İsmâil Hakkı Bursevî'nin vefatının 300. yılı münasebetiyle gerçekleştirdiği çalışmalar bu sergi ile sınırlı değildir. Vefat yıl dönümünde, 20 Temmuz 2025'te, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesinde Bursevî'nin bazı eserlerinin de sergilendiği mütevazı bir anma programı gerçekleştirildi. Bursevî Yılı'nın en önemli faaliyetlerinden biri ise, kırk senesini Bursevî'nin eserlerini tetkik ve istinsaha hasreden Seyyid el-Hâc Mahmûd Nâsîh el-İstanbulî'nin (ö. 1320/1902) Bursevî'nin şiir ve mensur metinlerinden oluşan

Sübhâtü's-Sâlikîn'inin (2 cilt, 2124 sayfa, haz. Murat Yurtsever) neşridir. Bu eserin neşrini de Bursa Valiliğimizle birlikte Bursa'da gerçekleştirdik. TÜYEK, 2019'da Bursevî'nin Osmanlı tasavvufu ve düşüncesi açısından önemli bir kaynak olan *Kitâbü'n-Netîce* adlı eserini (haz. Ali Namlı), 2020'de ise Bursevî'nin 1103/1692'ye kadar olan hayatını ayrıntılı şekilde anlatan otobiyografik eseri *Tamâmü'l-Feyz*'i (haz. Ramazan Muslu – Ali Namlı) yayımlamıştır.

TÜYEK olarak, yazma eserlerimizi yalnızca depolarda korunması gereken yahut vitrinlerde sergilenen tarihî nesneler olarak değil; bugün de okunabilen, üzerinde çalışılabilen, yeni nesilleri besleyen, toplumun farklı kesimleriyle buluşan canlı bilgi ve hikmet kaynakları olarak görüyoruz. Bursevî ve eserleri etrafında hazırlanan bu sergi ve katalog da bu anlayışın somut bir tezahürüdür. Okuyucular ve ziyaretçiler, bu sayfalar ve varaklar arasında dolaşırken yalnızca bir müellifi, büyük bir Osmanlı müfessiri, mutasavvıfı ve şairini tanımakla kalmayacak; tekke ile medresenin, şehir ile dergâhın, sefer ile sohbetin iç içe geçtiği bir medeniyetin kapılarını da aralama imkânı bulacaktır.

Bursevî Yılı vesilesiyle hazırlanan bu çalışma, TÜYEK'in bugüne kadar gerçekleştirdiği yazma eser neşri, sergi, restorasyon ve dijitalleştirme faaliyetleri çerçevesinde ortak hafızamızı ihya yolundaki faaliyetlerinin devamıdır. Bu sergi, ilgisine Bursevî'nin çok sayıdaki müellif nüshasını, belki de bir daha bir arada görme imkânı bulamayacakları bir ortam sunmaktadır. Sergimizin, Bursevî'nin şahsiyle bütünleşen ve ismiyle anıldığı Bursa'da açılması son derece anlamlıdır. Hem Bursa hem de Bursevî açısından bu sergi ve katalog, mühim bir vefa ve irfan vesikasıdır.

Vefatının 300. sene-i devriyesinde İsmâil Hakkı Bursevî'yi rahmet ve hürmetle yâd ediyor, medeniyetimizin temel kaynaklarına hürmeti ve İsmâil Hakkı Bursevî çalışmalarımıza desteği için Bursa Valimiz Erol Ayyıldız'a gönülden teşekkür ediyorum. Yazılarıyla kitabımıza katkıda bulunan Bilal Kemikli ve Ali Namlı'ya; Sergimizin açılması için gayretle çalışan Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürümüz Kamil Özer'e; Daire Başkanlarımız Ekrem Aytar ve Necmettin Azak'a; Bölge Müdürümüz Salih Şahin'e; İnebey Yazma Eser Kütüphanesi Müdürü Mustafa Beyaz'a; yazma eser uzmanlarımız Osman Baş ve Ahmet Çınar'a restoratörümüz Benan Taşlıdağ'a, sergi ile katalog hazırlıklarında emeklerini esirgemeyen bütün mesai arkadaşlarıma ve Bursa Valiliği mensuplarına teşekkür ediyorum.

Sufi commentary is one of the essential works that brought the Qurʾān to both scholarly circles and wider society. The autograph manuscript, preserved in sixteen volumes at the Bursa İnebey Manuscript Library, is being published in a limited facsimile edition by our Institution on the occasion of the Bursevī Year—an important milestone for the history of Qurʾānic exegesis and manuscript culture. This monumental edition, now in its final stages of preparation, will be published in collaboration with the Governorship of Bursa to commemorate the 300th anniversary of Bursevī's passing, along with a special foreword written by the President of the Republic of Türkiye, His Excellency Recep Tayyip Erdoğan. We firmly believe that—among the enduring legacies of the Bursevī Year—this limited facsimile of *Rūh al-Bayān* will hold a distinguished place.

In preparing this exhibition volume, *The Line of Guidance From the Balkans to Bursa: İsmâil Hakkı Bursevî*, prepared on the occasion of the 300th anniversary of İsmâil Hakkı Bursevî's passing, we have brought together the author's autograph manuscripts, his commentaries, sermons, Sufi treatises written in his own hand, the works he copied, his poetry, biographies, manuscripts related to his teachers and successors—each forming a complementary link in the chain. These manuscripts not only illuminate the life of İsmâil Hakkı Bursevî but also convey to our day the language, sensibility, intellectual world, and spiritual quest of an entire era.

In our exhibition, Bursevî's training under his spiritual master Atpazārī Osman Fazlî Efendi—in jurisprudence, theology, rhetoric, and inheritance law—his preaching and guidance activities in Üsküp (Skopje), Köprülü, Istanbul, and Bursa, and the *husn-i khatt* he studied from the great calligrapher Hâfız Osman, a master of the *aqlām al-sitta*, are all made visible through the displayed manuscripts. By including the works of his spiritual heirs, we highlight not only Bursevî's scholarly depth but also the horizons of his disciples and the guiding role he played in shaping them. Thus, beyond a mere author portrait, the exhibition offers a reading of a chain of transmission, a scholarly milieu, and its inheritors.

TÜYEK's commemorative efforts for the 300th anniversary of İsmâil Hakkı Bursevî's passing extend beyond this exhibition. On the date of his passing, 20 July 2025, a modest memorial program was held at the Süleymaniye Manuscript Library, where several of his works were also displayed. One of the major undertakings of the Bursevī Year is the publication of *Subhat al-Sālikîn* (2 vols., 2124 pages, ed. Murat Yurtsever), compiled by Seyyid al-Hâjj Mahmūd Nāsîh al-Istanbulî (d. 1320/1902), who devoted forty years to studying and cop-

ying Bursevî's works. This publication was also realised in collaboration with the Governorship of Bursa. TÜYEK previously published Bursevî's *Kitāb al-Natījah* (ed. Ali Namli) in 2019—an important source for Ottoman Sufism and thought—and in 2020 his autobiographical work *Tamām al-Fayz* (ed. Ramazan Muslu & Ali Namli), which provides a detailed account of his life up to 1103/1692.

As TÜYEK, we do not regard our manuscript heritage merely as historical objects to be preserved in storage or displayed in vitrines; rather, we see them as living sources of knowledge and wisdom—resources that can still be read, studied, and that nourish new generations and engage with different segments of society. This exhibition and catalogue centred around Bursevî and his works is a concrete manifestation of this vision. As readers and visitors journey through these pages and folios, they will not only encounter a distinguished author, an Ottoman exegete, Sufi, and poet, but also gain access to a civilisation in which the lodge and the madrasa, the city and the spiritual retreat, travel and discourse, intertwined in a single cultural fabric.

Prepared on the occasion of the Bursevī Year, this work continues TÜYEK's efforts to revive our shared historical memory through manuscript publication, exhibitions, restoration, and digitisation projects. This exhibition offers enthusiasts the rare opportunity to see together many of Bursevî's autograph manuscripts—an experience that may not be possible again. It is especially meaningful that the exhibition opens in Bursa, the city so closely associated with Bursevî's name and legacy. For both Bursa and Bursevî, this exhibition and catalogue constitute a significant testament of gratitude and scholarship.

On the 300th anniversary of his passing, we remember İsmâil Hakkı Bursevî with mercy and respect. I extend my heartfelt thanks to the Governor of Bursa, Mr Erol Ayyıldız, for his respect toward the foundational sources of our civilisation and his support for our work on İsmâil Hakkı Bursevî; to Professors Bilal Kemikli and Ali Namli for their contributions to this volume; to our Bursa Provincial Director of Culture and Tourism, Kamil Özer, for his dedicated efforts in opening the exhibition; to our Department Heads Ekrem Aytaç and Necmettin Azak; to our Regional Director Salih Şahin; to Mustafa Beyaz, Director of the İnebey Manuscript Library; to our manuscript specialists Osman Baş and Ahmet Çınar; to our restorer Benan Taşlıdağ; to all my colleagues who contributed to the preparation of the exhibition and the catalogue; and to the staff of the Governorship of Bursa.

İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ (1653-1725)

Ali Namlı*

Mutasavvıf, şeyh, âlim, müfessir, şârih, edib, şair, vâiz, hattat ve mücâhid-gazi gibi birçok unvanı şahsında toplayan İsmâil Hakkı Bursevî, XVII. yüzyılın ikinci yarısı ile XVIII. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış, eserlerinin sayısı ve hacmi bakımından Osmanlı ilim ve irfan dünyasının en velûd müelliflerinden biri olarak tanınmıştır. Bugünkü Bulgaristan sınırları içindeki Aydos'ta doğmuş, hayatının önemli bir kısmını Bursa'da geçirdiği ve orada vefat ettiği için "Bursevî" nisbesiyle meşhur olmuştur. Ailesi İstanbul Aksaray'dan Aydos'a göçmüş, çocukluğunda hem ilmî hem tasavvufî çevrelerle iç içe büyümüşdür. Küçük yaşta Kur'ân-ı Kerîm'i ve temel dinî ilimleri öğrenmiş, çocukken elini öpüp dizinin dibinde oturduğu Celvetî şeyhi Atpazarî Osman Fazlî Efendi onun ilmi ve tasavvufî şahsiyetinin şekillenmesinde son derece müessir bir rol oynamıştır.

Bursevî, tekkede yetişmiş olmakla birlikte klasik medrese eğitime uygun olarak sarf, nahiv, mantık, fıkıh, kelâm, belâğat ve tefsir başta olmak üzere zâhirî ilimlerde derinleşmiş; Edirne ve İstanbul'da dönemin önemli hocalarından ders almıştır. Bu süreçte İbnü'l-Hâcib'in *eş-Şâfiye* ve *el-Kâfiye*'sini ezberlemiş, İbrâhim el-Halebî'nin *Mültekâ'l-Ebhûr*'unu, Teftâzânî'nin *Şerhu'l-Akâid*'ini, beyân ve maânî ilimlerine dair eserleri ve Beyzâvî'nin *Envârü't-Tenzîl*'inin önemli bir kısmını okumuştur. Aynı zamanda Fars ve Arap edebiyatı geleneğine vâkîf olmuş; Sa'dî, Câmî, Mevlânâ ve diğer klasik üstatların eserlerini mütalaa etmiştir. Bu yoğun eğitim, onu sadece bir tekke şeyhi değil, aynı zamanda medrese seviyesinde söz sahibi bir ilim adamı hâline getirmiş; böylece hem ilim hem irfan kanadını taşıyan "zü'l-cenâheyn" bir şahsiyet olarak temayüz etmiştir.

* Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tasavvuf Anabilim Dalı

Tasavvufî terbiyesini ise Celvetiyye tarikatının büyük şeyhlerinden Atpazarî Osman Fazlî Efendi'nin yanında tamamlamıştır. Şeyhinin dergâhında hem hizmet hem zikir hem de ilimle iç içe yetişmiş, halvet, riyâzet ve iç disiplinle olgunlaşmıştır. Celvetiyye silsilesi, Üsküdar merkezli Aziz Mahmûd Hüdâyî geleneği üzerinden İstanbul'un ilmî ve manevî hayatında önemli bir yer işgal etmekteydi. İsmâil Hakkı da bu yolun en güçlü temsilcilerinden biri olarak kabul edilir. Tasavvufî düşünce bakımından şeyhi Osman Fazlî Efendi gibi Ekberiyye geleneğine bağlı olan Bursevî, özellikle İbnü'l-Arabî ve Sadreddin Konevî'nin görüş ve düşüncelerini Osmanlı toplumunda yayan, yorumlayan ve şerh eden önemli isimlerden biridir.

Şeyhi tarafından halife ve vâiz olarak önce Üsküp'e gönderilmiş; burada kurduğu ders halkaları, tekke sohbetleri, Meddâh, Murâdiye ve başka camilerde verdiği vaazlar ile kısa sürede geniş bir tesir alanı oluşturmuştur. Buna karşılık, şehirde gördüğü bazı yanlış uygulamaları, haksızlıkları ve usulsüzlükleri vaazlarında açıkça eleştirmesi yer yer gerilimlere yol açmış; bazı çevrelerin muhalefetiyle karşılaşmış, hasımları şikâyetlerini İstanbul'a kadar ulaştırmıştır. Şeyhi Osman Fazlî Efendi bu sürtüşmeyi sona erdirmek üzere İsmâil Hakkı'yı Üsküp yakınlarındaki Köprülü'ye, bir müddet sonra da halkının talebi üzerine Ustrumca'ya göndermiştir.

İsmâil Hakkı'nın 1685'te şeyhinin halifesi olarak Bursa'ya yerleşmesi, hayatında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bursa'daki ilk yıllarında ciddi geçim sıkıntıları yaşamış, bazı ev eşyasını ve kitaplarını satmak zorunda kalmıştır. Ulucamî'deki vaazlarında Kur'ân'ı baştan sona tefsir etmesi, bir taraftan da *Rûhu'l-Beyân* adını verdiği meşhur tefsirini kaleme

İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ (1653–1725)

Ali Namlı*

İsmâil Hakkı Bursevî, a figure with a wide array of titles like Sufi, shaykh, scholar, exegete, commentator, literary figure, poet, preacher, calligrapher, warrior and veteran, lived between the second half of the 17th century and the first quarter of the 18th century. With a significant number and volume of writings, he is recognized as one of the most productive authors within Ottoman knowledge and philosophy. Born in Aydos, an area within the present-day borders of Bulgaria, he spent a significant portion of his life in Bursa, where he died, resulted in his nickname “Bursevî.” After his family migrated to Aydos from Aksaray, İstanbul, he spent his childhood years immersed in both academic and Sufi circles. From an early age, he acquired knowledge of the Qur’ân and foundational religious sciences, and his scientific and Sufi character was significantly shaped by *Celvetî* shaykh Atpazârî Osman Fazlî Efendi, whom he revered from childhood.

Although trained in a dervish lodge, Bursevî also deepened his knowledge of the exoteric sciences, in accordance with the traditional madrasa education, particularly *sarf*, *nahiv*, logic, fiqh, theology, rhetoric, and exegesis. He studied under prominent scholars of the period in Edirne and İstanbul. During this period, he memorized Ibn al-Hâjib’s *al-Shâfiya* and *al-Kâfiya* and studied Ibrâhim al-Halabî’s *Multaqâ al-Abhur*, al-Taftâzânî’s *Sharh al-Aqâid*, as well as some works on the sciences of *beyân* and *me’ânî*, and a significant portion of al-Baydâwî’s *Anwâr al-Tanzîl*. In addition, he familiarized himself with Persian and Arabic literary heritage by examining the writings of Sa’dî, Jâmî, Rûmî, and other prominent classical authors. This intensive training not only made him a lodge shaykh but also a respected scholar in madrasas; thus, he emerged as a “*dhu’l-janahayn*” personality who possessed both knowledge and wisdom.

* Prof. Dr. Marmara University, Faculty of Theology, Department of Sufism.

He received his Sufi education from Atpazârî Osman Fazlî Efendi, who was among the leading shaykhs of the *Celvetiyye* sect. His development at the lodge was shaped by a combination of service, dhikr, and study, with his maturity being cultivated through periods of seclusion, abstinence, and self-discipline. The *Celvetiyye* lineage, of which he was considered a highly influential agent, derived from Aziz Mahmud Hüdâyî’s tradition in Üsküdar and maintained a significant presence in İstanbul’s academic and religious spheres. Adhered to the Akbariyya tradition of Sufi thought, much like his shaykh Osman Fazlî Efendi, Bursevî emerged as one of the most significant individuals in Ottoman society for his work in disseminating, explaining, and commenting on the perspectives and concepts of Ibn ‘Arabî and Sadreddin Konevî.

His shaykh initially dispatched him to Skopje to serve as both caliph and preacher. Through his teaching circles, dervish lodge debates, and sermons delivered at mosques like Meddâh and Murâdiye, he rapidly built extensive influence. Nevertheless, the public disapproval he voiced in his sermons regarding various wrongdoings, injustices, and irregularities he witnessed in the city sometimes caused tension, leading to opposition from certain groups who even sent their complaints to İstanbul. To resolve this conflict, Şeyh Osman Fazlî Efendi sent İsmâil Hakkı to Köprülü, near Skopje, and later, at the request of his people, to Strumica.

İsmâil Hakkı’s settlement in Bursa as his shaykh’s caliph in 1685 marked a significant turning point in his life. During his early years in Bursa, he encountered considerable financial struggles, compelling him to sell some of his belongings and books. The detailed Qur’ânic expositions he presented in his sermons at the Ulucami, and the celebrated exegesis he authored, *Rûh al-Bayân*, stimulated his reputation

alması ona olan ilgiyi artırmış, şöhretinin Anadolu'dan Balkanlar'a, Şam'dan Mısır ve Hicaz'a kadar geniş bir sahaya yayılmasını sağlamıştır.

Bursevî, II. Mustafa devrinde Sadrazam Elmas Mehmed Paşa'nın davetiyle 1695 ve 1696 yıllarındaki Avusturya seferlerine katılarak orduya vaaz ve nasihatlerde bulunmuş, bizzat cephede yer almış, savaşlarda aldığı yaralar sebebiyle yıllarca süren sıkıntılar çekmiştir. Onun bu yönü, sadece bir "tekke şeyhi" değil, aynı zamanda gazâ meydanlarında askerle birlikte bulunan, dinî ve manevî motivasyonu güçlendiren bir "mücâhid-gazi" olarak da anılmasına sebep olmuştur. 1700 ve 1710 yıllarında gerçekleştirdiği iki hac yolculuğunda ise Şam, Mısır ve Hicaz'ın ilim ve tasavvuf çevreleriyle yakından temas kurmuş; Kahire'de, Şam'da ve Haremeyn'de verdiği ders ve sohbetler, yazdığı risâleler ve bıraktığı icâzetnâmelerle Osmanlı coğrafyası dışındaki çevrelerde de tanınır hâle gelmiştir.

Hayatının ilerleyen safhasında Tekirdağ, Şam ve Üsküdar'da belli sürelerle ikamet etmiş; özellikle Şam'da ve Üsküdar'da bulunduğu yıllar, telif açısından son derece verimli bir dönem olmuştur.

Şam'da ve Köprülû'de bulunduğu sıralarda kendisine teklif edilen müftülük vazifesini şeyhini uygun görmemesi üzerine kabul etmemiştir. Üsküdar'da ikamet ettiği zaman Ahmediye Camii'nde verdiği vaazlarında vahdet-i vücûd konularına temas etmesi, bazı çevreler tarafından yanlış anlaşılmış ve hakkında çeşitli ithamlar gündeme gelmişse de, lehinde verilen güçlü şahitlikler sebebiyle bu iddialar geçersiz kalmıştır. Yine de o, düşmanlık ve yanlış anlamalarla örülü bir ortamda kalmayı "ömür israfı" sayarak yeniden Bursa'ya dönmeyi tercih etmiştir.

Bursa'ya son dönüşünde kitaplarını tekkesine vakfetmiş, ev eşyasını vârisleri arasında taksim etmiş, sahip olduğu mâlî imkânların önemli bir kısmını hem tekkesinin yenilenmesine hem de "Câmi-i Muhammedî" adını verdiği ve rûh-ı Nebî'ye ithaf ettiği caminin inşasına sarf etmiştir. Ömrünün son yıllarını, daha çok yazmaya, talebe yetiştirmeye ve

sınırlı sayıda camide vaaz vermeye ayırmış; 9 Zilkade 1137/20 Temmuz 1725 tarihinde Bursa'da vefat etmiştir. Kabri, bugün de ziyaret edilen bir merkez olarak, Tuzpazarı semtindeki kendi yaptırdığı caminin kible tarafında bulunmaktadır. Hayatı boyunca birkaç evlilik yapmış, çok sayıda çocuğu olmuş, fakat bunların çoğu küçük yaşta vefat etmiştir. Tahsîlini ve sülûkünü babasından tamamlayan oğlu Mehmed Bahâeddin Efendi babasından sonra yerine postnişin olmuş, bir yıl sonra genç yaşta vefat etmiştir. Bursevî'nin nesli devam etmediği için Bursa'da inşâ ettirdiği dergâhta vekâleten şeyh olanlar dışında Mehmed Hikmetî Efendi'nin soyundan gelenler postnişin olmuşlardır.

Bursevî, kendi ifadesiyle "Hak Teâlâ bu kulunu kitâbetle mübtelâ etmiştir" diyerek telif faaliyetini ilhamî bir lütuf ve aynı zamanda bir sorumluluk olarak görür. Vefatına yakın kaleme aldığı *Kitâbü'n-Nefîce*'de, isimlerini tek tek saydığı eserlerinin yanı sıra yüzden fazla kitap ve risâlesi bulunduğunu, bunların çoğunun tasavvufa dair olduğunu söyler. Bugün elimizdeki veriler, irili ufaklı yaklaşık yüz yirmi eser kaleme aldığını göstermektedir. Eserlerinin büyük kısmı Türkçe, yaklaşık kırk kadarı Arapçadır; bazı metinlerinde her iki dili birlikte kullanmış, yer yer Farsça manzum ve mensur pasajlara da yer vermiştir. Bilhassa Türkçe kaleme aldığı eserlerde, Arapça bilmeyen okuyucuların da istifadesini gözeterek sade ve anlaşılır bir dil tercih ettiğini özellikle belirtir. Böylece tasavvufî kavramları, sadece dar bir sûffî çevreye değil, geniş bir Osmanlı okuyucu kitlesine ulaştırmayı amaçlamıştır.

Onun en meşhur eseri, yıllar süren Ulucami vaazlarının mahsulü olan tasavvufî/işârî tefsiri *Rûhu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân*'dır. Bu eser, çoğu zaman tasavvufî tefsirler arasında zikredilmekle birlikte, rivâyet ve dirâyet tefsirinin özelliklerini de içinde barındırır; âyetleri dil, kıraat farklılıkları, sebebi nüzûl rivayetleri, hadisler, fikhî çıkarımlar ve kelâmî tartışmalar eşliğinde ele alır. Aynı zamanda kıssalar, hikâyeler, menkıbeler, şiirler ve tasavvufî yorumlarla

substantially, leading to his fame reaching extensively across regions like Anatolia, the Balkans, Damascus, Egypt, and the Hijāz.

During the era of Mustafa II, Bursevī was invited by Grand Vizier Elmas Mehmed Paşa to take part in the 1695 and 1696 Austrian campaigns, where he provided sermons and counsel to the army. He was present on the battlefields, and the wounds he acquired during the wars resulted in prolonged difficulties for him. This quality earned him the reputation not only as a “shaykh of the lodge” but also as a “*mujāhid-ghāzī*” (warrior-veteran) who accompanied the soldiers on the battlefields and strengthened their religious and spiritual drive. He developed strong connections with academic and Sufi groups in Damascus, Egypt, and the Hijāz through two pilgrimages he made in 1700 and 1710. His fame extended beyond the Ottoman Empire due to the lectures and sermons he delivered in Cairo, Damascus, and the Haremeyn, the treatises he authored, and the diplomas he conferred.

During the later stages of his life, he resided for certain periods in Tekirdağ, Damascus and Üsküdar; his time in Damascus and Üsküdar especially yielded a great deal of writing.

He declined the position of *mufti* offered to him in Köprülü, and later in Damascus, due to his shaykh’s disapproval during his lifetime. His sermons at the Ahmediye Mosque while residing in Üsküdar, which focused on the subject of unity of being, were misunderstood in some circles, leading to accusations against him. However, these claims were overturned due to the compelling testimony given in his favor. He ultimately chose to return to Bursa, believing that staying in an environment full of animosity and incomprehension would be a “waste of life.”

After his last return to Bursa, he donated his books to his lodge, divided his household possessions among his heirs, and dedicated a substantial part of his financial resources to improving his lodge and constructing a mosque, named “Cāmi-i Muhammedī”, to commemorate the Prophet. He devoted the final years of his life primarily to writing, educating students, and giving religious talks in a restricted number of mosques. He passed away in Bursa on 9 Dhū al-Qa’dah 1137 (July 20, 1725).

Situated on the qibla side of the mosque he built in the Tuzpazarı district, his tomb continues to attract many visitors. He married several times throughout his life and had many children, but most of them died young. Having completed his education and spiritual development with his father, Mehmed Bahāeddin Efendi then followed in his father’s footsteps as shaykh, only to die young a year subsequently. As Bursevī’s lineage came to an end, the shaykh position in the dervish lodge he constructed in Bursa was assumed by the descendants of Mehmed Hikmetī Efendi, except for those who obtained the role through procuration.

Bursevī, as in his own words, “God Almighty has obliged this servant of His with scripture,” viewed his writing as both an inspired blessing and a responsibility. In *Kitāb al-Natīja*, a text he authored shortly before his death, he mentions that, apart from the works he itemized separately, he composed more than a hundred books and treatises, largely centered on Sufism. Existing data suggests he authored about 120 works, ranging from lengthy to short. The majority of his works are in Turkish, while approximately forty are in Arabic; in some of his texts, he used both languages together, occasionally including passages in Persian verse and prose. In his Turkish writings, he particularly emphasizes that he preferred a simple and understandable language, considering the benefit of non-Arabic readers. Through this approach, he aimed to make Sufi concepts accessible to a broad spectrum of Ottoman readers, rather than only to a narrow group of Sufis.

His best-known work is the Sufi/*ishārī* exegesis, titled *Rūh al-Bayān fī Tafsīr al-Qur’ān*, which originated from the sermons he delivered over many years at the Ulucami. While often cited among Sufi exegesis, this work additionally demonstrates traits of both traditional and rational interpretation. It examines the Qur’anic verses in light of linguistic analysis, variant readings (*qirā’āt*), reports on the occasions of revelation (*asbāb al-nuzūl*), *hadiths*, juristic inferences, and theological discussions. At the same time, it is enriched with narratives, stories, anecdotes, poems, and Sufi interpretations, and written in a sermonic and didactic style. Consequently, it emerged as a

zenginleştirilmiş, vaaz ve irşad üslubuyla kaleme alınmıştır. Bu yönüyle, Osmanlı son döneminde vâizlerin, tekke şeyhlerinin ve medrese talebelerinin en çok müracaat ettikleri kaynaklardan biri hâline gelmiş; defalarca basılarak geniş bir dolaşıma kavuşmuştur. Beyzâvî tefsirinin Fâtiha sûresi ve Amme cüzü üzerine yazdığı ta'lik ve şerhler, seçilmiş âyet ve hadisleri bir araya getiren ve bunların tasavvufi yorumlarını içeren *Kitâbü'l-Mir'ât* gibi eserler de onun tefsir sahasındaki önemli çalışmalarıdır.

Hadis alanında, İbn Hacer'in *Nuhbetü'l-Fiker* isimli usûl kitabına yazdığı şerh ile İmam Nevevî'nin *Kırk Hadis*'ine yaptığı tercüme ve şerh, Bursevî'nin hem hadis ilmini klasik usûlüyle bildiğini, hem de bu birikimi tasavvufi idrakte birleştirdiğini göstermektedir. Bu eserlerde hadis terimlerini açıklamış, rivayetlerin zâhirî anlamları yanında kalbî, ahlâkî ve tasavvufi boyutlarını da ele almıştır. Fıkıh, akâid ve kelâm sahaslarında kaleme aldığı *Şerhu Fıkhi'l-Keydânî*, *er-Risâletü'l-Câmi'a li'l-Mesâilî'n-Nâfia*, *Kitâbu'l-Fazl ve'n-Nevâl*, *Şerhu Şu'abi'l-İmân* ve *Şerhu'l-Kebâir* gibi eserlerinde ise ibadet ve muamelât hükümlerini, iman, günah, insan ve kâinat tasavvuruyla birlikte, tasavvufi bir çerçeve içinde yorumlamıştır.

Tasavvuf düşüncesi ve Celvetiyye geleneği açısından, şeyhi Osman Fazlî Atpazarî'ye dair biyografik ve doktriner bilgileri topladığı *Tamâmü'l-Feyz*, Celvetiyye silsilesini ve âdâbını anlattığı *Silsilenâme-i Celvetiyye*, itikad, ilmiyal ve sülûk meselelerini işlediği *Kitâbü'l-Hitâb*, *Kitâbü'n-Necât*, *Tuhfe-i Hasakiyye*, *Tuhfe-i Atâiyye*, *Tuhfe-i İsmâiliyye* ve *Kitâbü's-Sülûk* gibi eserleri, hem tarikat tarihine hem de Osmanlı tasavvuf düşüncesine ışık tutan temel kaynaklar arasında yer alır. Vâridâtını kaydettiği çok sayıdaki mecmua ve risâle (*Vâridât-ı Hakkiyye*, *Kenz-i Mahfi*, *Kitâbü'l-Kebîr*, *Kitâbü'n-Neftice* vb.), onun hem şahsî manevî tecrübelerini hem de İbnü'l-Arabî merkezli Ekberî kavramları nasıl yorumladığını takip etmeyi mümkün kılar. Bu metinler, Bursevî'nin "keşfi bilgi" ile "metin şerhi"ni birleştiren özgün üslubunu göstermesi bakımından da dikkat çekicidir.

İsmâil Hakkı Bursevî, güçlü bir nesir üslubunun yanında zengin bir şiir mirası da bırakmıştır. *Dîvân-ı İsmâil Hakkı (Fütûhât-ı Burûseviyye)* ve mesnevî tarzında kaleme aldığı *Mi'râciyye* başta olmak üzere, müstakil manzumeleri ve eserlerine serpiştirdiği binlerce beyitten oluşan şiirlerinde tevhid, ma'rifet, aşk, Hz. Peygamber sevgisi, ölüm, fânîlik ve manevî coşku temalarını işler. Yazıcızâde Mehmed'in *Muhammediyye*'sine yazdığı hacimli şerh *Ferahu'r-Rûh*, Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinin ilk kısımlarına yaptığı *Rûhu'l-Mesnevî* ve Ferîdüddîn Attâr'ın *Pendnâme*'sine yazdığı şerh gibi eserleri, onu aynı zamanda kudretli bir metin şârihi hâline getirmiştir. Bu şerhlerde, klasik metinleri yalnızca açıklamakla kalmamış, onları kendi tasavvufi dili ve tecrübeleriyle yeniden yorumlamıştır.

Pek çok şiiri ilâhî olarak bestelenmiş, tekkelerde zikir meclislerinde ve cemaat içinde okunmuş, bazıları günümüze kadar ulaşmıştır. Bu şiir ve ilâhîlerde sade, içten ve coşkulu diliyle Osmanlı toplumunun farklı kesimlerine hitap edebilmiş; yüksek tasavvuf düşüncesi ile halkın dinî duyguları arasında köprü kurmuştur.

Eserlerinin önemli bir bölümünün müellif hattı yazma nüshaları Türkiye'nin çeşitli yazma eser kütüphanelerinde -özellikle Bursa İnebey, Süleymaniye, Beyazıt ve İstanbul Üniversitesi koleksiyonlarında- korunmaktadır. Bir kısım eserleri basılmış, tahkikli neşirleri yapılmış ve akademik çalışmalarla yeniden ilim dünyasının gündemine taşınmıştır.

İsmâil Hakkı Bursevî'nin farklı alanlarda ortaya koyduğu çok yönlü ve geniş telif faaliyetlerinin mahsulü olan eserleri onu Osmanlı tasavvuf, tefsir ve edebiyat geleneği içinde merkezî bir konuma yerleştirmekte; hem şeyh ve müfessir, hem şârih ve edip, hem de gönüllere hitap eden bir vâiz ve mutasavvıf-şair olarak günümüzde de ilim ve irfan dünyasında önemini koruyan bir isimi hâline getirmektedir.

highly sought-after resource for preachers, dervish lodge shaykhs, and madrasa students during the late Ottoman era; it saw many reprints and gained extensive distribution. Among his significant exegetical contributions are the annotations and commentaries he wrote on the Sūrat al-Fātiha and ‘Amma section of Baydāwī’s exegesis. Furthermore, he penned works like *Kitāb al-Mir’āt*, which compiles selected verses and *hadiths*, along with their mystical interpretations.

Through his commentary on Ibn Hajar’s *al-Nuḥbat al-Fikar* on *usūl* besides his translation and commentary on Imam Nawawī’s *Forty Hadiths*, Bursevī demonstrated his extensive knowledge of classical *hadith* and his capacity to interweave this understanding with Sufi principles. His works offered explanations of *hadith* terms and addressed the spiritual, moral, and Sufi dimensions of the narrations, in addition to their literal meanings. In his works such as *Sharḥ Fiqh al-Kaydānī*, *al-Risālat al-Jāmi’a li al-Masā’il al-Nāfi’a*, *Kitāb al-Faḍl wa al-Nawāl*, *Sharḥ Shu’ab al-Īmān* and *Sharḥ al-Kabāir*, which he wrote in the fields of *fiqh*, *aqīdah* and theology, he interpreted the provisions of worship and transactions within a mystical framework, encompassing notions of faith, sin, human and the universe.

In terms of Sufi thought and the *Celvetiyye* tradition, his works such as *Tamām al-Fayḍ*, in which he compiled biographical and doctrinal information about his shaykh Osman Fazlī Atpazārī; *Silsilanāma-i Celvetiyye*, in which he described the *Celvetiyye* chain of spiritual transmission and its etiquette; *Kitāb al-Khitāb*, *Kitāb al-Najāt*, *Tuhfa-i Hasakiyye*, *Tuhfa-i ‘Atāiyya*, *Tuhfa-i Īsmā’īliyya*, and *Kitāb al-Sulūk*, are among the fundamental sources offering significant insight into both the historical background of the sect and Ottoman Sufi thought. Through the many collections and treatises where he documented his revelations (*Vāridat-ı Hakkıyya*, *Kanz-i Makhfī*, *Kitāb al-Kebīr*, *Kitāb al-Natīja*, etc.) one can follow his individual spiritual journey and how he understood Akbarī concepts, which focused on Ibn ‘Arabī. These texts are also noteworthy for demonstrating Bursevī’s unique approach, integrating “intuitive knowledge” and “textual commentary.”

Beyond his potent prose, Īsmāil Hakkı Bursevī also bequeathed a substantial poetic legacy. In his poetic works—including *Dīvān-ı Īsmāil Hakkı (Futūḥāt-ı Burūsaviyya)* and *Mi’rājiyyah* in the style of a *mathnawī*, as well as his independent poems and thousands of couplets scattered throughout his writings— he explores such themes as divine unity, mystical knowledge, love, devotion to the Prophet, death, transience, and spiritual ecstasy. His extensive commentary *Farah al-Rūh* on Yazıcızāde Meḥmed’s *Muhammadiyya*, his *Rūh al-Mathnawī* on the opening sections of Rūmī’s *Mathnawī*, and his commentary on Farīd al-Dīn ‘Attār’s *Pandnāma* reveal him to be not only a prolific poet but also a powerful commentator on classical texts. In these works, he did not merely explain the originals but reinterpreted them through his own mystical language and personal experience.

His poems, some still being preserved today, were often adapted into hymns and recited in various venues like dervish lodges, *dhikr* gatherings, and congregations. The poems and hymns, expressed in his simple, heartfelt, and passionate language, resonated with various groups in Ottoman society, connecting sophisticated Sufi philosophy with common religious feelings.

Many of his works, in his own hand, are kept in numerous Turkish manuscript libraries, notably within the collections of Bursa İnebey, Süleymaniye, Beyazıt, and İstanbul University. A number of his creations have been published, including critical editions, and have regained prominence in academic circles thanks to scholarly research.

Through his extensive and diverse writings in various disciplines, Īsmāil Hakkı Bursevī secured a central place in the Ottoman heritage of Sufism, exegesis, and literature. His enduring name continues to hold significance in scientific and wisdom circles today, reflecting his multifaceted identity as a shaykh, commentator, literary figure, preacher, and Sufi poet whose words resonate deeply with people’s emotions.

BURSA, BURSEVÎ VE KİTAP

Bilal Kemikli*

*Aceb midir hayât-ı nev bulursa mürdeler onda
Hakîkât mazhar-ı envâr-ı Rûh-i Kud's'dür Bursa
Hakkî*

İsmâil Hakkı Bursevî, Bursa'yı ölü kalpleri diriltten “Rûh-i Kud's”ün nurlarının tecelli ettiği bir şehir olarak tavsif eder. Rûh-i Kud's, Kur'an-i Kerim'deki ifadesiyle Rûhu'l-kud's, daha çok Hz. İsâ'yı ifade etmek için kullanılmaktadır. Bursa, havasıyla, suyuyla, dağı ve deniziyle olduğu kadar, tarihi ve bağrında taşıdığı “büyük mezarlar” itibariyle de Rûh-i Kud's'ün mazharıdır. Bu tavsif, çağdaşı Evliya Çelebi'nin “ruhâniyetli şehir” tanımlamasına uygundur. Bursa, ruhanîyetli bir şehirdir. Nitekim ona göre bu şehri inşa eden, tekâmülcü tarihçilerin bahsettiği gibi Bithinya krallarından Prusias ve Hanibal değil; Hz. Süleyman ve veziri Âsaf'tır. Dolayısıyla bir peygamber hükümdar tarafından inşa edilen şehir, hem mana ve hem de madde planında içinde yaşayanları ihyâ edecek, oraya hicret edenlere hayât-ı nev yani yeni bir hayat sunacaktır.

Oldukça erken bir yaşta, daha henüz yirmi iki yaşında iken mürşidi Atpazarî Osman Fazlî yahut çokça bilinen adıyla Kutup Osman tarafından hilafetle irşad postuna oturmaya memur edilen Bursevî, Bursa'ya memur edildiğinde Üsküp, Köprülü ve Usturumca gibi Rumeli şehirlerinde geçirdiği sıkıntılı zamanlardan bir nebze olsun kurtulmuş olmanın verdiği huzurla yukarıda temas edilen tavsifini yapmış olmalıdır. Bursevî, mürşidi Kutup Osman'ın Bursa'da irşad hizmetlerini yürüten halifesi Sunu'llah Efendi'nin vefatı sonrasında buraya görevlendirilmiştir. Bunun

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı.

üzerine o göçünü toplayıp Mayıs 1685'te Bursa'ya gelmiştir. Malum olduğu üzere aslen Rumeli'den, Aydos'tandır. Rumeli'de eğitimini almış, İstanbul'da bulunmuş ve sonra tekrar Rumeli'de vazifelendirilmiştir. Ancak kader onu daha sonra eserlerinin büyük bir bölümünü yazacağı ve Bursevî nisbesiyle nam salacağı şehre Bursa'ya taşımıştır. Bu bakımdan Bursa hayatı onun için “hayât-ı nev”dir.

Bursa, Osmanlı'yı kuran şehirdir. Emir Sultan'ın ve gönülünden bağlı olduğu Üftâde'nin şehri... Üstadı Aziz Mahmûd-ı Hüdâî'nin kalp gözünün açıldığı, kadılıktan pirlîğe, ilimden irfana ve hikmete ulaştığı belde. Keza eserlerinin derin etkisinde kaldığı İbnü'l-Arabî'nin eserlerinin şerh edildiği, okutulduğu ve izinin takip edildiği bir irfan şehridir. O, otuz iki yaşında geldiği bu şehrin sırrını keşfedecek, muhit içinde tazelenecek ve ilim hayatımıza yeni eserler kazandıracaktır. Bu bakımdan, İsmail Hakkı'nın Bursevî olarak anılması, mana itibariyle onun burada yeniden doğması anlamına gelir. O eski cedelci İsmail Hakkı'nın yerine, sözü ve sohbetiyle halkı ilim ve irfanla besleyen ve telif ettiği eserlerle mana denizinden derlediği inci ve mercanı kayda alan Bursevî zuhur edecektir. Nitekim daha gelişinin ikinci ayında, Temmuz 1685'te Ulucami'de bilahare onun nâmının bütün bir gönül coğrafyamızda anılmasına vesile olacak olan Rûhu'l-Beyân'ı tebşir eden derslere başlayacaktır. Doğrudan doğruya Kur'an'ı iş'ârî üslup ile tefsir eden bu eseri, teliften önce Ulucami kürsüsünde halka va'z ettiği kaydedilmektedir.

Bursa'da yaptığı hizmetler vesilesiyle olsa gerek, II. Mustafa'nın davetiyle Avusturya Seferi'ne katılmıştır. Bu seferde Sultanın meclisinde sözü ve sohbetiyle

BURSA, BURSEVÎ, AND THE BOOK

Bilal Kemikli*

*Aceb midir hayât-ı nev bulursa mürdeler onda
Hakikât mazhar-ı envâr-ı Rûh-i Kud'sdür Bursa
Hakkî*

İsmail Hakkı Bursevî portrays Bursa as a city where the illumination of Rûh-i Kuds, which brings lifeless hearts back to life, becomes apparent. Rûh al-Kuds, as it is expressed in the Qur'ân, is most commonly used to refer to Īsâ (as). Rûh-i Kuds finds its expression in Bursa, by means of its air, water, mountains, and sea, as well as its historical background and the prominent “great tombs” within its borders. This description accords with his contemporary Evliya Çelebi's characterization of Bursa as a “spiritually endowed city.” Bursa is indeed a city of spiritual grace. According to him, the city was not built by the Bithynian kings Prusias and Hannibal, as evolutionary historians claim, but rather by Süleyman (as) and his vizier Âsaf. Therefore, a city founded by a prophet-king would, both spiritually and materially, revitalize its inhabitants and offer “a new life” to those who migrate there.

Appointed to the seat of spiritual guidance in Bursa by his master Atpazarî Osman Fazlî—better known as Kutub Osman—at quite an early age, when he was only twenty-two, Bursevî must have made the description mentioned above with the relief of having escaped, at least to some extent, the hardships he had endured in Rumelian cities such as Üsküp, Köprülü, and Usturumca. Bursevî was assigned to Bursa after the death of Sun'ullah Efendi, Kutub Osman's deputy who had been carrying out the spiritual guidance there. Accordingly, he gathered his belongings and came to Bursa in May 1685. As is well known, he was originally from Aydos in Rumeli. He received his

education in Rumeli, stayed in İstanbul for a period, and was later assigned back to Rumeli. Yet destiny eventually brought him to Bursa—the city in which he would write most of his works and become renowned by the epithet Bursevî. In this respect, his life in Bursa constituted for him “a new life.”

Bursa is the city where the Ottoman Empire was founded. It is the city of Emir Sultan and of Üftâde, to whom he was devoted with all his heart. This is the very land where his master, Aziz Mahmûd Hüdâî, achieved spiritual enlightenment, transitioning from his role as a judge to a profound spiritual leader, and from mere intellectual knowledge to deep gnosis and wisdom. It was likewise a city of profound spiritual learning, in which the teachings of Ibn al-Arabî—whose impact was immense—were instructed, interpreted, and adhered to. Upon his arrival in this city at the age of thirty-two, he would discover its spiritual secret, be renewed within its environment, and contribute new works to our intellectual tradition. Essentially, İsmail Hakkı's recognition as Bursevî signifies his spiritual rebirth in this place. The former, dialectical İsmail Hakkı was succeeded by Bursevî, who enriched people with knowledge and spiritual wisdom through his speech and writings, documenting the invaluable insights he gleaned from the profound ocean of meaning in his authored works. Just two months after his arrival, in July 1685, he started delivering sermons that herald his forthcoming exegesis at Ulucami, which ultimately led to his renown spreading across the spiritual landscape globally. According to records, before he actually wrote *Rûh al-Bayân*, his *işârî* (allusive, mystical) commentary on the Qur'ân, he first presented its material publicly from the pulpit of Ulucami.

He participated in the Austrian Campaign, having received an invitation from Mustafa II, potentially due

* Prof. Dr., Uludağ University, Faculty of Theology, Department of Islamic History and Arts, Unit of Turkish-Islamic Literature.

hizmet ifa etmenin yanında, tıpkı diğer savaşa davet edilen veliler gibi cenge de girmiş ve yaralanmıştır. Bu sefer onun Alp-Eren vasfını ortaya çıkarmış, gazi olarak şehre avdet etmiştir. Bursa'da bulunduğu dönemde birkaç defa hac farızasını eda için şehirden ayrıldığını görüyoruz. Bu yolculuklardan birinde bir müddet Mısır'da Kahire'de ikamet etmiştir. Kahire'de, Bursa'ya geldiğinde şehirden Limni'ye sürgün olan ve orada 1894'te vefat eden Niyâzî-i Mısırî'nin bir müddet ikamet ettiği Şeyhûniye Medresesi bitişiğindeki Kadirî Dergâhı'nda kalmış ve Ezher ulemasıyla müzakerelerde bulunmuştur. Bilahare tekrar Bursa'ya dönmüştür.

Bursa'ya ilk geldiği günlerde ve Kahire dönüşünde nerede kaldığına dair bir bilgimiz yoktur. Bu süreçte muhtemelen, izini sürdüğü Üftâde'nin Dergâhı'nda veya Üftade Camii civarında kalmış olmalıdır. Fakat şunu biliyoruz, onun Bursa'ya ilk geldiği dönemde, sadece İstanbul'u değil, aynı zamanda Mısırî ve Vâni Mehmed Efendi vesilesiyle Bursa'ya da intikal eden Kadızâde-Sivâsîler tartışmalarının etkisi devam etmektedir. Kâtip Çelebi'nin *Mîzânü'l-Hak*'ta kayda aldığı bu tartışmaların içinde onun cedel yolunu tercih etmediğine, dolayısıyla tartışmalara taraf olmaktan ziyade hadiseleri ilmî perspektifle bakarak toparlayıcı bir rol üstlendiğine tanık olmaktayız. Bu meyanda "hatmü'n-nübüvve" görüşüyle, nübüvvetin Hz. Peygamberle tamamlandığı fikrini işlemesi önelidir. Böylece Mısırî'nin *Risâletü'l-Hasaneyn*'de dile getirdiği görüşleri tasbih ettiğini görmekteyiz. Dolayısıyla onun Ehl-i Sünnet düşüncesine bağlı bir mürşid ve müellif olarak toparlayıcı bir kişiliğe sahip olduğunu ifade etmek mümkündür. Ancak bu dönemde, şiirlerinde ve bazı varidat türü eserlerinde Ekberî düşüncesinin tesirinde kalarak büyük bir muhabbet duyduğu İbnü'l-Arabî'nin izinde bir arayışa çıktığını ve 1717'de atmış dört yaşında Şam'a hicret ettiğini de biliyoruz. Şam'da üç yıl kadar kalmış, oradan alması gereken ilmi alarak dönmüştür. Bir şiirinde bu süreci şöyle tasvir ediyor:

Şûfî şâfi olmadın cām-ı mey-i vuşlat diler
Bezm-i hâş u vahdet içre Hâk ile halvet diler
Nefsî ıslâh itmeden özge kerâmet yok-durur
Ejderi öldürmege herkes dile kuvvet diler
Menzil-i vaşl-ı Hâk'ın şer'-i muṭahhardır yolu
Vay ol ehl-i sülûke gayrı bir sîret diler
Ger piyâde olsa da âhîr süvâr-ı aşk olur
Çün erenlerden bu yolda kendine himmet diler
Hâk'î kul irdi Dımışkuş-Şâm'da makşûdına
Bu meserretle **Burusa** şehrine rihlet diler

Çıkılan bu yolculuğun adı ilim tarihimizde *er-rihle* olarak ifade edilir. Rihle, daha çok hadis almak için çıkılan yolculuğu ifade eden bir kavramdır; ama bir âlimin izinde yapılan yolculuk da bu kavram içinde değerlendirilebilir. Nitekim bu yolculuktan murad Arabî'nin mirasına bihakkin nüfuz etmek içindir. Yola çıkmış, arayışını tamamlayarak 1720'de geri dönmüştür. Lakin bu dönüşte İstanbul'a yerleşmek muradındadır. Esasen o, "şehr-i azîm" olarak tavsif ettiği İstanbul'a meftundur. Şöyle diyor:

Ne Dımışkuş- Şâm'ı gözler ne **Burusa** çeşm-i dil
Sû-yı İstanbul'da kalmışdır nigâhı muttaşıl
Böyle olsun olıcak dünyâda bir şehr-i azîm
Hâki pâk ü âbî şâfi vü hevâsı mu'tedil
Kalb-i aşk gibi ammâ ki söyünmez âteşi
Çâre yokdur def'ine gâmdan gerekse yan yakıl
Şu sepeydi kalb-i âteş-bâr-ı dervîşe eger
Gül gibi rûyî kızarup hiç olur muydı hacil
Hâk'ıyâ hakkından ol şehriñ tüvân-gerdir gelen
Anda ârâm itmege kâdir mi dervîş-i muḳıl

Bursevî, hem İstanbul'a olan alakası ve hem de muhiblerinden olan Damat İbrahim Paşa'nın da belki tesiriyle Üsküdar'a yerleşmiştir. İbrahim Paşa'nın himmetleriyle burada bir ev almış ve yine onun delaletiyle burada Kürsî Şeyhi olarak halkı irşad etmeye başlamıştır. Ancak Ekberî etkinin ziyade olması hasebiyle, cami kürsüsünde *Vahdet-i Vücûd* görüşüne dayalı konuşmaları şikâyet konusu olmuştur. Bu süreçte yaşananlar bir yönüyle, her

to his prior services in Bursa. Throughout this campaign, he not only offered the Sultan his counsel and dialogues but also participated in combat, where he sustained injuries, similar to other scholars called to war. This journey unveiled his *Alp-Eren* (warrior Sufi) qualities, and he subsequently returned to the city as a veteran. While residing in Bursa, he frequently left the city numerous times to perform the Hajj. During a particular journey, he took up residence in Cairo, Egypt, for some time, staying at the Kādīrī Lodge which was situated beside the Şeyhūniye Medresesi. This medrese was also a former residence of Niyāzī-i Mısrī who died in Lemnos in 1894 after being exiled from Bursa. Bursevī consulted with the academics of al-Azhar in Cairo. He subsequently returned to Bursa.

There is no information about where he stayed during his first days in Bursa or upon his return from Cairo. It is highly probable that he resided in the lodge of Ūftāde, whose path he was adhering, or somewhere around Ūftāde Mosque. It is known that the impact of the Kadızāde-Sivāsī debates, which had been spread to both İstanbul and Bursa by Mısrī and Vānī Mehmed Efendi, was still felt when he first got to Bursa. As recorded by Kātip Çelebi in *Mīzān al-Haqq*, he chose to avoid a contentious approach in these discussions. Choosing not to take sides, he adopted a cerebral approach and assumed the role of a mediator.

In this setting, the particular attention he paid to the doctrine of “the finality of prophethood” (*khatm al-nubuwwa*), asserting that the Prophet Muhammad concluded the line of prophets, is remarkable. This shows that he revised the opinions Mısrī put forth in *Risālat al-Hasanayn*. Therefore, he can be characterized as a peace-seeking individual and a writer associated with Sunni ideology. Yet, it is also understood that at this time, he undertook a spiritual journey, deeply influenced by Ibn al-Arabī, for whom he held profound affection. This quest was shaped by Akbarian thought, evident in his poetry and certain works within the *vāridat* genre. He migrated to Damascus in 1717 at the age of sixty-four. He stayed in that location for nearly three years, then went

back having obtained the desired knowledge. In one of his poems, he describes this process as follows:

*Şūfī şāfī olmadın cām-ı mey-i vuşlat diler
Bezm-i hāş u vahdet içre Hāk ile hālvet diler
Nefsi ıslāh itmeden özge kerāmet yok-durur
Ejderi öldürmege herkes dile kuvvet diler
Menzil-i vaşl-ı Hākķ’ın şer’-i muṭabhardır yolu
Vay ol ehl-i sülūke gayrı bir sîret diler
Ger piyāde olsa da āhır süvār-ı ‘aşķ olur
Çün erenlerden bu yolda kendine himmet diler
Hākķı kıl irdi Dımışķuş-Şām’da maķşūdına
Bu meserretle **Burusa** şehrine rıhlet diler*

In our scientific history, this journey is known as *al-rihla*. While primarily denoting a trip to gather *hadith*, the concept of *rihla* can also encompass travels that follow a scholar’s path. The true purpose of this expedition was to delve deeply into Arabī’s legacy. He set out, completed his quest, and returned in 1720. Yet, after he came back, his goal was to make İstanbul his home. He was, in essence, enthralled by the city he famously called “şehr-i azīm” (the great city). He says:

*Ne Dımışķuş- Şām’ı gözler ne **Burusa** çeşm-i dil
Sü-yı İstanbul’da kalmışdır nigāhı muttaşıl
Böyle olsun olıcak dünyāda bir şehr-i ‘azīm
Hāki pāk ü ābı şāfī vü hevāsı mu’tedil
Kālb-i ‘aşık gibi ammā ki söyünmez āteşi
Çāre yokdur def’ine ğamdan gerekse yan yakıl
Şu sepeydi kālb-i āteş-bār-ı dervişe eger
Gül gibi rüyı kızarup hıç olur muydı hacil
Hākķıyā hākķından ol şehriñ tūvān-gerdir gelen
Anda ārām itmege kādır mi derviş-i muķıl*

The decision for Bursevī to settle in Ūsküdar was influenced by his ties to İstanbul and, potentially, the encouragement of Damat İbrahim Paşa, an admirer of his. Thanks to İbrahim Paşa’s support, he acquired a residence in that location and, following Paşa’s further endorsement, started serving the community as a preacher. Due to the considerable Akbarian sway,

ne kadar İsmail Maşukî'yi hatıra getirse de atmış dört yaşında kâmil ve temkin ehli bir şahsiyet olması hasebiyle aynı kaderi yaşamamıştır. Nitekim şikâyetlerin arttığını görünce, Üskidar'daki evini satarak 1723'te yetmiş yaşında yeniden Bursa'ya intikal etmiştir.

Bursevî, Bursa'yı sığınılacak bir liman olarak görmüş olmalıdır. Her ne kadar “bana” redifli bir gazelinde,

*Ya Dımışkûş- Şâm olmuş ya **Burusa** Hakkıya
Ya ikâmet ya ki hicret ikisi birdir bana*

dese de bu son intikal, onun tıpkı İstanbul'da gözden düşen saray ve hanedan üyelerinin nihai sığınılacak bir liman olarak gördükleri Bursa'yı ebedî yurt olarak tercih ettiği aşikardır. Bu son intikalde Üsküdar'da sattığı evden elde ettiği meblağ ile Bursa'da halen adıyla anılan camiye inşa ettirerek kalan son iki senelik ömrünü “kûşe-i uzlette” irşad ve telifle geçirmiştir. Nihayet ilk defa otuz iki yaşında gelip yerleştiği ve ömrünün en verimli dönemlerini geçirdiği Bursa'da yetmiş iki yaşındayken 1725'te geride, zengin bir ilmi miras bırakarak âlem-i cemâle göçmüştür. Böylece Bursa, tasavvuf, tefsir, şerh ve şiir vadisinde yüzlerce eser bırakarak düşünce dünyamızı olduğu kadar gönül dünyamızı da mamur eden bu “büyük ruha” yurt olmuştur.

İsmâil Hakkı Bursevî, sohbet edip eserler telif etmemiş; aynı zamanda hüsn-i hat sanatıyla da iştigal etmiştir. Döneminde yetişenler gibi eğitimin başlangıcından itibaren güzel yazı yazmak ve farklı biçimlerini tanıyarak metinleri doğru okumak için hat dersi almıştır. Mamafih Edirne'de eğitime başladığında hüsn-i hat dersine de başlamıştır. Bu derslerde yazıya olan ilgisi görülmüş ve teşvik edilmiş olmalı ki daha sonraki dönemlerde devrin büyük hattatlarından Hafız Osman'dan hüsn-i hat meşk etmiştir. Böylece kendini geliştiren Bursevî, kendi eserlerini yazdığı gibi başka eserleri de istinsah etmiştir. Onun yazdığı yahut istif ettiği tabloları var mı? Doğrusu bunu bilemiyoruz; ancak kitaplarında ve istinsah ettiği eserlerde ki

onu başlıkları başta olmak üzere bazı bölümlerde hat sanatındaki ustalığını sergileme gayretinde olduğunu görmekteyiz. Bu itibarla “Balkanlardan Bursa'ya Hatt-ı İrfan: İsmâil Hakkı Bursevî Yazma Eser Sergisi”, bir şair, âlim, sufi, müfessir, şârih ve mütefekkir olarak temayüz eden Bursevî'nin güzel sanatlara olan alakasını ortaya çıkarmaktadır. Seçilen bu eserler, onun çok yönlü kişiliğini besleyen kaynaklardan birisini aklı ve gözü terbiye ederek ölçülü düşünmeyi ve yazmayı temin eden hüsn-i hat olduğunu kanıtlamaktadır.

his preaching on the wahdat al-wujūd doctrine frequently led to objections. The events of this time, while somewhat reminiscent of İsmail Ma‘şūqī, did not lead to him suffering a similar destiny, as he was a mature and self-possessed character at the age of sixty-four. Upon noticing a rise in objections, he proceeded to sell his Üsküdar home, subsequently moving back to Bursa in 1723 when he was seventy years old.

Bursevī evidently perceived Bursa as a secure port. Even though in a *ghazal* utilizing the rhyme “bana” he expresses,

*Ya Dımışkuş- Şām olmuş ya **Burusa** Hakkıya
Ya ikāmet ya ki hicret ikisi birdir bana*

this ultimate transfer plainly illustrates his decision to make Bursa his permanent dwelling, much like disgraced members of the palace and dynasty in İstanbul who sought their final sanctuary there. The funds acquired from selling his house in Üsküdar during this final move enabled him to build the mosque in Bursa, which even now carries his name. He spent the final two years of his life in seclusion, engaged in spiritual guidance and writing. Finally, in 1725, at the age of seventy-two, he passed away, leaving a substantial academic heritage in Bursa—the very city he had moved to at thirty-two and where he had dedicated the most fruitful period of his life. Bursa, therefore, became the home of this “great soul” who enriched our intellectual and spiritual spheres alike, bequeathing hundreds of works in the fields of sufism, Qur’ānic exegesis, commentary, and poetry.

Beyond his sermons and written works İsmail Hakkı Bursevī also practiced Arabic calligraphy. In line with others, educated during his time, he was given calligraphy instruction to ensure he could write gracefully and accurately read different texts by understanding various scripts in early stage of education. When he started studying in Edirne, he also took up calligraphy training. Evidently, his flair for writing was both recognized and encouraged, considering he later undertook calligraphy training with Hāfız Osman, an eminent calligrapher of his time. Having thus refined his skill,

Bursevī not only penned his own works but also produced manuscript copies of other texts. Truthfully, it remains unknown whether he created any calligraphic panels or other works. However, in his books and in the manuscripts he copied—particularly in titles and certain sections—we can observe his effort to display his mastery of calligraphy. In this respect, “The Line of Guidance From the Balkans to Bursa: İsmail Hakkı Bursevī Manuscript Exhibition” reveals his interest in the fine arts as a poet, scholar, Sufi, exegete, commentator, and thinker. The selected manuscripts demonstrate that his diverse character was partly shaped by calligraphy, an art form that trains both the intellect and visual perception, enabling measured thinking and writing.

**İsmâil Hakkı Bursevî'nin
Müellif Hattı Eserleri**

**The Autograph Manuscripts of
İsmâil Hakkı Bursevî's Works**

İsmâil Hakkı Bursevî tefsir, hadis, fıkıh, akâid ve dil alanında çok sayıda eser kaleme almıştır. Bu eserlerin önemli bir kısmı, uzun süre Bursa'daki dergâhının kütüphanesinde muhafaza edilmiştir. Dergâhın kapanmasıyla Orhan Gazi Camii'ndeki kütüphaneye taşınan eserler, günümüzde İnebey Yazma Eser Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir. Âlim, vâiz ve mürşid olmasının yanı sıra büyük Türk hattatı Hâfız Osman'dan hüsn-i hat meşk etmiş bir hattat olan Bursevî, eserlerini kendi el yazısıyla kâğıda dökmüştür. Eserlerinin bu bölümde sunulan nüshaları, bu açıdan eşsizdir. Eserlerini yazarken çoğunlukla kendine özgü bir ta'lik hat kullanan Bursevî, bazı kitapların yazımında nesih ve rikâ' hattını da tercih etmiştir. Öte yandan Bursevî, farklı ilim dallarına ait konuları birlikte ele aldığı mecmualarının yapraklarında nefis meşklerle karşımıza çıkmaktadır. Bu meşklerde ya bir hadis-i şerifi ya kendine ait bir beyti ya da bir duayı kâğıda döktüğü görülmektedir.

İsmâil Hakkı Bursevî wrote numerous works in different fields including tafsîr, *hadîth*, *fiqh*, Islamic beliefs, and language. A significant amount of these works was preserved for a long time in the library of his *dargâh* in Bursa. Following the closure of the *dargâh*, his books were transferred to the library at the Orhan Gazi Mosque and are currently preserved in the İnebey Manuscript Library. Bursevî, who was a scholar, a preacher and a spiritual guide, as well as a calligrapher who had studied calligraphy with the prominent Turkish calligrapher Hafiz Osman, wrote his books in his own handwriting. The manuscripts of his works presented in this section are unique in this respect. In writing his works, Bursevî mostly used a distinctive *ta'liq* script of his own, though he also wrote some of his books in *naskh* and *riqâ'* scripts. On the other hand, Bursevî appears before us with exquisite calligraphic exercises on the pages of his collections, in which he discusses topics belonging to different disciplines in conjunction. In these exercises, it can be seen that he wrote down either a hadith, a couplet of his own, or a prayer.

1 Rûhu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân

Rûh al-Bayân fî Tafsîr al-Qur'ân

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
90 yaprak, 35 satır
290x195-210x120 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin vaaz ve irşad faaliyetleri sırasında kaleme aldığı, yazımı yaklaşık yirmi bir yılda tamamlanmış olan tasavvufî tefsirinin müellif hattı nüshası.

Bursevî *Rûhu'l-Beyân*'ı yazarken Necmeddin-i Dâye, Kâşânî, Rûzbihân-ı Baklî ve Aziz Mahmud Hüdâyî gibi sûfîlerin eserlerinden istifade etmekle beraber Zemahşerî, Râzî, Beyzâvî, Kurtubî ve Ebussuûd gibi âlimlerin tefsirlerinden de yararlanmıştı. Bu açıdan çok yönlü bir tefsirdir. Eserin, Bursevî'nin hattı olan bu nüshasının tıpkıbasımı, üstadın vefatının 300. yıl dönümü dolayısıyla Türkiye Yazma Eserler Kurumu tarafından yayıma hazırlanmaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 12

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq
90 folios, 35 lines
290x195-210x120 mm

The autograph manuscript of İsmâil Hakkı Bursevî's tafsîr (Qur'anic exegesis) which was written throughout his preaching life and was completed in nearly twenty-one years.

While writing *Rûh al-Bayân*, Bursevî took advantage of the works of Sufis such as Najm al-Dîn Dâya, al-Kâshânî, Ruzbihân al-Baqlî and Aziz Mahmûd Hüdâyî, as well as the *tafsîrs* of scholars such as al-Zamakhsharî, al-Râzî, al-Baydâwî, al-Qurtubî and Ebussu'ûd. In this respect, it is a multifaceted Qur'anic exegesis. A facsimile edition of this autograph manuscript has been prepared for publication by the Manuscript Institution of Türkiye on the 300th anniversary of the author's death.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 12

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 12, 2^b-3^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 12, 2^b-3^a →

[illegible]

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

Handwritten manuscript page from the *Diwan-e-Nawwais*, featuring Persian script. The text is arranged in two columns, with a large, ornate initial 'N' at the top left. The handwriting is elegant and characteristic of the Nasta'liq style.

في المنة في دفتر رادفاني
كان وان كادوا ليقتلوا
الاسماء
والرحمن الرحيم

لَا تَسْفِرْ وَنَكَاحُهَا
لَمْ يَمُتْ قَبْلَهُ فَإِنَّ رَبَّكَ أَحَدُ طَائِفَةِ
مَنْ لَمْ يَأْتِ

قال في الموضع اذ لم وان يكاد
صدق وان الذين اذ تقوا
ولي لان شتاك والية

2 Şerh alâ Tefsîri'l-Cüz'i'l-Ahîr li'l-Kâdî

Sharh alâ Tafsîr al-Juz' al-Akhîr li al-Qâdî

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
161 yaprak, 15 satır
217x158-174x110 mm

Tefsir, kelam ve fıkıh âlimi Beyzâvî'nin (v. 685/1286) *Envârü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl* adlı tefsirinin 30. cüz'ünün şerhinin müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 30

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq
161 folios, 15 lines
217x158-174x110 mm

The autograph manuscript of Bursevî's commentary on 30th juz' of *Anwâr al-Tanzîl wa Asrâr al-Ta'wîl* by al-Baydâwî (d. 685/1286) who was a well-known scholar of *tafsîr*, *kalâm* and *fiqh*.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 30

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 30, 77^b-78^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 30, 77^b-78^a ➔

قال الراغب كتب الرجل العظم الذي عند ملحق القدم والساق والكعبة كل بيت
على هيئتها في التبريع وبها سميت الكعبة انتهى والظاهر ان البيت سمي بالكعبة
تسميها بالكعب لانه شكل كعب عن ثلثة اركان فهو مثلث الشكل في التبريع
القديم ثم حدثت الترسج اسارة الى الخطر الالهى والملكى والنفى واليه
ولم تقبل ليس من اجله **واعلم** بها قال الراغب الكون الاقبال
الشئ وما زمت على سبيل التقويم والاعتناء في الشئ هو الاحياء
المسج على سبيل القرية **وجه** مناسبة السورة بالحسن المذكورة ظاهرا
لانه ذكر فيها البيت وامر بالعبادة لربه ولا شك انه انما وضع للظاهرين
والخالفين والركع السجود ولما كان الطواف افضل عمل في البيت خص به
وادخل في الاعتناء بالصلوة لانه في الاعتناء بالانظار للصلوة بعد
وفي بيان المشوابة اسارة الى انها موقوفة على عبادة خالصة اذ لا يشترك
الله الا في المتقين غم الشرك والرياء والبقا والافراط في الشا
الا تراه الله كما قال فليعبه وارث هذا البيت ارا البيت نفسه
ولما فيه وقوة وحول لا يصنام لاستقلاله ولا يشتركا فانما
اغنى الشركا ومن الشرك وله الوحدة الذاتية فله السلطنة الكلية

سورة

سورة الماعون مكية وايها سبع اوست
بسم الله الرحمن الرحيم
ارأيت ان خطا برسول الله صلى الله عليه وسلم او عام كل عاقل من شأنه
الفهم والتعجب في رايته بصرته او بمعنى العرفان فيقتدر الى مفعول واحد وهو
الموصول لانه قال ابصرنا الذي بك بالدين واعرفته واما علمية فيكون
اخبرني فيقتدر الى اثنين الاول الموصول والى في محزون قدره الرخص
فهو والقرطبي امصيب هو ومخضى والمعنى ارايت يا عاقل هذا الذي بك
بالدين بعد ظهوره لانه لا يفعل ذلك الغرض فكيف يليق بالعاقل ان يحجز
الابدية الى نفسه غير عرض او لاجل الدنيا فكيف يليق بالعاقل ان يبلغ الكثير
بالقليل كما في حاشي الشئ استقنم معناه **التعجب** يعني الغرض من
هذا الاستقنم هو التعجب كقولك ارايت فلانا ما اذ ارتك لما اعطى نفسه
فانه هذه الحالة مما يتعجب منه وتفسير هذا المقام مرفى اول الفاسية
فارجع اليه فانه مما يقص من العجب **وقرأ** ارايت بلا همزة الحاقا بمضارع
يقرأ الكسائي بخذ في الهرة من رايته مع عدم الموجب الحاقا بمضارع
وهو غير لانه اصله يراى كيف فعل كما عرف في محله وانما الحق بمضارع وق

لتر في محنة من العجلى
ايها ناز او تسع
الرحمن الرحيم

في تداركه الله بمزيد
يتر في قول الجمهور
الله

لشئ استعيل
سورة القيمة
بسم

3 Mecmû'atü'l-Va'z ve't-Tefsîr

Majmû'a al-Wa'z wa al-Tafsîr

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Sülûs, Nesih
135 yaprak, muhtelif satır
208x142-170x105 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin bazı âyetlere yaptığı tefsirleri ve vaaz tarzı yazılarını ihtiva eden müellif hattı eseri. Sergilenen sayfada "Allah'ım bizi dinde derin bilgi sahibi kıl." diye başlayan Arapça dua yer almaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 33

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Thuluth, Naskh
135 folios, various lines
208x142-170x105 mm

The autograph manuscript of İsmâil Hakkı Bursevî's work containing his sermons and his commentaries on some Qur'anic verses. On the exhibited pages, the prayer which begins with the sentence "O Allah, grant us understanding of Islam" can be read.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 33

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 33, 1^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 33, 1^a ➔

4

Şerhu Nuhbeti'l-Fiker fî Mustalahi Ehli'l-Eser Sharh Nukhbat al-Fikar fî Mustalah Ahl al-Athar

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik

216 yaprak, 15 satır

214x154-175x110 mm

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq

216 folios, 15 lines

214x154-175x110 mm

Ünlü hadis âlimi İbn Hacer el-Askalanî'nin
(v. 852/1449) hadis usûlüne dair eserine İsmâil
Hakkı Bursevî'nin yazdığı şerhin müellif hattı
nüshası.

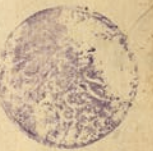
The autograph manuscript of İsmâil Hakkı
Bursevî's commentary on the book of the well-
known *hadith* scholar Ibn Hajar al-Asqalânî
(d. 852/1449) about *hadith* terminology.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 35

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 35

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 35, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 35, 1^b-2^a →

بسم الله الرحمن الرحيم
 رب اسرح لي صدر رديت لاهم واختم لي باختر محرمه من له الشر والشر
 بقول الفقير سمي الذبيح الشيخ حقي شرفه الله كما بمنزلة الترقى وحققه بانوار
 التجلي الحق هذا شرح على الختمه التي الله في روعه ان وضع سماءه ههنا والارض
 فادخل الحق بالحق الحق بالحق في ذلك رضاه ورجوان كجيش
 وهو كجيش وان شفع بآخرة في قلوبهم والناض قال انه بصيغة الماض
 لان الكلام من حيث انه من قبيل التوقيف مؤخر عن المقول الشيخ هو مطلق
 في السن وهو من احد مؤسسين في تامين قلوبهم من الشك ان يكون تجاؤ
 ومعارفه المطلق علمه كثر علمه وان كان شاكيا وقدمت بالعلم على غيره لا
 العلم صفة شريفة الهية وقد في الاثر الشيخ في قومه كالبن في ائمة بالنظر الى
 قوة عقله وكثرة علمه وقدر اقرب الناس الى درجة البهائم وهم اتركوا اهل العرفتهم
 ببالغهم بالطبع في توقيفهم لان التجربة تميزهم عنهم والبرهانات شخصيا
 فاقوا بآبائنا كما لغيرنا اني الناس حشمتهم وخاف منه لادراكه انه مستور عليه
 بحيلته الامام هو من يؤتم به ويقدر والمراعاة الامام في الدين لا سيما في علم
 الحديث العلم اعطاه النظر الصحيح العقلي واللسان الصحيح الذي يحكي

لا يقدر فيه السبب عند العلم به والا فليس يعلم كثر العلوم النظرية والاشرف
 الخيرية ولذا يقال علم اليقين معنى العلم بالشيخ المستقر في القلب المراد العلم
 المستعمية فان علوم اهل البعد والموهبة ليست بعلم العالم قرنه بالعلم وصفه
 به لان العالم الغي العالم والجاهل سواء في سوء الحال والمراد العلم على وجه الصواب
 والسنه وهو ان يكون على النهج الذي في روعه الشيخ وهذا العلم وسيله العلم الذي
 كما اشار اليه قوله عليه الصلوة والسلام من علم ما علم الله علم علم العلم علم
 وعلم ورائه والا والامور بالعلم طريق الى فطوبى لصاحب علم يستبان
 ولذا قال بعض الحكماء من لم يكن معارفه من طرق التقوى والعل الشري والشكوك
 المرمي في فخار في سيطانية نفسانية لا اعتدابه اصلا الحافظ احيى فظ
 الحديث لانه المتعارف في هذا الفن فلا يبا في حفظ القرآن ايضا وقد ثبت ان
 الامام با حنيفه لم يقبل محبة الحسن للدرسل لا بغير سطران ان كان فاستظهره
 في السوء والحافظ حفظ الكتب الستة امانة ألف حديثا ومن روى بالصلح
 وروى ما يحتاج لديه وحيد وهو واوانه اضافة الوحيد يعني في المنقوض
 وانه وما بعده بالعلم والفضل لانه الله الزمان الطويل والاوان كالان لفظ
 ومعنى فوضع عطف الحاص على العالم والاشرف لم يقم له في العلم كما لا يخفى وبالله

بسم الله الرحمن الرحيم
 رب اسرح لي صدر رديت لاهم واختم لي باختر محرمه من له الشر والشر
 بقول الفقير سمي الذبيح الشيخ حقي شرفه الله كما بمنزلة الترقى وحققه بانوار

بسم الله الرحمن الرحيم
 رب اسرح لي صدر رديت لاهم واختم لي باختر محرمه من له الشر والشر
 بقول الفقير سمي الذبيح الشيخ حقي شرفه الله كما بمنزلة الترقى وحققه بانوار

بسم الله الرحمن الرحيم
 رب اسرح لي صدر رديت لاهم واختم لي باختر محرمه من له الشر والشر
 بقول الفقير سمي الذبيح الشيخ حقي شرفه الله كما بمنزلة الترقى وحققه بانوار

في الكبر والعلو بان العالم متغير وكل متغير حادث فيحصل لنا التصديق بحدوث العلم
هذا في التصور والتصديق اليقيني واما النظر في التصديق الظني فليقولنا هذا الحايض ينشأ
منه التراب وكل حايض ينشأ منه التراب ينهدم فهذا الحايض ينهدم ونحوه هذا الرجل يطوف
بالليل وكل من يطوف بالليل فهو سارق فهذا الرجل سارق وهذا قياس مركب من الصغرى
اليقيني والكبرى الظني ويسمى بالظني باعتبار كونه مركبا من الظني واليقيني والاعتبار في
مثل هذا الطرف لا ختم ولذلك ينتج ظنا واما النظر الذي يجري في التصديق اليقيني فليقل
العالم مستغن عن الموت وكل مستغن عن الموت قديم فالعالم قديم وهذا قياس مركب من صغرى
مجهولة ومن كبرى معلومة وكل قياس مركب من المجهولة والمعلومة ينتج مجهول ثم التوقيف ثم العمل
العمل الارباع فالترتيب اسارة الالفة الصورية بالمطابقة فان صورة الفكر هي الهيئة
الاجتماعية الحاصلة للتصورات والتصديقات كالمسئلة الحاصلة لاجزاء السري في اجتماعها
وترتيبها والالفة الفاعلية بالانتماء اذ لا بد لكل شئ من مرتبة من هذه القوة الفاعلة
كالنجا للسرير وامور معلومة اسارة الالفة المادية لقطع الخشب للسرير وقوله يتوصل بها
اسارة الالفة الفاعلية فان الغرض من ذلك الترتيب ليس الا ان يتوصل بالذهن الى المطلوب
المجهول كجولس لطاع السرير وليس في العاقبة اهلية ذلك الترتيب فلو كان العلم
الحاصل بالتجارب نظريا كما قيل لما حصل لهم امر العاقبة فانه حينئذ اول العوالم كلهم ولنا

هذا في التصديق اليقيني واما النظر في التصديق الظني فليقولنا هذا الحايض ينشأ منه التراب وكل حايض ينشأ منه التراب ينهدم فهذا الحايض ينهدم ونحوه هذا الرجل يطوف بالليل وكل من يطوف بالليل فهو سارق فهذا الرجل سارق وهذا قياس مركب من الصغرى اليقيني والكبرى الظني ويسمى بالظني باعتبار كونه مركبا من الظني واليقيني والاعتبار في مثل هذا الطرف لا ختم ولذلك ينتج ظنا واما النظر الذي يجري في التصديق اليقيني فليقل العالم مستغن عن الموت وكل مستغن عن الموت قديم فالعالم قديم وهذا قياس مركب من صغرى مجهولة ومن كبرى معلومة وكل قياس مركب من المجهولة والمعلومة ينتج مجهول ثم التوقيف ثم العمل العمل الارباع فالترتيب اسارة الالفة الصورية بالمطابقة فان صورة الفكر هي الهيئة الاجتماعية الحاصلة للتصورات والتصديقات كالمسئلة الحاصلة لاجزاء السري في اجتماعها وترتيبها والالفة الفاعلية بالانتماء اذ لا بد لكل شئ من مرتبة من هذه القوة الفاعلة كالنجا للسرير وامور معلومة اسارة الالفة المادية لقطع الخشب للسرير وقوله يتوصل بها اسارة الالفة الفاعلية فان الغرض من ذلك الترتيب ليس الا ان يتوصل بالذهن الى المطلوب المجهول كجولس لطاع السرير وليس في العاقبة اهلية ذلك الترتيب فلو كان العلم الحاصل بالتجارب نظريا كما قيل لما حصل لهم امر العاقبة فانه حينئذ اول العوالم كلهم ولنا

هذا في التصديق اليقيني واما النظر في التصديق الظني فليقولنا هذا الحايض ينشأ منه التراب وكل حايض ينشأ منه التراب ينهدم فهذا الحايض ينهدم ونحوه هذا الرجل يطوف بالليل وكل من يطوف بالليل فهو سارق فهذا الرجل سارق وهذا قياس مركب من الصغرى اليقيني والكبرى الظني ويسمى بالظني باعتبار كونه مركبا من الظني واليقيني والاعتبار في مثل هذا الطرف لا ختم ولذلك ينتج ظنا واما النظر الذي يجري في التصديق اليقيني فليقل العالم مستغن عن الموت وكل مستغن عن الموت قديم فالعالم قديم وهذا قياس مركب من صغرى مجهولة ومن كبرى معلومة وكل قياس مركب من المجهولة والمعلومة ينتج مجهول ثم التوقيف ثم العمل العمل الارباع فالترتيب اسارة الالفة الصورية بالمطابقة فان صورة الفكر هي الهيئة الاجتماعية الحاصلة للتصورات والتصديقات كالمسئلة الحاصلة لاجزاء السري في اجتماعها وترتيبها والالفة الفاعلية بالانتماء اذ لا بد لكل شئ من مرتبة من هذه القوة الفاعلة كالنجا للسرير وامور معلومة اسارة الالفة المادية لقطع الخشب للسرير وقوله يتوصل بها اسارة الالفة الفاعلية فان الغرض من ذلك الترتيب ليس الا ان يتوصل بالذهن الى المطلوب المجهول كجولس لطاع السرير وليس في العاقبة اهلية ذلك الترتيب فلو كان العلم الحاصل بالتجارب نظريا كما قيل لما حصل لهم امر العاقبة فانه حينئذ اول العوالم كلهم ولنا

وذلك باعتبار الكثرة والعامة سمو ابد لك كثر تم وعمومهم في البلد وباعتبار السمو
 سمي ما يلف على الرأس عمامة بالكسوف تعميم نحو تفتت وتفتت. اذ النظر والفكر
ترتيب امور مطلومة الترتيب في اللغة جعل كل شئ في مرتبة وفي الاصطلاح جعل الاشياء
 المتقدمة بحيث يطلق عليها اسم واحد ويكون لبعضها نسبة البعض بالتقدم والافتراض
 والمراد بالاسم الواحد ما يشمل الواحد الحقيقي كالحمد والرسم والقياس والاعتبار كما نقول في التصورات
 الشرح والشكل الاول واجتزأ بالتقدم والتأخر عن ترتيب الاشياء في مرتبة الاشياء
 اعم من ان يكون اثنين او ثلثة ومن ان يكون بصورة او تصديقية والتصديقية اعم من ان
 تكون يقينية او ظنية او جهلية ولذا قال او مطنونة امور مطنونة ليس فيها يقين
 بل ترجيح احد الطرفين على الآخر فالفكر والنظر كما يجزم في التصورات يجزم في التصديقات ايضا
 وكما يكون في اليقين يكون ايضا في الظنون واجمالا يتوصل بها الى تلك الامور المعلومة
 او المطنونة العلوم او ظنونه تصورية او تصديقية كما اذا حاولنا تحصيل معرفة الاشياء
 وعرفنا ان يكون بانه جسم نام حساس متحرك بالارادة والناطق بانه المدرك للعلوم بقوة الفكر
 فرتبناهما بان قدما احيوانا لعمومهما واخرنا الناطق لخصوصه حتى يتوصل اليه من ذلك
 الترتيب الى تصور الانسان الذي يطبق في ترتيب احيوان الناطق وكما اذا اردنا التصديق بان
 العالم حادث وسطنا لفظ المتغير بين طرفي المطلوب بان يجعل محمولا في الصغر وضوفا في

العالم حادثا

5

Kitâbü'l-Mir'ât li-Hakâ'iki Ba'zi'l-Ehâdîs ve'l-Âyât Kitâb al-Mir'ât li Haqâ'iq Ba'd al-Ahâdîth wa al-Âyât

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
1-182 yaprak, 19 satır
218x155-180x98 mm

Bazı âyet ve hadislerin şerhlerinden ibaret olan
eserin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada
“Bize doğru yolu göster.” (Fâtiha, 1/6) âyetinin
tefsiri yer almaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 40

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq
1-182 folios, 19 lines
218x155-180x98 mm

The autograph manuscript of the book containing
commentaries on some Quranic verses and
hadiths. On the exhibited pages, the commentary
of the verse “Show us the right path.” (Fâtiha, 6)
can be read.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 40

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 40, 84^b-85^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 40, 84^b-85^a ➤

51

[illegible]

اذا عرفت حقيقة الموعظة لانه في الواصلين والواصل مستفي بنور القدس
 فكيف يكون له ظلمة من سوط الوجود الحقيقي. بنوع من الموجود الحقيقي وهو سوط
 والظلمة لا يتجلى بها كان الحجاب النور لا يتجلى بها كان الحجاب النور لا يتجلى بها كان
 رحمه بالله ان الحجاب بظلمة بالظلمة فان صحاحبه من نور من نورته وسلف اثر كسفه
 كسفه حجاب الوعد في وجوده الكثرة حتى يظهر الكثرات في عين الوحدة ويوان
 يتجمع كماله عليه وما لا يفي عليه تزداد الكثرات في الكثرات والاسماء ونوعه
 وبه يظهر ستر قوله في السبع وبه يبرر فاما جميع القوت لانه فاست انت
 وهو هو هو انت ولي اليمين انت اذا العين واحدة في الحقيقة واحدة
 هو لو ليس هو واحد حجب السقف والحقيقة في الاله كان السقف الحقيق
 ولذا هو الحقيقة فاصفاة الاله في البيت والحقيقة في غير البيت اصل
 فلما ظنا انهم في البيت والظلمة والنظر في الاله في البيت والظلمة والنظر في الاله في البيت
 فالعند سررة المنتهي انت عند في عينه وانما اذا ردت النظر
 وكثرت وحدت في كل نظر لانه جديده ولكن جديده لانه لا يكره في
 الوجود اصل ولذا قيل للمؤمنين اجمعين بانهم هم في القصة واحدة
 والمجمع مقدر في كل واحد واحد وانما السقف بل لا يفي في الاله
 في اللذة والسر واسع عليه لاضيق عنده في تجديده ولذا ورد ربنا في
 عينه اية فيك ان في كل حجرة تميز فيقول وفي كل تمييز تميز فيقول
 سترتي فكل في كل نفس الانفس تميز وتميز عل انه لا يكون في الاله
 بل الاله في كل شيء فان في كل مكان تباركات والحمد لله رب العالمين

[illegible]

من رزق الطهارة
حتى عن بؤية الاخلاص
فقد منح اخلاص من
الاغراض عما يوجب الحق
بزمرة اهل الاختصاص

لا اله الا الله

لا اله الا الله
نفى الالهية عن الغير فنحن وحد الوجود
لانه اذا كان الاله متقدرا فان الوجود لا يكون له وجود مستقل بل وجوده وجوده وهو متفق مع الوجود
لان المعنى بالحق الواحد لا اله غيره ولا وجود له بالتصاير فتنظر في المعنى لان من رضى
بفصل اللوح وغيره وبار وبنى فيه وعلى ما ذكرنا به للتصاير فتنظر في المعنى لان من رضى
لاخيه المؤمنين وارضى فقد اشرك فيه وعلى ما ذكرنا به للتصاير فتنظر في المعنى لان من رضى
في الاله عقائد واسماء فالالهية ثابتة لله كما وليت هذه التسمية لاسماء كلها خداه ومنه نظره
ان الاسماء مظاهير الاسماء وليس عرف اسم السلطان ولا يعرف اسم الله العظيم الذي انصف به
الغيب المحذوا شك ولم يعرف اسم السلطان ولا يعرف اسم الله العظيم الذي انصف به
المجرب من رتب السلطنة وكذا الفتوة والقضاء فان الاسماء التي انصف بها
مرتبة من رتب السلطنة وكذا الفتوة والقضاء فان الاسماء التي انصف بها
والقاضي الذي انصف به حكمه كما في شخصين مختلفين اظهر انهم الوجود
لا تغربك فان تخداه واما اضافية واما حقيقية

6 Ferahu'r-Rûh

Farah al-Rûh

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
323 yaprak; 19 satır
202x140-195x95 mm

Yazıcızâde Muhammed Efendi'nin (v. 855/1451) Hz. Peygamber'in hayatı ve övgüsüne dair olan *Muhammediyye* isimli manzum eserine İsmâil Hakkı Bursevî'nin yazdığı şerhin müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 59

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq
323 folios; 19 lines
202x140-195x95 mm

The autograph manuscript of the commentary on Yazıcızâde Muhammed Efendi's (d. 855/1451) poetic work titled *Muhammadiyya* which is about the life and praise of the Prophet Muhammad.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 59

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 59, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 59, 1^b-2^a ➔

الجلد الاول من شرح المحمدية الموسومة بفتح الروح بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي فتح لقلوب الاولياء، فخلصها من شوائب الشرك والآيات
صفا بامه صفات الخيرة واخرج عنها الاوهام والخيالات، حتى قامت امرأتي
مصقولة لا تطيع نفوس عالم الذات والصفات، والصلوة والتسليم لازلا
الا بدمع من سيرة الاسم لا عظم الترقم بل العوالم، ودام بدوام الممارات
والمعالم، سيرة محمد المصطفى الصافي جوهرة غامرة كذا يكون وغبار الغيرة
الوا في همة العباد كمرموع وسير وطير، وعلى كذا اثنين في سيرة الوائين الى
سيرة الاحدية، واصحابها في سيرة الطوار لا احدية، والمنازل المحمدية،
وبعد فيقول المحتاج الى الترفيع، الامام ابي العباس الجليلي، سيرة التذريج
الشيخ سميع بن عيسى، المنتزه الى الطائفة الجليلية باجميم، تزييل بدمع برودة عادلا
وس كنهها من زرع الشيطان الرجيم، ان كتاب المحمدية لسلطان العتاق
الشيخ الشهير في الافق، بياض بحر اوده محمد فخر في سيرة ترة الزاكر، وان كان
بحسب العبارة والترتيب، لكنه منسوخ عن مؤلف غريب بالترتيب منطوق على

على الفات مسكنة لا يجوز في قاموسها الا الغوام، محتوم كل ما مفضلة
لا يتخرجها الا الجوهرة من الخواص، مع ما فيه من الاسرار التي تحال على الذوق
الحق، والمجاز المفقرة الى العجز والتجمل لا تلي، اذ لا ياب لها ايدى العصور
وانه كدها في اليوم يفتح في الصور، وذلك لانه فرق بين البحر والمعاينة
كما بين المحاربة والمباينة، ولا حجاب لاشارة متساوية كتساوية القرائن
ورمز واصطلاح لا يعرفها الا ابناء، اخوات خلاصهم ومن يداينهم في المسئلة
في اهل العرفان، ولذا كتب اهل الانكار، في كل عصر واداء من الطعن في بعض كتابها
القديم، فليكن منهم البقعة كالنوم، وهيئة فان لا يمكن البصير، كما ان
ليس كل من التجرب، وتربية تحت الاطوار لا يعرفهم الا من غرقة السكار، هم
السلطين وسليمان الوقت، وبابهم الخاتم، وهم اساطين وعمر وسهم
والعلم، فلا يفت ختمهم الا البنان القوي، ولا يفت كلهم الا حرف المسح المغوي
وانه كانت كالصقعة في غنقا، مغرب، عاجز اعين بيان مقاماتهم في
اداء العصفور، البيل في الزار، لا يعرف الا لادوا ولا زبار، لكنه ريت في
مبشرة من صاحب كتاب المشاهدة في العزوان، في احديها فتعني بسم
واظهر الى الولا، انجاء بين الاخوان، وفي الاخر وقع الى نسخة المعجزة التي
الاعلى، واشار بالنظر اليها وقت الشرح بقدر ما افاض المو، ثم ان صاحب
مصاحبا لاداء، حضرة الشيخ محمد المدعو بام ابا، لا عين لقراءة الكتاب
المذكور في جامع السلطنة سليم الواقع في دار السلطنة القسطنطينية، قضا
دينا وطينة، وحرك بمناعة قرب العتاق في هذا الصدور، ودور

Kitâbü'n-Netîce

Kitâb al-Natîja

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Nesih, Ta'lik
506 yaprak, 21 satır
298x206-260x160 mm

İsmâîl Hakkı Bursevî'nin Kasım 1723-Temmuz 1724 tarihleri arasındaki vâridâtına ve şerhlerine dair eserinin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada, eserin telif tarihi için yazılan şiir görülmektedir.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 64

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Naskh, Ta'liq
506 folios, 21 lines
298x206-260x160 mm

The autograph manuscript of the work containing İsmâîl Hakkı Bursevî's divine inspirations between November 1723 and July 1724, and their commentaries. The poem written for the date the work was completed can be seen on the exhibited pages.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 64

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 64, 504^b-505^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 64, 504^b-505^a ➔

تاریخ کتاب بنظم
 بو کتاب تپچه یه نظر ایت
 اولدی دنیا ده اجل الا تاریخ
 انده در سیر انبیاء کرام
 انده در فیض اولیاء کبار
 اوز که بحر محیط عرفا ندر
 کلماتی در رقیمشدار
 چقادی بونیه که هم معنیدن
 اشیائی که مشه بونیه که نر اظهار
 فی الحقیقه قلاده جاندر
 نوردن یا که سبحة الابرار

کحل صد برك باغ وحدت
 هر ورق اسم خدای عفا
 ویکه بواثره بر تاریخ
 کلامی بر مرمر جلیل المقدار
 د پدی حقا بو کتاب پرفیض
 اولدی حتی مجله الاسرار

۳۶

المجله بالجمع النخبة
 فيها احكامه ماوی

م

جاندده اجلسون در مبهم زری السماوات والارض الله تعا سموه جمع قلده غنی ابینی بشیوز بیلانی بولدر	نه لذارا یله بوری ش حقیقا مردم برارایله الحمد لله الذي خلقنا قال لنور معلوم اولاکله ندر که هر ایکه طبقه ناک	فنده ابرسان ماوراسین از کرمی بو وجود قال الله سبحانه وجعل الظلمات طبقات مختلفه اولدوغنا
---	---	---

Kitâbü'l-Hitâb

Kitâb al-Khitâb

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
139 yaprak, 17 satır
308x200-262x150 mm

İtikad ve ibadet konularının yanı sıra çeşitli tasavvufî meseleleri ve kavramları ihtiva eden eserin 1130/1717-1718 tarihli müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada, “Allah’a iman” konusu ele alınmaktadır. izah edilmektedir.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 65

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq
139 folios, 17 lines
308x200-262x150 mm

The autograph manuscript of the work dated 1130/1717-1718, containing various subjects and concepts of sufism as well as Islamic belief and practice.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 65

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 65, 40^b-41^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 65, 40^b-41^a ➔

9 Vâridât

Wâridât

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe, Arapça/Ta'lik
150 yaprak, 17 satır
308x200-263x150 mm

Bazı âyet ve hadislerin şerhlerinden ibaret olan
eserin, 1130/1717-1718 tarihli müellif hattı nüshası.
Sergilenen sayfada “Nereye dönerseniz dönün
Allah’ın yüzü (zâtı) oradadır.” (Bakara, 2/115)
âyetinin tefsiri yer almaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 67

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish, Arabic/Ta'liq
150 folios, 17 lines
308x200-263x150 mm

The autograph manuscript of the work dated
1130/1717-1718, consists of commentaries on some
Qur’anic verses and *hadiths*. On the exhibited
pages, the commentary of the verse “Whichever
way you turn, there is Allah’s presence” (Sûrat al-
Baqara, 115) can be read.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 67

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 67, 85^b-86^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 67, 85^b-86^a ➔

هذه الآية نظير قوله تعالى وهو معكم أين كنتم يعني أن الآيات متساوية عند
أذن المجتبي فكل أين بذاته وصفاته الجارية والجلالية كما لشبه المجتبي في أقطار
الأرض من غير تفاوت بين قطر وقطر وأرض وأرض إذا لم يكن هناك حامل من جبل
أو شجر أو جدار أو نحو ذلك فاوقت المجتبي فالتصويرة في الشرف فتنها على
بأنه الحق والنفقنا الأرض من الحق لا يفرح في حال الحال فالبنت ما يسع نور السمر
بقدر كونه وكذا العين نور التجلي في الموجود بحسب قدرتها فكيف فظن أن كونه آدم
محمدا على الصورة الالهية إنما هو بقدر رتبة محله للنور الفاضل من الذات الالهية وكذا
غيره من المخلوقات فإن الله كما تجل في كل واحد بحسب ما له من الجلال والجليل ليس له الذي
أو سبغ المظاهر في ظهور نور التجلي في كل واحد بحسب رتبة رتبته في مقامه في معرفة
الذات لانهما وأطوار العنصر والكشف جليا فلا يعلم الله إلا الله فإذا كانت الآيات
كلها تجل لوجه الله ومرتبة في الانعاس لوجه فالحق قبلنا في كل أين ثلاثين بل اثنتي عشرة
نفسا فإن تذهب إلى قبله المشرق والمغرب فإن كنت من أهل التفرقة فالوجه لك هي
الأرواح وإن كنت من أهل التشبيه قبله لك الأجسام وإن كنت من أهل الجمع الذوات
فالكعبة كالأوجه الكلي الأطلاق من غير اعراض إلى الحاد طرفين فما لك حال الطائفتين في
التعيين جهة من جهة فإذا عرفت هذا الأطلاق وسرته فافقدت نفسك جهة انهم

منها لاسما وبل في توجعك المستمى المجتبي في جميع لاسما وإن كنت قدت جسمك جهة
أو نحوها فانه هذا التقييد لا يفتح في ذلك الأطلاق بل ذلك التقييد ليس عين الأطلاق إلا
الكعبة من الذات ومطابق لاسما المطلقة والاركان الأربعة حقائق الأسماء الأربعة
عبد الله وانت عبد المحي وانت عبد العليم وانت عبد المريد وانت عبد القادر فانه جده
فانت قبله لاسما وكعبة المحقق وجسدك المحمدي المحمدي المحمدي وقلبك عرفا ونفسك
المحسب وبميكات الحبر الأسود في بايك فقبيل بايك فقبيل بايك فخرج عن طاعتك فخرج
طاعة الله فلقبط هو المقبول لك المردود يوم مردودك لا يعرف إلا الله والآن في
العلم ثم أنت الآبية اعتبارية فلا أين الله كما بل مرتبة العلم قد نشئت فظهرت
الآيات واليه الإشارة بقوله لا اله الا الله على أن عليه لا تراق العين بل على ما عليه
فقال تجل التبارك في المكان والزمان من موهوم والموهوم لا يقيد المحقق فالكون
في امكانه وكونه تجل علم الله كما تجل بمراتبه عنده بالعلوية أو بالسفلية فالعلم
اعتبارية جات من المقابلة والله العظمي العظمي ولنا شرع في الركن سبعا ربه العظيم
وفي السجدة سبعا ربه الاعلى وفي الأنتقال الله الكبر في عقل عن هذا السر يقولون
يذهب الجليل إذا جاء الثبار وإن النار إذا لانت اجتذبتها السليمة والأرض وكيف
يكون عرضها كذلك في السماء فانه هذا العلم عالم الملكوت في صورة عالم الملكوت
من الملك فلكية كما لا نهاية له في السعة وإن في صورة سم الخياط واسعة عظيم
الآثار من العبارة ففقت كبايات ان دخلت فقلت في صرح من الأمر كنت

فَاتِنَا تُولُوا أَوْجُوهَكُمْ فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

فَاتِنَا تُولُوا أَوْجُوهَكُمْ فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

فَاتِنَا تُولُوا أَوْجُوهَكُمْ فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

10

Şerh-i Pend-i Attâr

Sharh-i Pand-i Attâr

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
149 yaprak, 23 satır
320x212-298x168 mm

Ferîdüddin Attâr'a (v. 618/1221) isnat edilen bir nasihat kitabı olan *Pendnâme*'ye İsmâil Hakkı Bursevî tarafından yazılan şerhin, 1135/1723 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 68

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq
149 folios, 23 lines
320x212-298x168 mm

The autograph manuscript of the commentary on *Pandnâme*, a book of advice attributed to Persian Sufi Farîd al-Dîn Attâr (d. 618/1221), dated 1135.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 68

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 68, 93^b-94^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 68, 93^b-94^a ➔

برد بانک و انک فخر لایضا رعد و مضر در بر دند بر بانک و انک فخر لایضا رعد و مضر در بر دند
 مقنا ریت بود که بر هر یک پوزنه دنیا کتوره و جوبه یکن دنیا بقبال و آخر ندن اعراض ابله علم
 عقاب و نچن نصیب بادر یکن خط اکو حصه بولور یکن بولان زبیر استفهام انکار در اصل
 هر کس بوزنی نه طرفه ایسه نصیبی و در دند ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 و موعده و اهل آخر تا خطی آخر دند که دنیا اندر و موعده و اهل آخر تا خطی آخر دند که دنیا اندر و
 یکن اندر دنیا و عقاب و نچن نصیب بادر یکن خط اکو حصه بولور یکن بولان زبیر استفهام انکار در اصل
 و اهل دنیا ناک نصیبی و در دند ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 بهره سی نقد کثیر اولسه یکن اهل الهام بهره سی اندر دند ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 خصوصاً که نفع معنوی بحر خرابه بایان در ای پسر کبا یا دحق مشغول باش
 آن خط و نفع دور همچون غول باشن با یاد مشغول عشاق و مشغول دخی
 معقول در دخی از دوره متعلق در دور دخی ایکنی بسته مشغول در خطای حق حلیقه ناجیه
 ناکسدر خلق که در بهانه دخی اطلاق و نوز غول غین معجزه که غلبه نصیب قائده موجودان هم
 اجسم قبلند در عقاب و جود که در نصیب در بدید که غلبه نصیب قائده موجودان هم
 سبیلی طریقه اخراج و اهل کابل در و عریک بوعافت در نفع اولوب حدیده کور لاعدوی و لا طیرة
 و لا غول سوار اولوب سر که اذ انقیلا لعیلان غلبه کمال دان یکن غول کور نوز غول سوزی حدیده
 چتره و اهل کتله کتور سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 بریه لره کلاه اولند و اذ آن نصیب در کلاه اندر و اهل کتله کتور سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 مع هذا که جود غول نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 چن در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 اکابر کلامه دخی درج اولند در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 حقایق در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 سلبا فاک بکی معنای ریت بود که در ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 الفقه رسد غی خلافت در دور و بعد از غول بر تیک بپ غول شمشیر مقصود بوعافت در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود

غول که اولوب و کدر خطای ناکسدر در بانک و انک فخر لایضا رعد و مضر در بر دند
 اندر و نچن نصیب بادر یکن خط اکو حصه بولور یکن بولان زبیر استفهام انکار در اصل
 انا علیها مورا و لکه اکا قطب رشاد و در قطب الاقطاب بوطان ناک را سید ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 یکن اندر دنیا و عقاب و نچن نصیب بادر یکن خط اکو حصه بولور یکن بولان زبیر استفهام انکار در اصل
 و اهل دنیا ناک نصیبی و در دند ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 بهره سی نقد کثیر اولسه یکن اهل الهام بهره سی اندر دند ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 خصوصاً که نفع معنوی بحر خرابه بایان در ای پسر کبا یا دحق مشغول باش
 آن خط و نفع دور همچون غول باشن با یاد مشغول عشاق و مشغول دخی
 معقول در دخی از دوره متعلق در دور دخی ایکنی بسته مشغول در خطای حق حلیقه ناجیه
 ناکسدر خلق که در بهانه دخی اطلاق و نوز غول غین معجزه که غلبه نصیب قائده موجودان هم
 اجسم قبلند در عقاب و جود که در نصیب در بدید که غلبه نصیب قائده موجودان هم
 سبیلی طریقه اخراج و اهل کابل در و عریک بوعافت در نفع اولوب حدیده کور لاعدوی و لا طیرة
 و لا غول سوار اولوب سر که اذ انقیلا لعیلان غلبه کمال دان یکن غول کور نوز غول سوزی حدیده
 چتره و اهل کتله کتور سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 بریه لره کلاه اولند و اذ آن نصیب در کلاه اندر و اهل کتله کتور سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 مع هذا که جود غول نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 چن در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 اکابر کلامه دخی درج اولند در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 حقایق در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود
 سلبا فاک بکی معنای ریت بود که در ریتن با دنیا ناک نصیبی دنیا دند که آخر اندر و
 الفقه رسد غی خلافت در دور و بعد از غول بر تیک بپ غول شمشیر مقصود بوعافت در نفع اولوب سر بوندر و جود غول کابل و نفع لازم کور جواب بود که بوندر مقصود

در این خط و نفع دور همچون غول باشن

تاریخ منظوم
 حمد لله که شیخ
 برالف قله
 اولدی آه
 عطا کرد و بوی
 کلوب ددی تا
 قله تحفه بوشن
 بقی مشامنه بوشن

11 Rûhu'l-Mesnevî

Rûh al-Mathnawî

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
200 yaprak, 19 satır
200x135-178x98 mm

Mutasavvîf, âlim ve şâir Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin (v. 672/1273) *Mesnevî*'sinin ilk 738 beytine İsmâîl Hakkı Bursevî'nin yazdığı şerhin 1116/1704 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 72

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq
200 folios, 19 lines
200x135-178x98 mm

The autograph manuscript of the commentary on first 738 couplets of the Sufi scholar and poet Mawlânâ Jalâl al-Dîn Rûmî's (d. 672/1273) *Mathnawî*, dated 1116.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 72

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 72, 37^b-38^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 72, 37^b-38^a ➔

12 Kenz-i Mahfî

Kanz-i Makhfî

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
88 yaprak, 18 satır
250x120-218x94 mm

“Küntü kenzen mahfiyyen (Ben bir gizli hazine idim)” diye başlayan hadîs-i kudînin ele alındığı eserin, 1134/1721-1722 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 75

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq
88 folios, 18 lines
250x120-218x94 mm

The autograph manuscript of the work on *hadith qudsi* begins with “Kuntu kanzan makhfiyyan” (I was a hidden treasure), dated 1134/1721-1722.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 75

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 75, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 75, 1^b-2^a ➔

کتاب مخفی للشیخ

بسم الله الرحمن الرحيم

في الحديث كنت كنزاً لا أعرف فأجبت أنه أعرف
فخلقت الخلق وتعرفت إليهم فوفيت قال في التوضيح
المكية حديث صحيح كشفاً غير ثابت لفتلاً انتهى
حديث مذکور کوجیه عند الحفظ ثابت رکدر نقلیم
امام سیوطی در منتشره نام کتابنده لا اصل لیه
فاما عند المتألفین حدیث صحیح در زیر الحفظ
ایله نقل ایله روفا سفون ایسه فی بند و فی حدیث
بالذات اخذ ایله و سولر لور برت نه ناسند معلومی
اولما بقدره فی نفس الامر عدم نبوت لازم کلمه بلکه کشف
صحیح ایله ثابت ولیچن اصح اولور زیر السفده
اولماز بلکه عیان نام و حق البقین اولور و الهام
و واردات معتقد لیه کوره حجت اولمق کافیدر کشف
کوره برانه اولسون زیر منکر خفای کبیر که آفتاب دینی
کوز و عین البقین ندیکه یزیم کیمز اولور و کلمه

و کلمه و بعض کتب معتبره ده کلمه که قال داود علیه السلام
یا رب لم خلقت الخلق فقال کنت كنزاً مخفياً
ان اعرف خلقت الخلق لا اعرف انت یغنی حضرت داود علیه السلام
من جاتده سیر خلقه سوال ایله کجا کجا بایر یازم جل
کلام مذکور وارد اولور برت یزیم بولکلام فی اصل احادیث
قد سئله داودیه و نه اولمق اولور نیکم بولانا فافک
علیه رحمه الباری رساله سنده کلمه که حضرت داود
بر وقتده که عالم ظلماته منشأ و عالم انواره متوجه
حضرت ربوبیتده سوال ایله و باری رب لم خلقت الخلق
دیدکه در آسرافات غرقده ندا اولند که کنت كنزاً
مخفياً یزیم یزیم و ابتره که کز لفظی مخفی ایله موضوع اولور
و بومقامده مباحث شریفه وارد و متجلی اولور که
حدیث قدسی کا دیر که الله تبارک ان رسول الله صلی الله علیه و آله
الهام و یا مثاله تعریف و اندن اخبار ائمه و اوله رسول الله
رضی او اعناده کند عیار تیله اخبار ایله بنا عمل اندا
قرآن حدیث قدسی و زرنه مفضل اولور زیر انظار و
منزله حدیث قدسی ایسه لفظاً منزه کل بلکه معنی منزه
نقطه و انکار احسانیه توکیده و یکدر که احادیث الهیه

13 Müzîlü'l-Ahzân

Muzîl al-Ahzân

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça, Türkçe/Nesih
262 yaprak, muhtelif satır
144x100-130x90 mm

Müellifin “okuyanın ruhundan gam ve kederi bertaraf etmeye yarayacak bir kitap” olarak tanımladığı eserin, 1134/1722 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 79

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça, Turkish/Naskh
262 folios, various lines
144x100-130x90 mm

The autograph manuscript of the work, which the author described as “a book that will help the reader eliminate sorrow and grief from his soul”, dated 1134.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 79

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 79, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 79, 1^b-2^a ➔

كتاب من ديوان
الأخضران للشايخ
عفيف زبيب و جوده
و فضله
أختاص الله به
الشيخ عن خان
الصلوة
الحمد لله في كل
فرض عبادة والسلام

[illegible]

عارف بآنکه هرگز است از برهان آکا
ف یوزندید صافند و بدراجام

۵۴۲
 اولستونیتی الهی حاصل
 اولور هم اسم ایبرهیم را نجاسه
 سوز قالملا زرضی جای کلام مجلس ختم
 آفر اولدی طئی اولدی ورق اسکلار اکبر و جوره
 قاسم یوئدی دهقانن و التسلوم اسکلار اکبر و جوره
 کلدی بوز بیاراشا برانته کیم کورودی مثلن انک ختم
 انام عارف بایرک کز استنجهان اکا بلور
 حقیق حقه ایتمدی چون مددی
 بیک یوز او توردور و بیک
 بیک یوز او توردور و بیک

اعیان مؤمن
 زکرا و لثان خصاله
 ماعداد و فی بوفد خصاله
 محبوبی زینت انسان کامل و حلیه ادم و صله
 و فقه شایخ و کسویه آریاب ارادت دید کاری زکرا و لثان
 حلیه نیک صورت بدین حلیه مذکوره بالفصل موجوده
 اولم یجبی فقه مجتهد و نه منحصیل اولادین و نه فقه
 اصلا و اولم یجبی فقه فاضل و نه فاضل و نه فاضل
 غیر اولم یجبی فقه فاضل و نه فاضل و نه فاضل
 الارشاد للوصل الی المقادیر
 المله فی المسبب المقادیر

14 Kitâbü'l-Fazl ve'n-Nevâl

Kitâb al-Fadl wa al-Nawâl

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik

101 yaprak, muhtelif satır

230x160-185x120 mm

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Ta'liq

101 folios, various lines

230x160-185x120 mm

Çeşitli fıkıh ve inanç konularının ele alındığı eserin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada Allah'ın "Rahmân" ve "Rahîm" sıfatları açıklanmaktadır.

The autograph manuscript of the work deals with various issues of Islamic belief and practice. On the exhibited pages, Allah's attributes of "Rahman" and "Rahim" are explained.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 83

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 83

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 83, 38^b-39^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 83, 38^b-39^a ➔

15 Kitâbu Hayâti'l-Bâl

Kitâb Hayât al-Bâl

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Sülûs, Nesih, Ta'lik
177 yaprak, muhtelif satır
195x122-185x110 mm

Bursevî'nin bazı şiirlerinin yanında vâridâtını da ihtiva eden eserin, 1135/1723 tarihli müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfalarda Besmele'ye dair bir şiir yer almaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 84

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Thuluth, Naskh, Ta'liq
177 folios, various lines
195x122-185x110 mm

The autograph manuscript of the work containing Bursevî's poems and divine inspirations, dated 1135. A poem on *basma* can be seen on the exhibited pages.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 84

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 84, 164^b-165^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 84, 164^b-165^a ➔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ أَوْلَمْسِيهِ مَمْدُودُ أَكْرَمِ
 رَحْمَتِ وَاسِعَةٍ دَنْ طَوْعِي حَيَّ جَانِ
 اِجْدِي چُونِ پَرِ نَفْسِ رَحْمَانِي
 اِتْدِي اَعْلَى وَاسْفَلِي اَحْيَا
 حَقِيقَتِ دَمِ جِشْمِي شَلِيقِ
 بُولُورِ مِيدِي كَا بَنَاتِ مَكْرَمِ
 بُولُورِ چُوقِ پَرِ وَرَشِي جِشْمِ جَانِ
 قَلْدِي مَرَكَزِدَنْ اَوْجَه سِيرَانِي
 كَمِينِي رَاسْتِ قَلْدِي كَمِينِي يَا
 نَجَه رُوشَنْدَرِ جَالِ حَقِ

وَفَعَلِ
 عَلَاوَلَدِهِ
 حَقِيقَتِ
 الشُّبُوحِ فِي
 حَقِيقَتِ
 الزَّوْتِ

[illegible]

کتاب حیات البال

لکھنؤ

صورم دولاب اود
نار کوزل کرده بواب
انگیدی و روی بواب
حقه عاشقم
کافور کسلب کلام
و کافور جدا اولدم
صوکره غرق اولوب قالدم
حقه عاشقم
میرغ فک کبی و نوب
صوکره انشده بکوب
مستور فک کبی و نوب
حقه عاشقم

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 84, 1^a-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 84, 1^a-2^a

16 Eyyühe'l-Bülbül

Ayyuha'l-Bulbul

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
84-110 yaprak, 19 satır
210x144-178x98 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin bazı âyet ve beyitlere dair vâridâtını ihtiva eden eserin, 1115/1703 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 86

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq
84-110 folios, 19 lines
210x144-178x98 mm

The autograph manuscript of the work containing Bursevî's divine inspirations on some Qur'anic verses and poems, dated 1115.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 86

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 86, 84^b-85^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 86, 84^b-85^a ➔

آيَةُ الْبُكْبُل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي أنطق بآبِل الْعُقُوبِ بِأَمْرٍ عَلَيْهِمْ وَارَدَاتِ الْغُيُوبِ وَالصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ
 عَلَى حَضْرَةِ النَّبِيِّ الْمَجُوبِ وَعَلَى آلِهِ كَرِيمٍ لَيْسَ لِعَيْسَى وَصَاحِبِ وَجْهِهِ وَبَعْدُ
 فَيَقُولُ الْفَقِيرُ الرَّجُلُ السَّجْدُ خَشْيَةً مِنْ بَلَدِهِ بَرُوسَا سَبَّحْتَ الطَّوَارِقَ وَالْبَلَاءَ
 بِهِ رِسَالَةَ مُسَمَّاةً بِآيَةِ الْبُكْبُلِ سَمَاءُ بِهَافِيَةِ الْوَرْدِ وَأَمَّا فِي تَوْحِيدِ الْمَرْقِيِّ الْفَقِيرِ
 أَوْ رَدَّتْ فِيهَا مَا وَرَدَ عَلَى بِلَالِ الْبَحَّانِ مِنْ وَارَدَاتِ بَعْضِ عَمَلِ كَلْبِهَا الْبَلْبَلِ الْخَائِرِ
 أَلَا إِنْ يَكُونُ حَقِّقٌ بِمَدْعَى حَوْضِ عِلْمِ أَيْدِيهِ أَوَّلُ لَبِّطٍ فِي رَوْضَةِ أَنْجَبَاءِ فَلَمْ يَكُنْ يَنْوِي
 الْمَشَاعَرُ وَالْقَوَى فَيَرْتَقِي بَيْنَ الْعَصْفِ وَالْحَبِّ وَالنُّورِ وَاللَّهِ اسْأَلْهُ يَفِيضُ عَلَى
 سَجَالِ نَوَالِهِ وَيَشْرَفِي وَجْهِهِ الْمُنِيرِينَ بِهَذَا الْكَلْبِ مِنْ بَدَائِعِ الْخَيْرِ وَالْبَلْبَلِ وَالْكَهْ
 آيَةُ الْبُكْبُلِ قَدْ وَرَدَ عَلَيْكَ قَوْلُهُ اسْتَعْوَا مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ فَاسْتَعْوَا مَا نَزَلَ
 إِلَيْهِ الْبُكْبُلُ مَا يَتَّبِعُهُ الْغُورُ الْبَاطِنَةُ الْوُضْعَانِيَّةُ فَانْزِلْ عَلَى الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ
 وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ فَانْزِلْ عَلَى الْبُكْبُلِ وَفِيهَا كَأَنَّكَ نَزَلَ الْوُجُوحَ الْأَيْدِيَّاتِ وَالْأَيْدِيَّاتِ
 بِحَقِّهَا فَاسْتَأْذِنَتْ فِي الْمُنْزَلِ الْوُجُوحَ وَالْأَيْدِيَّاتِ فَظَاهَرَتْ فِيهَا طَائِفَةٌ مِنْ الْبُكْبُلِ
 مِنْ قَبْلِ الشَّرَائِعِ وَالْأَحْلَامِ وَالْقَصَصِ حَسَنٌ مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَ الشَّرَائِعِ بِنَاءً وَصِفَاتٍ وَاسْمًا
 وَالْفِعْلُ الْحَسَنُ فَإِنَّهُ مَا نَزَلَ عَلَى الْخَلْقِ مِنْ أَعْيُنِ الْوُجُوحِ وَمَا نَزَلَ عَلَى الْعُقُوبِ وَالْمَحْتَبَةِ فَحَسَنٌ
 وَلَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ أَنَّ قِصَّةَ يُونُسَ الصَّدِيقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقِصَّةُ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ الْقِسْطِ الْمُنْجِي
 وَالْحَبِّ وَالْمَجُوبِ وَبِأَجْرِ بَيْنَهُمَا مَوْجِدَاتٍ وَخَفِيَّةٍ فَكُلُّهُ اسْتَعْوَا حَسَنٌ مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ
 وَأَحْسَنُ مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ مَا فِي قَوْلِهِ يَتَّبِعُهُ الْغُورُ الْبَاطِنَةُ الْوُضْعَانِيَّةُ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ

وَرَجُلًا وَحَقِيقَةً أَلَا تَتَّبِعُ الْحَقَّ وَالْحَقِيقَ بِهِ كَمَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَلَقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ مِنْ
 خَلْقَةِ الْقُرْآنِ كَمَا أَخْبَرَتْ بِهِ عَالِيَتُهُ رَفِيعَتُهُ وَأَمَّا قِيَامُ السَّارَةِ إِلَى الْوُجُوبِ تَتَّبِعُ مَا يَرُدُّ
 جَانِبَ الرُّوحِ وَالسَّرِيعَةِ لَهَا بِوَاسِطَةِ أَوَّلِ وَفَرَمَةِ تَتَّبِعُ مَا يَرُدُّ مِنْ طَرَفِ الْغُيُوبِ الْبُكْبُلِ
 فَانْزِلْ الرُّوحَ وَالسَّرِيعَةَ لَهَا بِوَاسِطَةِ أَمْرٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ لَا يَأْتِيَنَّ الْأَخِيرَ حَسَنَةً وَطَاعَةً وَأَمَّا الْغُيُوبُ
 وَالْبُكْبُلُ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ مِنْ عَمَلِ أَمْرِ الْغُيُوبِ مَا يَأْتِيَنَّ الْأَخِيرَ حَسَنَةً وَطَاعَةً وَأَمَّا الْغُيُوبُ
 أَمَّا الْغُيُوبُ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ مِنْ عَمَلِ أَمْرِ الْغُيُوبِ مَا يَأْتِيَنَّ الْأَخِيرَ حَسَنَةً وَطَاعَةً وَأَمَّا الْغُيُوبُ
 لَيْسَ لِعَيْسَى وَصَاحِبِ وَجْهِهِ وَبَعْدُ فَيَقُولُ الْفَقِيرُ الرَّجُلُ السَّجْدُ خَشْيَةً مِنْ بَلَدِهِ بَرُوسَا
 سَبَّحْتَ الطَّوَارِقَ وَالْبَلَاءَ بِهِ رِسَالَةَ مُسَمَّاةً بِآيَةِ الْبُكْبُلِ سَمَاءُ بِهَافِيَةِ الْوَرْدِ وَأَمَّا فِي تَوْحِيدِ الْمَرْقِيِّ الْفَقِيرِ
 أَوْ رَدَّتْ فِيهَا مَا وَرَدَ عَلَى بِلَالِ الْبَحَّانِ مِنْ وَارَدَاتِ بَعْضِ عَمَلِ كَلْبِهَا الْبَلْبَلِ الْخَائِرِ
 أَلَا إِنْ يَكُونُ حَقِّقٌ بِمَدْعَى حَوْضِ عِلْمِ أَيْدِيهِ أَوَّلُ لَبِّطٍ فِي رَوْضَةِ أَنْجَبَاءِ فَلَمْ يَكُنْ يَنْوِي
 الْمَشَاعَرُ وَالْقَوَى فَيَرْتَقِي بَيْنَ الْعَصْفِ وَالْحَبِّ وَالنُّورِ وَاللَّهِ اسْأَلْهُ يَفِيضُ عَلَى
 سَجَالِ نَوَالِهِ وَيَشْرَفِي وَجْهِهِ الْمُنِيرِينَ بِهَذَا الْكَلْبِ مِنْ بَدَائِعِ الْخَيْرِ وَالْبَلْبَلِ وَالْكَهْ
 آيَةُ الْبُكْبُلِ قَدْ وَرَدَ عَلَيْكَ قَوْلُهُ اسْتَعْوَا مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ فَاسْتَعْوَا مَا نَزَلَ
 إِلَيْهِ الْبُكْبُلُ مَا يَتَّبِعُهُ الْغُورُ الْبَاطِنَةُ الْوُضْعَانِيَّةُ فَانْزِلْ عَلَى الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ
 وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ فَانْزِلْ عَلَى الْبُكْبُلِ وَفِيهَا كَأَنَّكَ نَزَلَ الْوُجُوحَ الْأَيْدِيَّاتِ وَالْأَيْدِيَّاتِ
 بِحَقِّهَا فَاسْتَأْذِنَتْ فِي الْمُنْزَلِ الْوُجُوحَ وَالْأَيْدِيَّاتِ فَظَاهَرَتْ فِيهَا طَائِفَةٌ مِنْ الْبُكْبُلِ
 مِنْ قَبْلِ الشَّرَائِعِ وَالْأَحْلَامِ وَالْقَصَصِ حَسَنٌ مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَ الشَّرَائِعِ بِنَاءً وَصِفَاتٍ وَاسْمًا
 وَالْفِعْلُ الْحَسَنُ فَإِنَّهُ مَا نَزَلَ عَلَى الْخَلْقِ مِنْ أَعْيُنِ الْوُجُوحِ وَمَا نَزَلَ عَلَى الْعُقُوبِ وَالْمَحْتَبَةِ فَحَسَنٌ
 وَلَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ أَنَّ قِصَّةَ يُونُسَ الصَّدِيقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقِصَّةُ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ الْقِسْطِ الْمُنْجِي
 وَالْحَبِّ وَالْمَجُوبِ وَبِأَجْرِ بَيْنَهُمَا مَوْجِدَاتٍ وَخَفِيَّةٍ فَكُلُّهُ اسْتَعْوَا حَسَنٌ مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ
 وَأَحْسَنُ مَا نَزَلَ الْبُكْبُلُ مِنْكُمْ مَا فِي قَوْلِهِ يَتَّبِعُهُ الْغُورُ الْبَاطِنَةُ الْوُضْعَانِيَّةُ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ الْمُسْتَوْجِ

كَيْدَ رَسُولِهِ عَاسِقِيهِ وَمَا
 كَيْدُهُ نِيرَانُهُ قَدْ اسْتَوْفَيْنَا
 فِي آيَةِ الْبُكْبُلِ الْغُيُوبِ
 أَلَا تَتَّبِعُ الْغُيُوبَ وَالْبُكْبُلَ
 كَيْدَ رَسُولِهِ عَاسِقِيهِ وَمَا
 كَيْدُهُ نِيرَانُهُ قَدْ اسْتَوْفَيْنَا
 فِي آيَةِ الْبُكْبُلِ الْغُيُوبِ
 أَلَا تَتَّبِعُ الْغُيُوبَ وَالْبُكْبُلَ

Mecmû'a-i Makâmât-ı Mûsîkiyye ve Vâridât

Majmû'a-i Maqâmât-i Mûsîqiyya wa Wâridât

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Nesih, Ta'lik
184 yaprak, muhtelif satır
200x138-180x120 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin musikî makamlarına dair tasavvufî yorumlarını ve vâridâtını ihtiva eden eserin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada Bursevî, ilâhî tecellînin döngüsel olduğunu izah etmektedir. Bu temsilin kendisine Şam'da cuma namazı için Tевbe Camii'ne girerken vârid olduğunu anlatmaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 87

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Naskh, Ta'liq
184 folios, various lines
200x138-180x120 mm

The autograph manuscript of the work containing İsmâil Hakkı Bursevî's divine inspirations and his Sufi commentaries on musical modes. On the exhibited page, Bursevî illustrates that the divine manifestation is cyclical. He says that this illumination came to his heart as he entered the Tawbah Mosque in Damascus for Friday prayers.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 87

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 87, 79^b-80^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 87, 79^b-80^a ➔

18 Mi'râciyye

Mi'râjiyya

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Nesih
20 yaprak; 13 satır
220x184-160x112 mm

Hz. Peygamber'in miracını konu alan, mesnevî tarzında yazılmış 477 beyitlik eserin 1121/1709 tarihli müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 124

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish/Naskh
20 folios; 13 lines
220x184-160x112 mm

The autograph manuscript of the work about Prophet Muhammad's *mi'râj*, dated 1121, which was written in *mathnawî* style and consists of 477 couplets.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 124

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 124, 2^b-3^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 124, 2^b-3^a ➔

هذه معراجية للعبد الفقير الشيخ اسماعيل حقي
 شرفه الله تعالى ببريق الحبلى ومزيد الترقى
 وفيها من الحسنات صنعة الأتزام والعنبر
 والتقارب جعلها الله رفقا للوصلو الجبال الرفيع
 بحمة جيبه الشريف
 بحمد الله الرحمن الرحيم

كلبروى بلبل باغ صفا	نالہ جردان کلبستان وفا
قمری هوورن سرو سنا	طوطی کو بندہ مدح و ثنا
طائر قدسی سدره اشیان	مرغ خوشخوان چمنزار بیان
اولشیکن ساکن صحر قدیم	آیندک بو عالمه وضع قدم

بحی

مخجوطاوس ایلیوب جولا کبری
 وایسه جان و دلکده نور و نور
 سرغ بانی عشق در بومر صدک
 جان که همرا عشق یارا وله
 بوسبند نذر که خلافت جهان
 کورد قلب احب اعشق ادم
 هم مر اجماع دل ابد جمله دن
 سر ماناغ البصری خطوه
 عشق عاشق چون بوله دلکده
 عشق اچنده چونکه قایق اولک اول
 تا کورد ایا کبریا قمر
 تا ان نور جمال اندن اشتر
 اردی شمه بر کعبه ناکا هلا

روضة لاهوت دون شه کبری
 عالم بالایه قبل عزم سفر
 حال دلدر نقدی ایشی بوقصد
 عاقبت سربنزله ستار اوله
 چون نظر قلبی قلوبه در نهان
 خنجر عشقیکه ضامنش ادم
 کویا روح مجتهدی بدن
 کر زه سار عاکل ابدی سطوة
 ایلیه معشوق کا عرض جان
 دعوت مراحه لایق اولدی اول
 تا بله اسرار حق موبتمو
 اوله رؤیتکله منور چشم سر
 کلدی جبریل امین درگاه هلا

تشنگان دهر چون	نسن مفضل	کوتر فیه	ضلکدن ایله مستفضر
بود در د	خواهیمز یا مص	نطقی	
اوله لهر	ناجمه امت در صفا		

19 Mecmû'a-i Müntehabe

Majmû'a-i Muntakhaba

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça, Türkçe/Ta'lik
107 yaprak, muhtelif satır
218x155-190x125 mm

Müellifin hattıyla, içinde çeşitli şahsiyetlerin biyografileri, bazı kavramların izahı, bazı âyet ve hadislerin şerhlerini barındıran bir mecmuadır. Sergilenen sayfalarda Hermes ve Platon hakkında bilgi verilmektedir.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 125

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça, Turkish/Ta'liq
107 folios, various lines
218x155-190x125 mm

The autograph manuscript of the collection containing biographies of various figures, explanations of some religious concepts, and commentaries on some Qur'anic verses and *hadiths*. On the exhibited pages, a brief information on Hermes and Plato can be read.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 125

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 125, 9^b-10^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 125, 9^b-10^a ➔

هرمس يزعم قوم من الصابئة انه بن فرسل وانه ارسى
 وبندوه اليه سر الغم من تعظيم الكواكب السبعة والبروج
 الاثني عشر والتغيب اليها بالذبايح وما اسبغ ذلك من مذهبهم
 قال ابو معشر البلخي هو اول من تكلم في الاشياء العلوية من حركة
 النجومية ووجهه كيوبرث وهو ادم عليه السلام عتقا اليث لها
 وهو اول من بن الهيكل ومجده الله فيها واول من نظر في علم الطب
 وتكلم فيه وصنف لاهل زمانه كتباً كثيرة باشعار موزونة بلغتهم
 من معرفة الاشياء العلوية والارضية واول من اذعن بالطقوفان
 ولما سكن مصر فخذ ذلك في الاهرام خوفاً من زب العباد بالطقوفان
 وصور الصناعات وصناعاتها نقشا واثارها في صفات العلوم
 بعده حرصاً على تخليدها بعدة وتزعم الصابئة انه النبوة
 بعده لبيثوس كما قد اخذ العلوم والسرار من هوس من
 وهو هوس الهرمسة **وزعم** اخرون ان هوس من حبس بينوس
 كما بعد الطوفان قال يعقوب الكندي وهو صاحب كتاب الحيوان
 ذوات السموم ولما بن طبيباً فيلسوفاً عالماً بطبائع الارضية وطبائع
 المدن وطبائع اهلها وهو صاحب الفلسفة الاندلسية السودانية التي
 وغيره وقالوا هو بنى وقال قوم هو بنى كوزعموا ان مولده روحاً في
 وان الله رفعه في عمود من نوراً قال قليس ينسب اليه وهو الذي

الذي وضع علم الطب بهيكل يعرف بهيكل بينوس
 ويقال ان هذا الهيكل بمدينة رومية كانت فيه صورة تكلم الثاني
 وكانت فيها روحانية كوكبه الكواكب السبعة وكان بينوس
 معظماً عند اليونان يستقون بقبه ويقدون عليه في كل ليلة
 الف قندل وخلف ابنين ماهرين في صناعة الطب عهد اليها
 انه لا يعلم الطب الا لاولادها واهل بيتهما ولا يدخل في غيره
 الصناعة غريباً وكان يقرأ ايات رغبته ولده ومن كلامه
 الصنعة عند الكفور اصناعة للنخلة والتعب بغير معرفة
 كما راها هو بنى ولا يبرح ولا يعرف ما هو في علمه
افلاطون ارسطن الا لاهي اخر المتقدمين الاوائل
 معروف بالتوحيد والحكم ولد في زمان ارسطن الاول وتلميذ
 لسقراط ولما مات سقراط مسموماً قام مكانه وجلس على كرسيه
 وضم الى العلوم الالهية العلوم الطبيعية والرياضية وهو احد
 المشايخين ومعناه انه كان من رايه الرياضية للبدن بالسخرى المعتدل
 لتخليد الفضول ومدارسة الحكمة في ذلك الحال ويقال انه امر الملوك
 بان ينجح ذبيوت الحكمة لتعليم اولادهم فلما بنوا بنحو ذبيوت الحكمة
 المزخرفة ويصورون فيها اصناف الصور المسخنة التي تخرج اليها

20 Risâletü't-Tehaccî fî Hurûfi't-Teheccî

Risâla al-Tahajjî fî Hurûf al-Tahajjî

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
15 yaprak, 17 satır
200x120-158x70 mm

Harflerin esrârının ele alındığı ve tasavvufî açıdan yorumlandığı eserin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfalarda harflerin tertibinin ne anlama geldiği izah edilmektedir.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 162

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arabic/Ta'liq
15 folios, 17 lines
200x120-158x70 mm

The autograph manuscript of the work in which the mysteries of letters are discussed and interpreted from a Sufi perspective. On the exhibited pages, the meaning of the arrangement of the letters is explained.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 162

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 162, 9^b-10^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 162, 9^b-10^a ➔

التركيب لتوهم الاستينية في النسخ واما وجبة خيرا
 عن الواو كما يفعله بعض العجم فهو ضرورة ما خيرا
 عن الكل كما سيأتي ثم وصنفوا الياء في الالف وضمتوا
 الحروف به لما ذكر في الواو فاقبل الالف بالاول
 ولما نقي احداهما بالآخر وفيه رعاية لترتيب كتاب
 السلوك المانية والعشرين لان الواو لها الارادة
 المستترة بالهزة واحكام اليقين المبنية بالياء
 في نظرها اذ في هذا الترتيب ايضا وان لم يفهمه النظر
 والحاصل انهم بدوا بالهزة التي هي اول الاحاد وضمتوا
 بالياء التي انتهت اليها تلك الاحاد وكل تصغير في
 المراتب فيما يحصل بهذه الاصول او لها الى آخرها
 مثلا اذا ضوعفت العشرة حصلت المائة واذا ضوعفت
 المائة حصلت الالف فظهر ان الالف مبدأ الكل
 واليه يرجع الكل والياء اول ما يظهر به ستر التصغير
 واعلم ان ترتيب الاحاد في حروف التهجئة عند الحقيقة
 هكذا **اه ح ط ذ ز ب و** وترتيب العشرات هكذا
ع ك ي ل ن س ص ض ط وترتيب المئات

المئات هكذا **ف غ ق ش ص هـ ط ث د**
 واما عند اهل النظر فترتيب الاول هكذا **اب ج ح د**
ز ط وهـ وترتيب الثانية هكذا **س ص ض ط**
ق ك ل م ن ي وترتيب الثالثة هكذا **ث د**
ف غ ش ص ض ط غ ق بادخال القاف في
 العشرات والعين المعجمة في المئات لان القاف في
 العشرة العشرة التي بها يحصل تمام المائة والعين في
 المائة العشرة التي بها يحصل كل الالف في المجموع
 مع قطع النظر عن كائنية وعشرون كما اسلفنا
 ولا نقول ان كائنية ليس من الحروف بل نقول ان ستر
 جميعها فهو دائر مع الكل وكونه متأخرا عن الكل يدل
 على جمعيته ففيه ستر حتى لا يفرق الت بقوا
 فهذا هو الكلام في التفتق فليكن بفتق هذه الالف
 وخرق هذه الالف وتبين هذه المنزل وتبين
 هذه المراحل والسلوك في كرمها على قدم المشاهدة
 والعيان والدخول في منزل عين الاعيان فان فيه
 جميع الاسماء وعنده ينهي فهم الفجر ودرك العلماء

المئات هكذا **ف غ ق ش ص هـ ط ث د**
 واما عند اهل النظر فترتيب الاول هكذا **اب ج ح د**
ز ط وهـ وترتيب الثانية هكذا **س ص ض ط**

21 Kitâbü'l-Envâr

Kitâb al-Anwâr

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
20-101 yaprak, 19 satır
210x150-175x95 mm.

Turkish/Ta'liq
20-101 folios, 19 lines
210x150-175x95 mm.

İsmâil Hakkı Bursevî'nin bazı tasavvufî terimlerin
şerhini yaptığı eserin müellif hattı nüshası.

The autograph manuscript of İsmâil Hakkı
Bursevî's work in which he explains some sufi
terms.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Mihrişah Sultan 189

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library,
Mihrişah Sultan 189

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Mihrişah Sultan 189, 21^b-22^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Mihrişah Sultan 189, 21^b-22^a ➔

هذا النظم وشرحه كلامها للشيخ اسماعيل حقوقي غفر له
بسم الله الرحمن الرحيم

نذر درویش محترم فیض مولایه غمنا در...
فقری شری اولدر که نصابه مالک اولیه فقر حقیقی اولدر که کفر وجود
و نه خود وجود نه مصاف اولان ماسوایه مالک اولیه بلکه جسکسی نه
سبیل الله بذل ایدوب مجوعه فابول که کسکه هر ده نصابه مالک اولیه
حضرت داود و سلیمان و یوسف و ایوب و کندر و غیره بلکه و کسکه
رسول الله صلی الله علیه و آله و اکابر و اولدر که و کسکه بر کسکه رسول الله
تغیر لازم کور زیر اجمیع این کندن مستم و مفوض این قبول التوب
ترک تشرب و بستره اسارت ایدوب ترانده کور و وجه کمال فایغ
بورده عالم اطهر اظهاده و عیدیم و باطنده فقر حقیقی در که باطن
بالکلیه تختی الیقدر و غنائم احوال ضد کبرضی الله عنها و سیف و محاکمه
اولان رزق و باطنده وجود حقیقی در که وجود مجاز و نه بوسه لادن
صکره ظهور باشد و کجوان وحدت دید که عید مولایه دیک کدر بلکه
که کسکه حکمی ایدوب سر وحدت وجود ظهور کدر و وجود الله
و ایدوب و شرکت وجود امکانی در کسکه که باطنیه عارض
ایستعد و کسکه اولغنه وجود امکانی در که وجودی اصل امکانی
یوقدر پس آنکه که مجبور و وجود امکانی باطنیه ایدوب و نه خود
مستنی اولور و اولدر که کسکه شکر در وجود واجب نه غیر نه ایدوب
و نه

مجاز
بنیم صانع
بنیم و کل حقا
دیکدر
حقه حق اولدی
دیکدر حق بلدی
حق اولدی و یکدر
دکدر

سبزه
قیف و مراد

شیخ
حقا
بنیم حقا
وجودی
سبزه

و نه وجود نه خصل اولور و نه بوقول الله در و نه حقیقی در غمنا
و قبا صوتیه اولمق برادر کور و در کعبه صوتیه اولمقده اگر
عبایه تشبه و صلح اهل کور تقلید طاهر در بوننه ظاهر اولدی که وجود نه
فقر حقیقی معنای ظهور امین اهل عبایه التفات یوقدر بلکه اگر کسکه عید
دعوانا کسکه بوجدر که ایدوب قیولنده در و نه ایدوب طهر اولور
نیز فقر حقیقی ده غنا حقیقی دارد و انکه غنا حقیقی در حصه اولی
قانع اولور و اولدر یوز که بعضی اهل الله در کسکه اولدر کسکه غنی
و اولدر یوز که کسکه هر کس هر یوز که محقق تقلید اولور و کسکه
بعضی امور حقا نص نبویه و نذر انوم حقیقی اگر بوقدر حقیقی مطلوب
ایست و لا حربه طبیعت حیوانیه امور محتمله و مسته و کسکه در نه ترکیه
و نه ایدوب کسکه کسکه کسکه بوقدر کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه
هونرف حال و نه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه
اسفلیه اولور که کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه
انسان حیوانی نه مستنی اولور و نه موافقات طبیعتیه و مخالفت سرعیه دن
بالا اولدی که کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه
حقیقی بلدی تختی الیقدر بوقدر بعضی در و نه کسکه کسکه کسکه کسکه
سیریت اولمق و اولمق و اولمق و اولمق و اولمق و اولمق و اولمق
بوالیست که محض در پس بوقدر استند به حد حق تعالی استعاده کسکه
بایغ سند و نه حال اولور و نه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه کسکه

در و نه
دلیلیک
معنایه

بیوکار ایدوب
حکمت صحنه در

سماعیل حقوقي غفر له
بسم الله الرحمن الرحيم
درويش فقير ديمک

هذا النظم وشرحه كلامها للشيخ اسماعيل حقوقي غفر له
بسم الله الرحمن الرحيم
نذر درویش محترم فیض مولایه غمنا در...

هذا النظم وشرحه كلامها للشيخ اسماعيل حقوقي غفر له
بسم الله الرحمن الرحيم
نذر درویش محترم فیض مولایه غمنا در...

22 Kitâbü'n-Necât

Kitâb al-Najât

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
385 yaprak, muhtelif satır
215x180-155x130 mm.

Turkish/Ta'liq
385 folios, various lines
215x180-155x130 mm.

İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerinin fikhî ve tasavvufî bazı meseleleri incelediği *Kitâbü'n-Necât* isimli eserinin müellif hattı nüshası.

The autograph manuscript of İsmâil Hakkı Bursevî's work on Islamic beliefs and sufism titled *Kitâb al-Najât*.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Aşir Efendi 165

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Aşir Efendi 165

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Aşir Efendi 165, 79^b-80^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Aşir Efendi 165, 79^b-80^a ➔

۱۰
 حمد کثیر و ثناء عظیم اولیٰ علیٰ کبیر اولان مولار کریمه که ذات
 جلیلی و الله غنی عن العالمین و تنفیلہ موصو این بق
 تجلیسی ایلہ عالم عدم نور وجود له رؤس اولدر و کار کا ه
 ایجا دخلفاء اسماء حسنی وصفات علیا نظام بند بر اولوب
 خصوصاً نسج القبطیین یعنی ناز و بود حقیقت الهیه
 و گوینہ جمیلہ ذو الحضر تین اولان آدم ایلہ زینت و شهرت
 و بهجت و بها بولدر و صلوات موفوره و تسلیما فی محضو
 اول آیت رحمت و اعظم کلمات قدرت اوزر نه اولسونکه
 سر سوره کتاب تکوین و دیاجه نسخه فرقان مبین عقل

اول من كتب
امين في القبر البية الف
بلغ في القبر البية الف
السلام عليه ورويه في
مفوض اولئك رايض علوم
وجايز فيوض من باب
طاعة شيخ الفقهاء
نشر شيفا سامعة قلوز
خطاب نام اثر جامع
يقون من تقديرات
سوره اهل القلم
بوز او توب
حادي

THE LINE OF GUIDANCE FROM THE BALKANS TO BURSA: İSMÂİL HAKKİ BURSEVÎ MANUSCRIPT EXHIBITION 79

الحجره امر کوزل یوزلو یوزک آتشلره یاقه صاقن ۶۶ نور چشمات
صالمه اغیاره اکا باقمه صاقن ۶۶ عالم معنی ده سلطان اولدکسه
ارکنا ۶۶ ایلا یجره آدک درویشه وارطاقه صاقن ۶۶

زیارة القبور ۶۶ ۶۶

معلوم اولاکه جمله زیارته اصل و عمده اولان رسول الله
صلی الله علیه و سلم قبر شریفی زیارتد که آنده مقصود کند ذات
لطیفه فی قصه در زیر انسان هر نقد اکا بره قریب اولسه قدر
مرتبه بولور و حاجت مقضی اولور مومنات ایسه ۶۶ احتیاجله
محتاج اولدوغی سفاعت نبویه در الیخون زیارت روضه مطهره
ایده سفاعتله موعود اولد زیر آخرت قبولند که رحه دنیا اتمک
دخی جائز دقاما اتم اولانه آخرت طلب اتمود و یا خود اکیسه
دخی جمع ایدوب قرآن ده وارد اولدوغی اوزره حستین اهل المقدره

23 Mecmû'a Majmû'a

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
162 yaprak, muhtelif satır
210x140-muhtelifxmuhtelif mm.

Turkish/Ta'liq
162 folios, various lines
210x140-variousxvarious mm.

İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerinin kendi hattıyla
şeyhi Osman Fazlı Atpazarî'nin vefatı üzerine
yazdığı tarih manzumesi.

A poem written by İsmâil Hakkı Bursevi in his own
handwriting upon the death of his sheikh Osman
Fazlı Atpazarî.

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B 16398

TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library,
Beyazıt B16398

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B 16398, 1^b-2^a / TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library, Beyazıt B16398, 1^b-2^a ➔

دهم من كان سجدا قبل ان يرد عليه
 ليس للابناء بيت في النار اسما بل للاخوان الصديقين الالوة بان يقبلوا عليه ويعتقوا به
 يقبلون عليه الان تمام امره بسلامة كل من اسلم اليه من سجنه المردية الى سجنه في قبلة بكة
 اعني في مقام القربة ودعوة الحق فيجوز ان يكون اباؤنا من كل دين باحاطة وافقه قال
 وكل من قدم او قاما زمانا به افقه الالام لانهم لم يكن من قبلنا غير السجود وخبرنا به
 اجتهاد الصلوات وضلوا حواصلنا فذكره وسهره وكثره مردية وقد جعلنا له السلام العظيم
 والسادس بحسب العباد في حكمة السطام غير توارثهم كما واهدتهم بكنيسة ابه في صفة
 كما زاد كبير ولبسونه احرق وبيروكوسه وبيروكوسه مناز المس في هذه مصيبة وقعت لعل
 هذه طريقة قدمت فاندت آهنا را واهل علم باخباره
 طمنا ولا العفة عند وارسا
 ما الهاترا من الالام من انهم
 في سكون المارة

في الإرادة
تلك النفس في الإرادة فكرها وتخيّلها. احتياج يحصل في القلب قبل الإقدام عليه
حتى يصل إليه. ثم يحصل الإرادة لا يهدأ إلا ولا ينهار ولا يكتم دون حصول
العلم واليقين. ثم يحصل الإرادة عند ذلك ولا يهدأ إلا ولا يكتم دون حصول
العلم واليقين. ثم يحصل الإرادة عند ذلك ولا يهدأ إلا ولا يكتم دون حصول

في سورة الانعام ومن الفخر في سورة الاحقاف.
الاولايات من نظمها ثلثون اذنية اربع ممرات
ولا يتيم ما يورثه الطاليف والمرويين بعين منهم
من يكون مرتبة فينتج ممرات ولا يتيم ومنهم من
يكنى العزلة والانقطاع عن المحتسرين
من الباطل والباطل

[illegible]

بهر چه خواست فرمایرت فاضا و نه فرماست و نه مصدق است اما است و نه فاضا و نه که اولی است و نه مصدق
 و آن که می گویند خواست و داد و کار که نفس است نه بینی که جز تشکیک نمی گویند نه خواست و نه که آن خود یک خواست است
 و دلیل خداوند نیک و هلاک می و صفاتی که که از سر زبان می گویند که آن از میان ظاهر که از صمیم سینه و مقدر از خود
 زبان و لب را دور می نیست مردان را درین و خداوندان عین القیاس که دایره را درین و هفت احوال و سبب احوال
 جز از مقربین انسان است که سر نه مقصود و منظور است که جز از حق و عاقل بود و نه چنین خواست و نه خود مقصود
 است بر آن که می گویند که از آن غرضی در راهی رفت و در کسب می باز آمد که از کسب می گفت بود که کسب می کرد
 گفت مقصود چیست گفت بواز هم می توان میکرد و مصدق بود این جفاست که گفته اند ازین که در دیده
 در خیالت دارم و هر چه نمی گفتم نمی بودم از نه گفتن اسرار علی بن سید الیزدی

[illegible]

(Faint handwritten Persian script)

موصوفه شهر لاول
ره كونه كبر عيان
مهم راجع

ماریخ حادر اوله وغمر
ام الیه اختفا ایدوب بو
د فیکر ایل اتدوکنه
نرا ساتدندر

عزیز حضرت محمد
کونلنده احقاقا
اولد قلمی
اولد

24 Mecnû'a Majmû'a

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe, Arapça/Sülüs, Ta'lik
285 yaprak, muhtelif satır
205x150-muhtelifxmuhtelif mm.

Turkish, Arabic/Thuluth, Ta'liq
285 folios, various lines
205x150-variousxvarious mm.

İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerinin bazı ayet tefsirleri başta olmak üzere çeşitli konulardaki risalelerini ihtiva eden müellif hattı mecmuası.

The authorial copy of the collection of İsmâil Hakkı Bursevî's treatises on various subjects, including his interpretations on some Quranic verses.

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B3507

TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library,
Beyazıt B3507

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B3507, 2^b-3^a / TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library, Beyazıt B3507, 2^b-3^a ➔

۷۲
سُطُفِیْ کَنْبَلَهْ
دَسْتِ کَنْبَلَهْ
قَلَمِ افلاکِ
ختمِ دُرّیا
رایه حریفِ
جبهه بیکِ
مَعْنِیْ
کَنْبَلَهْ
شایه
مَعْنِیْ

وَاللَّهُ يَكْفِيكَ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ
مَنْفَعَتَهُ

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B3507, 72^b-73^a / TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library, Beyazıt B3507, 72^b-73^a ♦

25 Mecî'ü'l-Beşîr li-Ecli't-Tebşîr

Majî' al-Bashîr li Ajl al-Tabshîr

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Arapça/Ta'lik
27-51 yaprak, 19 satır
217x143-155x83 mm.

Arabic/Ta'liq
27-51 folios, 19 lines
217x143-155x83 mm.

İsmâîl Hakkı Bursevî hazretlerinin Peygamber Efendimizin Hz. İsa tarafından müjdelendiğini ifade eden Saf Suresi 6. âyete dair kaleme aldığı tefsirin müellif hattı nüshası.

The autograph manuscript of İsmâîl Hakkı Bursevî's interpretation on the Quranic verse (As-Saff, 6) which states that Prophet Jesus foretold the coming of Prophet Muhammad.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Halet Efendi 789

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Halet Efendi 789

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Halet Efendi 789, 27^b-28^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Halet Efendi 789, 27^b-28^a ➔

26

Şerh-i Ebyât-ı Yûnus Emre Sharh-i Abyât-i Yûnus Emre

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâil Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe/Ta'lik
86-94 yaprak, 19 satır
209x152-182x95 mm.

Turkish/Ta'liq
86-94 folios, 19 lines
209x152-182x95 mm.

İsmâil Hakkı Bursevî hazretlerinin Yunus Emre'nin
bazı şiirlerini şerh ettiği eserinin müellif hattı
nüshası.

The autograph manuscript of İsmâil Hakkı
Bursevî's work in which he provides a commentary
on some of Yunus Emre's poems.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Esad Efendi 1521

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library,
Esad Efendi 1521

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Esad Efendi 1521, 26^b-27^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Esad Efendi 1521, 26^b-27^a →

قَالَ خَاتِمَةُ أَهْلِ الْبَيْتِ خَلَّصَتْهُ دُورَى الْأَحْسَانِ
 تَرْجَانُ الْغَيْبِ بِإِلَهِ الْوَسْطِ حَضْرَةُ الشَّيْخِ يُوسُفَ الْأَمْرِ
 قَدْ سَأَلَ اللَّهُ تَعَالَى بِسْمِهِ دَعَا إِلَى بَعْضِ الْمَعَارِفِ
 أَلَّا يَطْلُعَ عَلَيْهَا إِلَّا الْخَالِفُ

حَقِّدُمْ أَرْكَ دَالِئِهْ اَنْدَهْ يَدِمُ اَوْ زُومِي
 بَسْتَانِ اِسْتِي كَلْدِي اَيْدِرِ اَوْ غَرَلْدِكْ هُوزُمِي
 بستان بوستانك سمر بدير بوزاي طيبه وستان انك غنشا حبيله
 مو متعير يعني بستان صلنده خوش فخر اولان سكون و درختان
 و ستره لر بن بر در ترشيب و لينج و اوصاف اولوب اسجا ستره ستره
 يره اطلاق اولندي معلوم و لاله بويت معرفت سنجك ميزان دال يانده
 قاج عيار و وار و اوكسي بودر كرك اعمال ظاهر و يه و اوزم اعمال هر غير
 و اوه اندم ناشي اولان احوال باطنه ايسه اذوقن
 خاله دكدر ريس سول ليرن سياتلدم زبد مجد لذت اخا اولند و غني كه
 دغي اذواق تحصيل اولور زير شرف معرفت قشر بدير و قشره خا سبه تله
 لبه انصاليه نو دير نليم قرا نده كلور و اتقوا الله و عبيتم الله و خذوا حوزم
 با عزم و رنه الله عليم عالم يعني تقوا ده عقيدتم مندرج و عظماء هر ده علم
 مندرج ريس هر كيم اوزم لذت طاق استر سبه ابتدا ارك غا جنه چوقه و اوزم
 تحصيل عنيبه بول بولور خصوصاً كه ارك بحسب الغالب و باعتبار القبول رسياه نك

رَنَكْ اُولُو رَسِيَا اَيْسَهْ لَوْنُ جَلَالِ اَوْ زَمِ اَيْسَهْ بُونُكْ خَلْفِ اَيْدِرِ وَ حَقْلِ
 جاك فقط كسيدرسو طيه كمر هتله هتله هتله و تفرج و تفرجه لطيفه متره
 طلب ايدنر فقط هتله هتله عبور و برنج قهر دم مرور ايدنر و صحت بانه
 مراد امارت اولاندر و اناك جو زير دورت غريبه متعلق كلمه تدر كخدا
 العلم منها فوا ارجا مو حبه مرصداق اولان دانا سنجك لساندن ان
 او غور و دنا كاه اخذ ايدرو انك بروسس بولور زير اجوزك دورت
 طبقه سوزا در كمر بر بر مراتبه بره تيبه ستره ايكچون ستره ايكچون ستره
 قادر اولان سنجك ايله تقيير اولور و صا حب سنانك كلمه سمي مرصا سبه
 توجبه و واقف احوال اخبار بدير و مراتب ارفعند مراد سريعت و طريقت معرفت
 و حقيقت كه ايكسج سبه و ايكسج سبه و ايكسج سبه و ايكسج سبه و ايكسج سبه
 جنينك حيدر ستره اولمك قيه با نفع نفع روح اولند و غني كه ستره ايكچون
 رحم حالنده جسد سريعت و طريقت كمال بولمك قيه ستره فريضه معرفت و حقيقت
 غلوره كلمه زير اهرت ستره قالي و زير ستره افرغ اولور و هر ستره معرفت ستره
 اوزر ستره ترتيب قلندر ريس بولند ستره سريعت و طريقت وفاده ستره معلوم
 اولمك ستره افرغ اولور ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره
 بودر كه قالي ليف اولد و غني جهنم بولندر ايكچون اهر ستره ستره ستره
 اعمال ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره
 اندر كوق حاله ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره ستره
 اولمك در اهرل جنت كه غدا لري بلا كلفه و لاعنا ذكر و ستره ستره ستره

حَقِّدُمْ أَرْكَ دَالِئِهْ اَنْدَهْ يَدِمُ اَوْ زُومِي
 بَسْتَانِ اِسْتِي كَلْدِي اَيْدِرِ اَوْ غَرَلْدِكْ هُوزُمِي
 بستان بوستانك سمر بدير بوزاي طيبه وستان انك غنشا حبيله

27 Mecmû'a

Majmû'a

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe, Arapça/Ta'lik
78 yaprak, muhtelif satır
219x155-muhtelifxmuhtelif mm.

İsmâîl Hakkı Bursevî hazretlerinin şiirlerini, bazı ayet ve hadislere dair izahlarını içermektedir.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Tercüman 141

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Turkish, Arabic/Ta'liq
78 folios, various lines
219x155-variousxvarious mm.

The authorial copy of the collection of İsmâîl Hakkı Bursevî's poems, including his interpretations on some Quranic verses and hadiths.

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Tercüman 141

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Tercüman 141, 70^b-71^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Tercüman 141, 70^b-71^a ➔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وعمره وغيرهما وكل ما هو من قبيل الالفاظ فذلك اسم مجازي
 الحقيقي مجازي عند علماء النبا واما غير اللفظ فكل اسماء
 يحفظها الاسماء الالهية فجعلت الاشياء اسماء لدلالاتها على
 اسماء اسماء الاسماء كالماء مثلاً فانه اسم لفظي وضع بازاء
 ايضاً والى اسم الله الذي هو المحمي فاللفظ اسم مجازي
 الكونية هو العقل الاول الذي هو الروح المحمد وهو وسع الاسماء
 وهو الرحمة الواسعة في القرآن ولولاه لما خلق الله الا فلان
 من الله والمؤمنون من فيض نوره وخضر المؤمنون لشرفهم وال
 من نوره ثم انهم جعلوا الله اصل الانساق فخلق منه ذرية المستحقة
 باق في قوة مغيرة في ظلمة طبيعته وكل هذه الاشياء اسماء كونية
 لا يقار بحاثة خالق الخنازير واللقا ذوات وكل الاسماء الكونية اسماء
 اسارة الى الرحمة الواسعة الوجودية وغيره ثم عقب بالرحيم
 وباطنة وبها تكمل المراتب والحمد لله رب العالمين **الحق**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الاسم ما دل على المسمى لفظاً أو غيره اما اللفظ فله
 عند الصوفيين المحققين كما انهم ما كان مستعملاً في غير معناه
 الموجودة في العالم فانها تعينات مخصوصة لحقائق معلومة
 خالقها دلالة الاسم على المسمى فله اسماء الاسماء كما ان الالفاظ
 الجسم السائر المعروف ليدل عليه حين الاطلاق وذلك الجسم
 وكل في الجسم والاسم الالهي اسم حقيقي واول الاسم الحقيقي في التعينات
 فانه لا شيء ادل منه على خالقه لسعة علمه وكماله ولذا جعل حجة للقاء
 وما يشعها ثم تشعبت الاسماء من ذلك الاسم الواسع كما قال انا
 فمسلة الكائنات منتمية اليه لا تران ادم عليه السلام خلق
 السعيد والسقي فنور السعيد لا يخرج في جبينه بالفعل ونور السقي
 حثها مضاف الى الاصل دون قبيلها لما فيه من كمال الازد
 الهمية في الحقيقة ولذا اضيف الاسم الى الله ثم عقب بالرحمن
 الرحمة الاختصاصية فالاولى دينوية وظاهرة والثانية اخروية

الخلوة
 بسمة
 تاني

سلسلة مشايخ جلوتى

حضرت علي بن ابي طالب
حضرت علي بن ابي طالب
حضرت علي بن ابي طالب
حضرت علي بن ابي طالب

الشيخ داود الطائى
الشيخ داود الطائى
الشيخ داود الطائى
الشيخ داود الطائى

الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر

الشيخ عماد الدين
الشيخ عماد الدين
الشيخ عماد الدين
الشيخ عماد الدين

الشيخ شهاب الدين
الشيخ شهاب الدين
الشيخ شهاب الدين
الشيخ شهاب الدين

الشيخ صدر الدين
الشيخ صدر الدين
الشيخ صدر الدين
الشيخ صدر الدين

الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر
الشيخ محمد بن ابي بكر

قال في احكام القدسي كنت كثر مخفيا ولما كانت المخفيا فان يكون
فاجبت ان اعرف فقلت اخلق لاف والمكانات المخفيا فان يكون
الماهيا غير محجوب لا يكون الاجتماع صفة واحدة والمكانات المخفيا فان يكون
ذات الحق في مقام التقدم فكان ذات الحق في مقام التقدم والمكانات المخفيا فان يكون
الصفات معناه صفة واحدة والمكانات المخفيا فان يكون
لا زمانيا فانها صور علمية لا يكون والمكانات المخفيا فان يكون
اخبر عن نفسه بقوله كنت كثر مخفيا علمنا والمكانات المخفيا فان يكون
مخفيا عن ذات الاعيان بحسب مراتب والمكانات المخفيا فان يكون
وهي لا يتصور البعد المظهر والمكانات المخفيا فان يكون
على يد الاسم المضمر والمكانات المخفيا فان يكون
وذلك لا يمنع له فهو والمكانات المخفيا فان يكون
بالغيب فهو التعبد بالعلم والمكانات المخفيا فان يكون
الحق مع ذرية ادم من ظهره والمكانات المخفيا فان يكون
والشقي ولم يبق بينهما في هذا العلم والمكانات المخفيا فان يكون
الممكن من السعادة والسقاة وغيرهما والمكانات المخفيا فان يكون
ويقال في صورة المولد المعنوي والمكانات المخفيا فان يكون
فيها فظهر كمن عذب النجب والمكانات المخفيا فان يكون
والاشقي فليس والمكانات المخفيا فان يكون

TÜYBK, Süleymaniye YEK, Tercüman 141, 51^b-52^a / TÜYBK, Süleymaniye Manuscript Library, Tercüman 141, 51^b-52^a

28 Mecmû'a

Majmû'a

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

İsmâîl Hakkı Bursevî, 1137/1725

Türkçe, Arapça/Ta'lik
160 yaprak, muhtelif satır
205x145-160x105 mm.

Turkish, Arabic/Ta'liq
160 folios, various lines
205x145-160x105 mm.

İsmâîl Hakkı Bursevî'nin bazı şiirlerini,
mektuplarını ve tasavvufî konulara dair yazılarını
ihtiva etmektedir.

The authorial copy of the collection of İsmâîl Hakkı
Bursevî's poems, letters and treatises on Sufi
subjects.

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B3504

TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library,
Beyazıt B3504

TÜYEK, Beyazıt YEK, Beyazıt B 3504, 129^b-130^a / TÜYEK, Beyazıt Manuscript Library, Beyazıt B 3504, 129^b-130^a ➔

بیک طاعت طقوزت از حاد اولین کلمات در

الدوار استای بحضرت کبریا
عجبه امتیاد است باغ قلب کبریا
حکمت لقمان طلق کند در لیس تاریل
نور ذرات علمی قلم بنویس
سایه بر کرم بر فیض عالم کیم
بر کد در دانا سس می بلایار زو
امتلک حق بیچاره از نور خدا

تاریخ وفات خدیجه دختر فقیر

ار در بیخ اکدر اندر او کل بخاری
قیدی جفا دکی قاتل کشته او کل
بیعت کیم دست جفا نده صورت آخر
فرقی اید جز نایب چشم جیون
تا مده تاج سما بو محنت هرگز
مده نیز چون کد و کدر تدار که قابل

جوهر

جوهرین حرفه ای حقه دیدم تا یکن
باغ فردوس اوله هر دم او کل کلازا

تاریخ دگر

وقت که آه دنا فیلب حقیقتیم
طیر اخذ و سدر کوز بوزنی خفا خدیجه
صولدر بهر عمری در خفا خدیجه
دلورده قالدی می و سیرین جاک
آبراجله اوله سر نهان آفتابش
باغ و بهر آجله کار و هر ده
حقیقت با تازده در الهمد خدیجه
بو کون فواتی اتسی در و اخدیجه
کلندر کتیر دنیا جیل جیلدر کیم عقابیه
صفا سن قله در بونجه جوهر آفرادیم جیل
حقیقت را رس صورت کوز تمز
بقر لحتیا معنایه جمله

مرئی اد

تاریخ وفات خدیجه دختر فقیر

سریر با زلی

صومل
طهروایه
عرفاند مقصود آدمین

خلفانم شیخ حسین

صومل
طهروایه
عرفاند مقصود آدمین

بسط

حمتیا در حسینه مسهل
نجه بر حلیه علم و معارف

**İsmâil Hakkı Bursevî'nin
İstinsah Ettiği Eserler**

**The Manuscripts Copied by
İsmâil Hakkı Bursevî**

Bursa'nın ilim ve kültür hayatının önemli kaynaklarından biri dergâh kütüphaneleridir. Çoğunlukla dergâhın kurucusu tarafından oluşturulan kütüphaneler, daha sonra dergâhın müdavimlerinin ve hayır sahiplerinin vakfettiği kitaplarla zenginleşmekteydi. İki yüze yakın kitap barındırdığı bilinen İsmâil Hakkı Bursevî dergâhının kütüphanesi de Bursevî'nin kitaplarının yanı sıra üstadın feyz aldığı âlimlerin eserlerinin bizzat kendisi tarafından istinsah edilmiş nüshalarını ihtiva etmektedir. Bu nüshalar, Bursevî'nin beslendiği kaynakları ve onun ilgi alanlarını yansıttığının yanı sıra üstadın hattıyla vücûda gelmiş olmaları itibarıyla onun hattaki maharetini de sergilemektedir.

One of the significant sources of Bursa's intellectual and cultural life is the libraries of *dargāhs* (Sufi lodges). These libraries were usually established by the founder of the *dargāh* and were later enriched with books donated by its regular visitors and benefactors. The library of İsmâil Hakkı Bursevî's *dargāh*, known to have contained nearly two hundred volumes, included not only Bursevî's own books but also the manuscripts of the works of scholars who inspired Bursevî, all of which were copied by him. These manuscripts not only reflect the sources that nourished Bursevî's thought and his intellectual interests but also, having been penned in his own handwriting, display his skill and refinement in calligraphy.

29 Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erba'în

Sharh al-Ahâdîth al-Arba'în

**Kemâlpaşazâde (İbn Kemâl), Şemseddin
Ahmed b. Süleyman b. Kemâl, 940/1534**

Arapça/Rikâ'
14-31 yaprak, 17 satır
208x140-125x62 mm

Osmanlı âlimi Kemâlpaşazâde'nin kırk hadis
şerhinin, İsmâil Hakkı Bursevî tarafından istinsah
edilen nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 38

**Kemâlpaşazâde (Ibn Kemâl), Shams al-Dîn
Ahmad b. Süleymân b. Kamâl, 940/1534**

Arabic/Riqâ'
14-31 folios, 17 lines
208x140-125x62 mm

The manuscript of the forty *hadith* commentary
of the Ottoman scholar Kemâlpaşazâde, copied by
İsmâil Hakkı Bursevî.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 38

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 38, 30^b-31^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 38, 30^b-31^a ➔

قیل و یازار سولر و قایل لشر ایسج نفال انهم یکلون و یاتون
 و یجندون فیکه بون کال اومال لغول قاصحاب الفجر
 الا بقا فی السما ومنه الفاجر فی الغوب البجر الشق ومنه الفجر
 العسوق والعصیا کال فاجر یخرج معصیه و یسیر فیها **الحکیم**
القانیع والکثون انما طعام طعم و شفاء سقم
 فالله زهره قال یخرج من الانسان بقا من هذا
 الطعام طعم ایسج من کل و یجوز ان یخرج طعم من طعام
 کانه قال انما طعام اطعم کال فاجر اصله و شفاء سقم
 و یخرج ایسج طعام و یجوز ان یخرج ایسج من اللعنه و ان یخرج
الحکیم **الذین** من لب بالشطرنج و ان یخرج
 فکما یخرج من فیه من لب الشطرنج و یخرج من لب و نک
 فی الفاسیه و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 ایسج فی دبح القبار و یخرج فی دبح القبار ایسج و یخرج
 بالزهر من لب و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 بلس لب و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 بکره العیال و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 فالیسر لم بالی و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب

این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد
 و این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد

این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد
 و این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد

این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد
 و این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد

و قال علی بن سیرین انما یخرج من الانسان بقا من هذا
 الطعام طعم ایسج من کل و یجوز ان یخرج طعم من طعام
 کانه قال انما طعام اطعم کال فاجر اصله و شفاء سقم
 و یخرج ایسج طعام و یجوز ان یخرج ایسج من اللعنه و ان یخرج
الحکیم **الذین** من لب بالشطرنج و ان یخرج
 فکما یخرج من فیه من لب الشطرنج و یخرج من لب و نک
 فی الفاسیه و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 ایسج فی دبح القبار و یخرج فی دبح القبار ایسج و یخرج
 بالزهر من لب و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 بلس لب و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 بکره العیال و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب
 فالیسر لم بالی و یخرج من لب و یخرج من لب و یخرج من لب

این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد
 و این کتاب از خط ابن سیرین است
 و در آن است که هر کس این کتاب را بخواند
 از هر بیماری که مبتلا باشد شفا یابد

ح س ر ه
 تسمی الذی یسمی
 مصطلح بن سیرین
 ح س ر ه

30 Necâtü'l-Garîk fi'l-Cem'î ve't-Tefrîk

Najât al-Gharîq fî al-Jam' wa al-Tafrîq

Aziz Mahmûd Hüdâyî, 1038/1628

Türkçe/Nesih
1-15 yaprak, 17 satır
207x125-156x86 mm

Tasavvuf terimlerinden cem' ve fark kavramlarının manzum olarak anlatıldığı risâlenin İsmâil Hakkı Bursevî tarafından 1104/1693 yılında istinsah edilmiş nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1159

Aziz Mahmûd Hüdâyî, 1038/1628

Turkish/Naskh
1-15 folios, 17 lines
207x125-156x86 mm

The manuscript of the treatise in which the Sufi terms of jam' and farq are explained, copied by İsmâil Hakkı Bursevî in 1104.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 1159

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1159, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 1159, 1^b-2^a ➔

31 Vasiyyetnâme-i Birgivî

Vasiyyatnâme-i Birgivî

**Birgivî, Takıyyüddin Mehmed b. Pir Ali
b. İskender el-Birgivî, 981/1573**

Türkçe/Nesih
18 yaprak, 25 satır
206x145-162x90 mm

Büyük Türk âlimi Birgivî tarafından kaleme alınmış
bir ilmihal olan eserin, 1095/ 1684 tarihinde İsmâil
Hakkı Bursevî tarafından istinsah edilmiş olan
nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 105

**Birgivî, Taqî al-Dîn Mehmed b. Pîr Ali
b. İskender al-Birgivî, 981/1573**

Turkish/Naskh
18 folios, 25 lines
206x145-162x90 mm

The manuscript of a manual on basic Islamic
teachings written by the prominent Turkish
scholar Birgivî, copied by İsmâil Hakkı Bursevî on
15 Ramadan 1095.

**TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 105**

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 105, 5^b-6^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 105, 5^b-6^a ➔

32

Risâletü Halli't-Tılsım ve Keşfi's-Sırrı'l-Mübhem

Risâla Hall al-Tilsim wa Kashf al-Sirr al-Mubham

**Gamrî, Ebü'l-Abbâs Ahmed b. Muhammed
el-Gamrî el-Vâsitî, 905/1500**

**Ghamrî, Abû al-Abbâs Ahmad b. Muhammad
al-Ghamrî al-Wâsitî, 905/1500**

Arapça/Ta'lik
43 yaprak, 19 satır
210x145-175x100 mm

Arabic/Ta'liq
43 folios, 19 lines
210x145-175x100 mm

Mısırlı sûfî Gamrî'ye ait eserin 1103/1692 yılında
İsmâil Hakkı Bursevî tarafından istinsah edilmiş
olan nüshası.

A manuscript of the work by Egyptian sufi Ghamrî,
copied by İsmâil Hakkı Bursevî in 1103.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 114

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 114

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 114, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 114, 1^b-2^a ➔

هذا كتاب جليل في العلم والمعرفة تأليف الفضل المكنون والشيخ المكنون
 الشيخ محمد الغزالي المصري القضاة المحققين
 بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي لا رواع ولا جساد. ومفرقا بعد ذلك عن الموت حكمة اراو
 وراو اياها في يوم الميعاد. وصل الله على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين
 يوم التشاد. وعمل لدا صحا باليت وة الاكاذ الغر ابياد. وسلم على كبر ابر
ونجد فاذلما رمتني امواج الاقدار على سحر علم الفلاسفة الاخبار وفهمت
 ما اوتوا اليه بخفي الرموز والاشارات لا بصريح اللفظ والعبارة فوجدتهم
 يسرون في سلوك طرق توفيق مدينة حسيبة مكنية فطرت فاذا بطرق
 كثيرة فيها انما ارقام السفار ووجدت بينهم طريقا ليس فيها غبار ولا قدم لك
 ولا سيار فعلت انما هي المطلوبة منهم التي لا يقطعها الا الابرار فاخذت
 فيها سيرا فافتت في المدينة الاسرار فنظرت فاذا هي محسنة بما اكره
 محسنة بمحور الفخوذ ففوت عليها انما غزني قسمت عليها باقسام محسنة
 فاذا بمنابر القبوليات ففتح الباب وكشف الحجاب اقبل ولا تخف انك
 من الامنين فظفرت متوكلا بالملك المعين ففتحت عيوننا بارة وعيناها
 يانة ووجرت راحة ونموسا طاعة ففهمت نظرا واتتبت من عظيم
 معانيهم جبا وجنت من نارنا نهم رطبنا فوجت في نفسي ان ابنت ما راية
 بخفي الاسارة في رسالة لطيفة لم يفهم الله بها كيدا يصنع العلم الشريف
 والتقيس فراجني في علم ذلك لصورته السركستوم ولم ازل اتردد فيها بين ذلك

ذلك ان ان الائمة وقصدت بعض الاخوان ان اكشف له هي بها وسفر له
 نقابها في جبهته ذلك ووضعت في هذه الرسالة اللطيفة وسميتها بركات
 حل العظم وكشف السرايبهم في قول **وبالله التوفيق** الى رسول الله
 يا اخر وفتحا الله وياك بتوفيقه ان انكنا مجتمعهم متفقون على ما وة الحجة
 المكرم الكريم التي هي واحدة بالنع لا بالشخص وهي بالنوع المعنى لا بالاشبات
 ولا هم احيوان ولا لاهن الا ان لا نهضت عترة توليد ومن طلب ذهب وفقة
 من غير اصله فليكن طلبا له يولد ان من جوارحها وهذا هو الجوز بعينه
 اذ السلي لا يانة من لا مثله وشكله فانهم في غفلة تندم وتجرم والسلام
 وانما اخف الحقا في طرق التدبير وهي لباب العلم والاكبر والا وسط
 والا صغر والطبيعي والمباقر والاكيب والبرانيات كل منهم على قدر ما ادى
 اليه اجتهاده وتجاربه ولكن بين هذه الطرق كلها طريق هو اشرف هذه الطرق
 واحسنها نزهة وهي الطريق الاوسط لان فيها نظرا لا لوان انبديت
 التي لا تراه في غير ما القصص الاحجار واليواقيت وفيها عمل السهول والثرى
 والطب والظلم وغير ذلك من العجايب وهي التي مرجها الا اولو س
 والطب في وصفها المتأخر ومن قد ومنعوا في الكتب بالرموز والالفاظ
 والا حامي والا مثالا حونا في الوصول اليها بخلاف سائر الطرق السلام
 واعلم يا اخر ان اذ اذ الخزانة هذه الطريق هو معرفة المفتاح المخصوص
 لفتح اقفالها وهو في هذه الطريق عقار واحد يخفى بالماء وينعقد بالار
 يسبه عطار في فزاره وفعله وهذا اسمه الحقا بالزريق الغر في عند

هذا الكتاب جليل في العلم والمعرفة تأليف الفضل المكنون والشيخ المكنون
 الشيخ محمد الغزالي المصري القضاة المحققين
 بسم الله الرحمن الرحيم

هذا آخر الكلام واحمد الله على التمام
 من رسالة الكسبة
 التي يقسم الفقير في الدنيا
 وذلك في اقصا
 من الاجرة النبوة
 على الفحكة

33 Muhammediyye

Muhammadiyya

**Yazıcızâde, Muhammed b. Sâlih b.
Süleyman el-Geliboluvî, 855/1451**

Türkçe/Nesih
227 yaprak, 21 satır
294x180-216x124 mm

Hz. Peygamber'in hayatı ve övgüsüne dair olan
eserin, 1121/1709 yılında İsmâil Hakkı Bursevî
tarafından istinsah edilmiş olan nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 58

**Yazıcızâde, Muhammad b. Sâlih b.
Suleyman el-Geliboluvî, 855/1451**

Turkish/Naskh
227 folios, 21 lines
294x180-216x124 mm

The manuscript of the work on the life and praise
of the Prophet Muhammad, copied by İsmâil Hakkı
Bursevî in 1121.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 58

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 58, 2^b-3^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 58, 2^b-3^a ➔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا
أَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ آيَاتٍ أَنْ تَتَذَكَّرُوا

قوله لا تجعل لکم آيات ان تتذکروا
یعنی که برای شما آیه‌ای نگذارد
تا شما را یاد آید که خداوند
بزرگوار است و شما را از
تجاوز او بازدارد

این آیه در سوره بقره
آیه ۲۱۳ آمده است

جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ

جَوْزَانِيتَ أَنْكَ حَمْدُكَ
یعنی که حمد و ثناء
تو را بجا آورده‌ام

الله منبسط فی الارض

كتاب محمد
في نعت سيد

كتاب محمد
في نعت سيد

كتاب محمد
في نعت سيد

34 ed-Dürretü'l-Fâhira al-Durra al-Fâkhira

**Molla Câmi, Nûreddin Abdurrahman
b. Ahmed b. Muhammed el-Câmî, 898/1492**

Arapça/Ta'lik
15-26 yaprak, 22 satır
205x145-155x90 mm

Sûfilerin, kelamcıların ve felsefecilerin Allah'ın varlığı ve sıfatlarına dair görüşlerini mukayese etmek amacıyla kaleme alınmış eserin, 1101/1690 yılında İsmâil Hakkı Bursevî tarafından istinsah edilmiş olan nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 41

**Molla Jāmī, Nūr al-Dīn Abdurrahman
b. Ahmad b. Muhammad al-Jāmī, 898/1492**

Arabic/Ta'liq
15-26 folios, 22 lines
205x145-155x90 mm

The manuscript of the work written to compare the views of Sufis, theologians and philosophers on the existence and attributes of Allah, copied by İsmâil Hakkı Bursevî in 1101.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 41

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 41, 15^b-16^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 41, 15^b-16^a ➔

**المدرة الفاخرة للشيخ عبد الرحمن
المقشبي قديس سره**

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل في خلقه بديعاً لا تدرك بحدود العقل ولا تقيس بقدرة الحواس...
 أما بعد فقد علمت من فضلك ما لا يحصى من النعمان...
 والله اعلم بالصواب

لا بد من ذكر ذلك
من الفاخرة التي فيها
المختصر منها

والله اعلم بالصواب
فمنه استمدت النور
والله اعلم بالصواب

والله اعلم بالصواب
فمنه استمدت النور
والله اعلم بالصواب

عزير حضرت قمر قد
تحرير لربيد بوب
تعليتوا

عزير حضرت قمر قد
تحرير لربيد بوب
تعليتوا

عزير حضرت قمر قد
تحرير لربيد بوب
تعليتوا

الوجود كما يفهم من تتبع ولا يلزم وذهب جمهور المتكلمين الى ان الوجود مفقود واحد...
 كما يفهم من تتبع ولا يلزم وذهب جمهور المتكلمين الى ان الوجود مفقود واحد...
 والله اعلم بالصواب

والله اعلم بالصواب
فمنه استمدت النور
والله اعلم بالصواب

والله اعلم بالصواب
فمنه استمدت النور
والله اعلم بالصواب

35

Ankâ'u Muğrib fî Ma'rifeti Hatmi'l-Evliyâ' ve Şemsi'l-Mağrib

Anqâ'u Mughrib fî Ma'rifat Hatm al-Awliyâ wa
Shams al-Maghrib

İbnü'l-Arabî, Muhyiddin Muhammed
b. Ali b. Muhammed el-Endelüsî el-Arabî
et-Tâ'î el-Hâtimî, 638/1240

Ibn al-Arabi, Muhyiddîn Muhammad
b. Ali b. Muhammad al-Andalusî al-Arabî
al-Tâ'î al-Hâtimî, 638/1240

Arapça/Ta'lik
64 yaprak, muhtelif satır
212x152-muhtelifxmuhtelif mm.

Arabic/Ta'liq
64 folios, various lines
212x152-variousxvarious mm.

İbnü'l-Arabî'nin Ankâ'u Muğrib isimli meşhur
eserinin İsmâil Hakkı Bursevî tarafından istinsah
edilen nüshası.

The manuscript of Ibn al-Arabi's well-known work
titled Anqâ'u Mughrib copied by İsmâil Hakkı
Bursevî.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Carullah 1062

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library,
Carullah 1062

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Carullah 1062, 1^a-2^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Carullah 1062, 1^a-2^a ➔

بسم الله الرحمن الرحيم
 صلى الله عليه وآله وسلم قال الشيخ الفقيه الامام العالم العارف
 ابو عبد الله محمد بن علي بن محمد بن ابي طالب الخاتمي
 الله في عمره الوعاء المتخوم على السر المكتوم. حمدت المحي
 والمقام عظيم فابدا سرورا والفؤاد كظيم وما عجب من فرحتي
 كيف قورنت بترحة قلب حل فيه عظيم ولكن من كشف ظر
 وجود عجيب لقلبي وللقايق هيم كذاك الذي ابدا
 من النوار ظاهرا على صدف الاجسام ليس تعيم وما
 عجب من اوزجسي وانما عجت لنور القلب كيف يزعم
 فان كان عن كشف وشره تروية فنور جليلة عليه مقيم
 تفصنت فاستر علة الامر يا فتى فهل رأي خلق
 بالعليم عليم تعالى وجود الذات عن نيل علما به
 عند فصله والفصال قديم فرائق زلت قد اناناه عجبنا
 بتعيين ختم الاولياء كنتم فقلت لست البيت صدف لي
 مقامه فقال حكما يصطفيه حكيم فقلت يراه الحكم فاشهد
 قابلا اذا

اذا ما رآه الختم ليس بدوم فقلت وهل ينبغي له الوقت عذرا
 براه نعم والامر فيه حيم والختم سر لم يزل كل عارف عليه
 اذا يسرى اليه بحوم اشار اليه الترمذي بجمته ولم ينده
 والقلب منه سليم وماناله الصديق في وقت كونه وشمس
 ساء الفرب منه عديم هذا قاولكن الفؤاد منا همد
 الكل ما يبد به وموكموم يفاد على الاسرار ان تلحق الثرى
 وان تمطيرها الزهر وصححوم فان ابدروا واشتموا فوق
 عشمه وكان طم عند المقام لزوم قربما يبدوا عليهم شهودها
 فندم بخوم الهدى وزجوم فبحان من اخفى عن العين
 زانه ونور جليلة عليه عيم ولكن الممود لا يدرك السنى
 وكيف يرى طيب الحيوه عيم فاشترها خمس وخمسة
 عليهم توى امر الوجود يقوم ومن مال ان الاربعين نهاية
 لهم فهو قول برتفيه حكيم وان شئت اخبر عن ثمانى ولا ترد
 طر تقديم فرد اليه قونم فمتحرم في الارض لا تجملوها وانما منهم
 عند النجوم لزيم فغندنا خاء الزمان ودالحا على فاه مدلول
 وجرها

عن أبي عبد الله محمد بن علي بن محمد بن ابي طالب الخاتمي
 الله في عمره الوعاء المتخوم على السر المكتوم. حمدت المحي

خطه حق اسمعيل افندي
 قدس سره العزيز
 آية الله في العالمين
 آية الله في العالمين

الطف بسم الله
 على أبي عبد الله محمد بن علي بن محمد بن ابي طالب الخاتمي
 الله في عمره الوعاء المتخوم على السر المكتوم. حمدت المحي

**İsmâil Hakkı Bursevî'nin
Hocalarının Eserleri**

**Manuscripts of the Works of İsmâil
Hakkı Bursevî's Teachers**

Bir sūfî olarak İsmâil Hakkı Bursevî'nin Muhyiddin İbnü'l-Arabî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Sadreddin Konevî, Üftâde ve Aziz Mahmud Hüdâyî gibi şahsiyetlerin eserlerinden beslendiğini söylemek mümkündür. Bursevî'nin bizzat ders aldığı kişiler arasından ise mürşidi Atpazarî Osman Fazlî Efendi ve hattat Hâfız Osman ismi öne çıkmaktadır. Bursevî, 19 yaşında iken İstanbul'da Osman Efendi'ye intisap etmiş ve hocasından fıkıh, kelâm, belâgat ve ferâiz ilimlerini tahsil etmiştir. Onun yönlendirmesi ile Üsküp, Köprülü, İstanbul ve Bursa'da vaaz ve irşad faaliyetlerinde bulunmuştur. Yine İstanbul'da ikamet ettiği sırada aklâm-ı sittede çığır açmış olan Türk hattatı Hâfız Osman'dan hüsn-i hat meşk etmiştir. Bu bölümde, Bursevî'nin hayatında önemli bir yeri olan bu iki şahsiyetin eserlerinden örnekler sergilenmektedir.

It is possible to state that, as a Sufi, İsmâil Hakkı Bursevî was intellectually and spiritually nourished by the works of such figures as Muhyiddin Ibn al-Arabî, Mawlânâ Jalâl al-Dîn Rûmî, Sadr al-Dîn Konevî, Üftâde, and Azîz Mahmûd Hüdâyî. Among the individuals from whom Bursevî personally received instruction, his shaykh Atpazârî Osman Fazlî Efendi and the calligrapher Hâfız Osman stand out. At the age of nineteen, Bursevî was initiated into the path under Osman Efendi in Istanbul, from whom he studied *fiqh*, theology, Arabic rhetoric, and *farâ'id* (the law of inheritance). Following his shaykh's order, he engaged in preaching and spiritual instruction in Skopje, Veles, Istanbul, and Bursa. During his residence in Istanbul, he also practiced calligraphy under the tutelage of the Turkish calligrapher Hâfız Osman, who had pioneered new styles in calligraphy. This section presents examples from the works of these two figures, who held a significant place in Bursevî's life

36 Mir'âtü Esrâri'l-İrfân

Mir'ât Asrâr al-Irfân

**Atpazarî Osman Fazlı b. Fethullah
el-İstanbulî, 1102/1691**

Arapça/Ta'lik
206 yaprak, 25 satır
213x157-170x120 mm

Sûfî âlim Sadreddin Konevî'nin (v. 673/1274) *İ'câzü'l-Beyân fî Keşfi Ba'zî Esrâri Ümmi'l-Kur'ân* adlı Fâtiha sûresi tefsirinin hâşiyesidir. Bu nüsha, 1101/1690 tarihinde İstanbul'da Mustafa b. Hüseyin tarafından müellif hattından istinsah edilmiştir.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Haraççioğlu 113

**Atpazārî Osman Fazlı b. Fethullah
el-İstanbulî, 1102/1691**

Arabic/Ta'liq
206 folios, 25 lines
213x157-170x120 mm

The work by Atpazārî is a commentary on *I'jâz al-Bayân fî Kashf Ba'd Asrâr Umm al-Qur'ân* which is a *tafsir* on Sûrat al-Fâtiha by Sufi scholar Sadr al-Dîn Konevî (d. 673/1274). This copy was written from the autograph manuscript by Mustafa b. Hüseyin in Istanbul in 1101/1690.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Haraççioğlu 113

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Haraççioğlu 113, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Haraççioğlu 113, 1^b-2^a ➔

37

Hâşiye alâ Muhtasari'l-Me'ânî Hâshiya alâ Mukhtasar al-Ma'ânî

Atpazarî Osman Fazlı b. Fethullah el-İstanbulî, 1102/1691

Arapça/Nesih
125 yaprak, 21 satır
222x162-163x108 mm

Çok yönlü âlim Sa'deddin Taftâzânî'nin (v. 792/1390) belâgate dair *Muhtasaru'l-Me'ânî* adlı eserine, Bursevî'nin mürşidi Osman Fazlı Efendi'nin yazdığı hâşiyenin nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1261

Atpazārî Osman Fazlı b. Fethullah al-İstanbulî, 1102/1691

Arabic/Naskh
125 folios, 21 lines
222x162-163x108 mm

A copy of the commentary written by Atpazārî, Bursevî's shaykh, on the book of the versatile scholar Sa'd al-Dîn Taftâzânî (d. 792/1390) about Arabic rhetoric, titled *Mukhtasar al-Ma'ânî*.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 1261

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1261, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 1261, 1^b-2^a ➔

38 Sûretü Yâsîn

Sûrat Yâsîn

Arapça/Nesih
5 yaprak, 11 satır
210x150-160x100 mm

Arabic/Naskh
5 folios, 11 lines
210x150-160x100 mm

Hüsn-i hatta çığır açmış olan Türk hattat Hâfız Osman (v. 1110/1698) tarafından 1075/1664 yılında yazılmış Yâsîn sûresi.

Sûrat Yâsîn copied by the groundbreaking Turkish calligrapher Hâfız Osman (d. 1110/1698) in 1075.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5546

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 5546

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5546, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 5546, 1^b-2^a ➔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يس وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ۝ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝
 عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ تَنْزِيلَ الْغَيْثِ الرَّحِيمِ ۝ لَتُنَزِّلَ
 قَوْمًا مَّا أَنْذَرْنَا بَأْؤُهُمْ فَهَمَّ عَافِلُونَ ۝ لَفَدْخَلُوا الْقَوْلُ
 عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهَمَّ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّا جَعَلْنَا فِي عَنَاقِهِمْ
 غُلًّا لَا يَفْهَمُونَ ۝ لَآ أَذْقَانُ فَهَمَّ مُقْتَضُونَ ۝ وَجَعَلْنَا
 مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهَمَّ
 لَا يَبْصُرُونَ ۝ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ

لَا يُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ
 فَلْيَسِّرْهُ يَسِّرْهُ وَاجْعَلْهُ رَازِقًا ۝ إِنَّا نَخْنِجُ الْمُؤْمِنِينَ وَنُكَلِّبُ
 مَا قَدَّمُوا وَآخَرَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ۝
 وَاصْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا لِقَوْمٍ إِذَا جَاءَهُمُ الْمُرْسَلُونَ ۝
 إِذَا أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا الْمُرْسَلِينَ فكَذَّبُوهُمَا فَعَبَّوْا بِأَبْصَارِهِمْ
 فَقُلْ لَوْ أَنَا إِلَهُكُمُ مَّرْسَلُونَ ۝ قُلْ أَمَّا أَنْتُمْ إِنَّا نَبَشِّرُكُمْ بِمِثْلِ
 مَا أَنْزَلْنَا بِالرَّحْمَنِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا كَاذِبُونَ ۝ قُلْ لَوْ
 رَبَّنَا يُعَلِّمُكُمُ إِنَّا إِلَهُكُمُ لَمَرْسَلُونَ ۝ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الْإِلْبَاحَ
 الْمُبِينُ ۝ قُلْ لَوْ أَنَا قَطَرٌ نَازِلٌ بِكُمْ لَوَلَّيْتُمْ تَسْهَوُا الذِّكْرَ مَكْهُومٌ
 وَلَيْسَتْ لَكُمْ مِنْهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ قُلْ لَوْ أَنَّا زَكَّيْنَاهُمْ أَزْوَاجًا
 ذُرِّيَّتُهُمْ بِمَا كَانُوا يُعْمَلُونَ ۝ وَجَاءَ مِنَ أَقْصَى الْمَدِينَةِ

39 el-Ehâdîsü'ş-Şerîfe al-Ahâdîth al-Sharîfa

Arapça/Nesih
19 yaprak, 9 satır
180x125-115x70 mm

Arabic/Naskh
19 folios, 9 lines
180x125-115x70 mm

Hüsn-i hatta çığır açmış olan Türk hattat Hâfız Osman (v. 1110/1698) tarafından 1098/1687 yılında yazılmış olan hadis mecmuası. Sergilenen sayfalarda imamlıkta kimin önceliğe sahip olduğuna dair hadîs-i şerif yer almaktadır.

Hadith collection copied by the groundbreaking Turkish calligrapher Hâfız Osman (d. 1110/1698) in 1098. On the exhibited pages, the *hadith* regarding who has priority in the imamate can be read.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5582

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 5582

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5582, 1^b-2^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 5582, 1^b-2^a ➔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَنْ أَبِي سَعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَهُهُمْ
لِكَارِبِ اللَّهِ فَإِنْ كَانَ فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءٌ فَأَعْلَمُهُمْ
بِالسَّنَةِ فَإِنْ كَانَ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً وَإِنْ
كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سَنًا وَلَا يُؤْمِنُ
الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي شَاطِئِهِ وَيُرْوَى فِي أَهْلِهِ

وَأَنَّ

وَلَا يَقْعُدُ فِي بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ
وَقَالَ إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فَلْيُؤْمَرْ أَحَدُهُمْ
وَأَحْقُهُهُ بِالْإِمَامَةِ أَقْرَهُهُمْ وَقَالَ إِذَا جُزِيَ
الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذِنْ أَحَدَكُمْ وَلْيُؤْمَرْ أَحَدُكُمْ
قَرَأْنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لْيُؤْذِنْ لَكُمْ خَيْرُكُمْ وَلْيُؤْمَرْ قَرَأُواكُمْ
قَالَ نَسِيرُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَخْلَفَ أَبَا مَكْتُومٍ
يَوْمَ النَّكَاسِ وَهُوَ عَمِي عَنْ إِمَامَتِهِ أَنْ

٩

فَقَالَ أَصْحَابُهُ وَأَنْتَ قَالِ نَعَمْ كُنْتَ رَأَى عَلَى
قَرَارِيطِ لَا هِلَ مَكَّةَ وَرُؤْيَى عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا
سُئِلَتْ أَيْ النَّاسِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَاطِمَةُ
فَقِيلَ مِنَ الرِّجَالِ قَالَتْ زَوْجُهَا قَالِ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شَرَّ الرِّجَالِ الْحُطَّةُ
قَالِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَفِخْنَا بِالْمَالِ الصَّيَّاحِ
لِلرَّجُلِ الصَّيَّاحِ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى أَشْرَفِ
الْخَلْقِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

40 Murakka‘ Muraqqa‘

Arapça/Sülüs
9 yaprak, 2 satır
275x195-225x125 mm

Arabic/Thuluth
9 folios, 2 lines
275x195-225x125 mm

Hüsn-i hatta çığır açmış olan Türk hattatı Hâfız Osman (v. 1110/1698) tarafından 1108/1696 yılında meşk edilmiş murakka‘.

A *muraqqa‘* (album) featuring calligraphic works by the groundbreaking Turkish calligrapher Hâfız Osman (d. 1110/1698) in 1108.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5576

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 5576

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 5576 / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 5576 ➔

اَبْشَجْجِ دَنْدَرْ دَسْتِ رُضْطَاعِ ف

فَوْكَ كَلْ مُمَزَّوْهَ وَلاَ يَ تَم

بَابِ بَحْ دَنْدَرْ دَسْتِ رُضْطَاعِ

بِفَوْكَ كَلْ مُمَزَّوْهَ وَلاَ يَ تَم

**İsmâil Hakkı Bursevî'nin
Talebelerinin Eserleri**

**Manuscripts of the Works of İsmâil
Hakkı Bursevî's Disciples**

Anadolu'da, Balkanlarda hatta Arap coğrafyasında irşad faaliyetlerinde bulunan İsmâil Hakkı Bursevî gittiği yerlerde gerek kurduğu dergahlarda gerek sohbet meclislerinde pek çok kişi üzerinde tesirde bulunmuştur. Bu bölümde onun öğretilerinin yayılmasında katkıda bulunmuş talebelerinden Vahdetî Efendi, Süleyman Zâtî Efendi ve Hikmetî Mehmed Efendi'nin eserlerinden örnekler yer almaktadır.

İsmâil Hakkı Bursevî, who engaged in spiritual guidance activities in Anatolia, the Balkans, and even the Arab lands, exerted a significant influence on many people both through *dargāhs* he established and through his *sohbet* circles he participated in the places he visited. This section presents examples from the works of his disciples -Vahdetî Efendi, Süleyman Zâtî Efendi and Hikmetî Mehmed Efendi -who played a notable role in the dissemination of his teachings.

41

Mühtedi'l-Enhur ilâ Mülteka'l-Ebhur Muhtadī al-Anhur ilā Multaqā al-Abhur

**Vahdetî, Ebû Muhammed Osman
b. Muhammed el-Üskübî el-Edirnevî,
1135/1723**

**Vahdetî, Ebû Muhammed Osman
b. Muhammed el-Üskübî el-Edirnevî,
1135/1723**

Arapça/Nesih
461 yaprak, 41 satır
328x218-251x136 mm.

Arabic/Naskh
461 folios, 41 lines
328x218-251x136 mm.

Osmanlı âlimi İbrahim Halebî'nin (v. 956/1549)
Hanefî fikhına dair meşhur eseri *Mülteka'l-Ebhur*
üzerine Bursevî'nin halifesi Vahdetî'nin yazdığı
şerhin nüshası.

A manuscript of the commentary written by
Bursevî's disciple Vahdetî on *Multaqā al-Abhur*,
the famous Hanafî jurisprudential work of the
Ottoman scholar İbrâhîm Halabî (d. 956/1549).

TÜYEK, Ragıp Paşa YEK, Ragıp Paşa 534

TÜYEK, Ragıp Paşa Manuscript Library, Ragıp
Paşa 534

42

Şerhu'l-Ehadîsi'l-Erba'în Sharh al-Ahādīth al-Arba'în

**Vahdetî, Ebû Muhammed Osman
b. Muhammed el-Üskübî el-Edirnevî,
1135/1723**

Arapça/ Ta'lik
202 yaprak, 11 satır
214x153-145x70 mm.

Çok yönlü alim âlimi Ali el-Kârî'nin (v. 1014/1605)
kırk hadis derlemesi üzerine Bursevî'nin halifesi
Vahdetî'nin yazdığı şerhin nüshası.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Esad Efendi 340

**Vahdetî, Ebû Muhammed Osman
b. Muhammed el-Üskübî el-Edirnevî,
1135/1723**

Arabic/Ta'liq
202 folios, 11 lines
214x153-145x70 mm.

A manuscript of the commentary written by
Bursevî's disciple Vahdetî on the forty-hadith
collection of the versatile scholar Alî al-Qârî
(d. 1014/1605).

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library,
Esad Efendi 340

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Esad Efendi 340, 171^b-172^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Esad Efendi 340, 171^b-172^a ➔

43

Sevânihu'n-Nevâdir fî Ma'rifeti'l-Anâsır

Sawânih al-Nawâdir fî Ma'rifat al-Anâsir

Gelibolulu Süleyman Zâtî Efendi, 1151/1738

Gelibolulu Süleyman Zâtî Efendi, 1151/1738

Türkçe/Ta'lik
1-25 yaprak, 17 satır
201x118-135x71 mm.

Turkish/Ta'liq
1-25 folios, 17 lines
201x118-135x71 mm.

İsmâil Hakkı Bursevî'nin halifelerinden Süleyman Zâtî Efendi'nin âlemi ve insanın yaratılışını tasavvufî açıdan ele aldığı eserin 1160 tarihli nüshası.

The manuscript of the work by İsmâil Hakkı Bursevî's disciple Süleyman Zâtî Efendi, in which he examines the cosmos and the creation of humankind from a Sufi perspective, copied in 1160.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Muğlalı Hoca Mustafa Efendi 168

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Muğlalı Hoca Mustafa Efendi 168

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Muğlalı Hoca Mustafa Efendi 168, 1^b-2^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Muğlalı Hoca Mustafa Efendi 168, 1^b-2^a ➔

هو الله الذي في اول حجر
 اية الشكر بالبداه
 زمين اسمان سر اساور
 او ذاكنت اوليه جون ابتدا
 زمان ست غرق انك و تنده
 عدم امکان انكدر لا محاله
 انوك قبضنده در حب جگر کاه
 صفاتی دانه ایلر شمس و
 بسط اولدر بکلی گانایه
 عجب ستار عالم رننده

هو الله الذي باطن و ظاهر
 هو الانبات نفی لا اله
 کواهی می کشد یک مر اورا
 اولور می مرکز انک انتباه
 مکان شمس انک سلطنده
 سر یک اولر اوزیر ابرمش
 انوک بسطنده در حب جگر کاه
 قیاسی عینده و لالت
 محیط اولدر جمع مملکت
 او در قمار و داسی کبریا در

بسم الله الرحمن الرحیم

عظم

عظم کنت کز دست مختار
 انوک چون اکا عقل ایر کور مدیر
 اکا عقلک الی ایر کده کوتاه
 اکا معراج روحانی کر کده
 اکا ایرن کبر و محبوب حقدر
 طاکک کچدر شمس فی
 اولایدر احمد اول یدد همرا
 سببی لیج الهی بولاید
 کل ایدی عقل قویور صفاتی
 یند بافتک اونور ایلک کور کک
 نکم و ارسه معادین اید اجار
 بولار و ده کونور وحدت سر کار
 وان من نمی الا ون اول کاه
 بولارک تبسجی توحید قصد
 نسخ دانه اکا ناطق
 یند کیدیز توحید ابدن اولد

جلالی ایزد هاسینی و جبار
 جمالی پرتو سینه کور مدیر
 منتر بدر مکاندن جو کرم اول شاه
 اکا عارف سبجی فی کر کده
 اوکات باق بولار ایه خوشن
 مقام ایدد جبریل اول
 او اونی سینه اولور و اکا
 وجودی نور خنده مجا اولاید
 صفاتدن ایرد سک اول نور
 یراع کبی کزوب طور سک
 نکم و ارسه نباتات ایلد اجار
 بولار کده در دالم بر آبر
 ایدر تبسجی حمدی زبیر سر کاه
 بو کثرت ینقت در و صلیدر
 صفاتدن صندمه بولار و بر بقدر
 لا اله الا هو کلدی عاف
 یند کیدیز توحید ابدن اولد

44

Kırk Hadis Forty Hadith

Hikmetî Mehmed Efendi, 1165/1752

Türkçe/Nesih
60 yaprak, 15 satır
157x108-115x65 mm.

İsmâil Hakkı Bursevî'nin halifelerinden Hikmetî Mehmed Efendi'nin kırk hadis tercümesini ihtiva eden eserinin nüshası.

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Reşid Efendi 135

Hikmetî Mehmed Efendi, 1165/1752

Turkish/Naskh
60 folios, 15 lines
157x108-115x65 mm.

A manuscript of the work by Hikmetî Mehmed Efendi, one of İsmâil Hakkı Bursevî's disciples, which contains his translation of forty hadith.

TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Reşid Efendi 135

TÜYEK, Süleymaniye YEK, Reşid Efendi 135, 1^b-2^a / TÜYEK, Süleymaniye Manuscript Library, Reşid Efendi 135, 1^b-2^a ➔

اسْتَعِيْذُ اللهُ مِنْ كِبَرِ الرَّجِيْمِ • مُسْتَعِيْنًا بِاسْمِهِ
 الرَّبِّ الرَّحِيْمِ • اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمَلِكِ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ
 اَلْوَهَّابِ الرَّؤُوْفِ الْمَوْعِيْ الْكَرِيْمِ • وَالصَّلٰوةُ عَلَى
 نَبِيِّهِ الْمُبْعُوْثِ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ • وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ
 اَجْمَعِيْنَ • وَبَعْدُ فَقَدْ رَوَى عَنْ عَلِيٍّ بْنِ اَبِي طَالِبٍ
 رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ • مَنْ حَفِظَ عَلَى امْتِنَانِ اَرْبَعِيْنَ حَدِيْثًا
 مِنْ اَمْرِ دِيْنِيْ نَاقَتْهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنْ رَمْرَمَةِ
 الْفُقَهَاءِ وَالْعُلَمَاءِ • يَعْنِيْ بِوَحَدِيْثٍ شَرَفِيٍّ عَلَيَّ مِنْ
 اَبِي طَالِبٍ رَسُوْلُ اَكْرَمَ وُجُوْهِ النَّاسِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ

تَقَات

تَقَاتُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَصْرٌ يَلْدُنْ رَوَايْتُ اَيْلَسْ دَرَكِهِ
 بِرُكْنِيْ سَنَامٍ كَلَامِيْ مَدَنٍ اَمْتُوْمُكَ اَمْرٌ دِيْنِيْ مُتَعَلِّقٌ
 فِيْهِ حَدِيْثِيْ حَفِظَ وَجَمَعَ وَبَيَّنَّ اَيْلَسْ خَصْرِيْ
 رَبِّ الْعِبَادِ يَوْمَ قِيَامَتِهِ اَوَّلُ كَيْسْتِ دُرْمِ فَقَرَا
 وَعَلَا اَيْلَسْ خَصْرٌ اَيْلَسْ يُوْرُ مُشْتَرِكٌ رَسُوْلُ اَنَامَ عَلَيْهِ
 الْقَضَاةُ وَالْاَسْلَامُ اَمْرٌ دِيْنِيْ مُتَعَلِّقٌ دِيْمَكَلَدِ عِلْمِ
 حَالِدِ اِيْشَارَتِ يُوْرُ دِيْلَكِيْ ذِكُوْرًا نَاسِ اَهْلِ
 اِسْلَامٍ مَلِكِيْ مُرْتَدِّ دِيْنِكِيْ حَدِيْثِ اَعْرَدَ جَنَابِكِيْ
تَصْرِِيْحِيْ اَيْدُوْبِ طَلَبِ الْعِلْمِ فَرَضِيْتَا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ
وَمُسْلِمَةٍ دِيُوْبِيُوْرُ دِيْلَزِيْرَا اِنْسَانٍ اَشْرَفِ
مُخْلُوْقَدُ • وَشَرَفِ كَرَامَتِيْ عِنْدَ اللهِ عِلْمِ عِبَادَتِ
 اَيْلَسْ دُرْمِ عِبَادَتِ بِلَا عِلْمٍ صَحِيْحٍ اَوَّلِدِيْ بِيْ جَهَنَّمَ
 عِلْمِ مُقَدَّرَدِ وَعَلَدِ حَدِيْثِيْ قُلْدُ هَرَمِ عِلْمِ وَسَيْلِدِ
 شَرَفِ وَكَرَامَتِ اَوَّلِيْ بَلَكِيْ دِيْنِيْ وَاعْمَالِ صَالِحِيْ
 مُتَعَلِّقٌ اَوْلَانِ عِلْمِيْ دَرَكِيْ عِلْمِ حَالِ فَرَحْنَدِ مَا لَدِيْ

اسْتَعِيْذُ اللهُ مِنْ	كِبَرِ الرَّجِيْمِ •	مُسْتَعِيْنًا بِاسْمِهِ
الرَّبِّ الرَّحِيْمِ •	اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمَلِكِ	اَلْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ
اَلْوَهَّابِ الرَّؤُوْفِ	اَلْمَوْعِيْ الْكَرِيْمِ •	وَالصَّلٰوةُ عَلَى

İsmâil Hakkı Bursevî'nin Şiirleri ve Biyografisi

İsmâil Hakkı Bursevî's Poems and Biography

Genç yaşlarından itibaren şiirle alakadar olan İsmâil Hakkı Bursevî'nin şiirleri çeşitli eserlerinde dağınık olarak yer almaktadır. Binlerce beyiti bulan bu şiirler, çoğunlukla Türkçe ve aruz vezniyle yazılmıştır. Bursevî'nin sevenlerinden Mahmud Nâsîh (v. 1320/1902), onun vefatından yüz elli yılı aşkın bir süre sonra dağınık haldeki şiirlerini bir araya getirme işine girişmiş ve kırk yıla yakın bir sürede bu meşakkatli işi tamama erdirmiştir. Bu şiir mecmuasının tek nüshası Mahmud Nâsîh'ın kendi hattıyla yazdığı nüshadır ve İnebey Yazma Eser Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir. Bu bölümdeki diğer eser ise İsmâil Hakkı Bursevî'nin hayatına dairdir. Yazdığı eserlerle tasavvuf tarihine önemli katkılarda bulunmuş olan Hüseyin Vassâf (v. 1347/1929), Bursevî'ye olan sevgisinden ötürü onun hayatı ve eserlerini ihtiva eden müstakil bir kitap kaleme almıştır. *Kemâlnâme-i Hakkı* adını taşıyan bu eserin Hüseyin Vassâf tarafından yazılan nüshası da İnebey Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

From an early age, İsmâil Hakkı Bursevî took an interest in poetry, and his poems are scattered throughout his various works. Amounting to thousands of couplets, these poems were written primarily in Turkish and in the *arûz* meter. One of Bursevî's admirers, Mahmûd Nâsîh (d. 1320/1902), undertook the task of collecting these dispersed poems more than a century and a half after Bursevî's death, completing this arduous work over a period of nearly forty years. The only known copy of this poetry collection is the manuscript penned in Mahmûd Nâsîh's own hand, which is preserved in the İnebey Manuscript Library. The other work presented in this section concerns the life of İsmâil Hakkı Bursevî. Hüseyin Vassâf (d. 1347/1929), who made significant contributions to the history of Sufism through his writings, authored an independent work encompassing the life and writings of Bursevî out of his deep affection for him. The autograph manuscript of the book, titled *Kemâlnâme-i Hakkı*, is also preserved in the İnebey Manuscript Library.

45 Sübhatü's-Sâlikîn

Subhat al-Sâlikîn

Mahmûd Nâsîh, 1320/1902

Türkçe/Ta'lik
32 yaprak, 35 satır
400x256-300x165 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin çeşitli eserlerinde dağınık bir şekilde bulunan şiirlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserin müellif hattı nüshası.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1699

Mahmûd Nâsîh, 1320/1902

Turkish/Ta'liq
32 folios, 35 lines
400x256-300x165 mm

The autograph manuscript of the work created by bringing together the poems of İsmâil Hakkı Bursevî, which are found scattered in his various works.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library,
Genel 1699

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 1699, 8^b-9^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 1699, 8^b-9^a ➔

46 **Kemalnâme-i Hakkı**

Kemālnāme-i Hakkı

Osmanzâde Hüseyin Vassâf, 1347/1929

Türkçe/Rik'a
60 yaprak, 23 satır
240x182-205x140 mm

İsmâil Hakkı Bursevî'nin hayatı ve eserlerine dair yazılan eserin müellif hattı nüshası. Sergilenen sayfada müellifin eseri, Bursa Umumi Kütüphanesi'ne hediye ettiğine dair yazısı ve mührü bulunmaktadır.

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 129

Osmanzâde Hüseyin Vassâf, 1347/1929

Turkish/Riq'a
60 folios, 23 lines
240x182-205x140 mm

The autograph manuscript of the book on the life and works of İsmâil Hakkı Bursevî. On the exhibited page, the author's note stating that he donated the copy to the Bursa Public Library and his seal below it, can be seen.

TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 129

TÜYEK, Bursa İnebey YEK, Genel 129, 1^a / TÜYEK, Bursa İnebey Manuscript Library, Genel 129, 1^a ➔

اسمعیل حق و حضرتین ترجمہ سلسلہ اوتارہ
مقدم خاطرہ نیاسہ اولہ رحمہ قویہ یلمہ و حفظ
ایلمہ اولہ شتیبہ یارغیہ

کمالنا حق

کتابہ شایخ جلیوتہ و احاطہ عرفاء اسلامیہ و افادہ علمای جلیہ و نہ برکات
اسمعیل حق قدس سرہ العالی حضرتین ترجمہ حالہ دار یلمہ برادر

محرری

الحاج

صیہ و صاف کلمات عشاق مصری خلوت

نایب تحریر

اری الحج ۱۳۴۶

محرری طرفہ نہ صورہ محضوہ بالکلیہ بروک کتبا العومیه

الہدائتہ

۱۳۴۶ھ

